

LUND UNIVERSITY

Vilka "hoppade av" a-kassan eller avstod från att gå med? En studie av a-kassornas medlemsras

Kjellberg, Anders

2010

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kjellberg, A. (2010). *Vilka "hoppade av" a-kassan eller avstod från att gå med? En studie av a-kassornas medlemsras*. (Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. Research Reports; Vol. 2014:2 (ny upplaga)). Department of Sociology, Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

SOCIOLOGISKA INSTITUTIONEN
LUNDS UNIVERSITET

Vilka ”hoppade av” a-kassan eller avstod från att gå med? En studie av a-kassornas medlemsras.

Anders Kjellberg

Department of Sociology, Lund University

Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility

Research Reports 2014:2

ISBN 91-7267-322-2

Uppdaterad 18 februari 2016

LUND UNIVERSITY
Faculty of Social Sciences

Redaktionskommitté:
Denis Frank, Antoinette Hetzler och Anders Kjellberg

Innehåll

Förord till 2014 års upplaga	5
Abstract	6
Inledning	8
Såväl ”avhopp” (utflödet) som minskad medlemstillströmning (inflödet) påverkade a-kassornas medlemsras	11
Några resultat från denna studie	13
A-kassorna tappade mest hos äldre <u>och</u> yngre	18
Både de ”förmögna” <u>och</u> de som saknade nettotillgångar svarade 2007 för en väsentlig del av de starkt ökade medlemsförlusterna	30
Låginkomsttagarna svarade för huvuddelen av a-kassornas medlemsras	36
Ålder, inkomst och förmögenhet	43
Medlemsutvecklingen hos arbetar-, tjänstemanna- och företagarkassor	47
Medlemsutvecklingen hos fackliga a-kassor: LO- och TCO-kassor, AEA m fl	50
A-kassornas organisationsgrad hos olika yrkesgrupper 2005-2008	52
A-kassornas organisationsgrad avseende hela arbetskraften	57
En summering av utvecklingen under åren 2007-2014: en historia av tilltagande utanförskap	60
A-kassornas organisationsgrad avseende löntagarna	62
Främsta skälet att inte vara med i a-kassan	64
A-kassornas medlemsutveckling bland utlandsfödda	65
Växande utanförskap bland utlandsfödda, särskilt bland utlandsfödda arbetare	73
A-kassornas medlemsutveckling bland kvinnor och män	73
Förändringar av arbetslöshetsförsäkringen under 2007 och 2008 som gjort medlemskap i a-kassorna mindre attraktivt	77
A-kassornas avgifts- och medlemsutveckling sedan 1/1 2014	82
Förkortningslista	88

Käll- och litteraturförteckning	89
Kontaktuppgifter	91

Förord till 2014 års upplaga

Avskaffandet av de differentierade a-kasseavgifterna från 1 januari 2014 motiverar en ny upplaga. Första upplagan publicerades 2010.

Lund december 2014

Anders Kjellberg

Förord april 2015

Avsnittet om a-kassornas avgifts- och medlemsutveckling 2014 har nu utvidgats till att omfatta hela 2014.

Lund 2 april 2015

Anders Kjellberg

Förord februari 2016

Avsnitten om facklig organisationsgrad, arbetslöshet mm hos födda i Sverige respektive utomlands och tabellerna 34-38 har uppdaterats till 2014 och 2015

Lund 18 februari 2016

Anders Kjellberg

Abstract¹

Sedan den borgerliga alliansregeringen den 1 januari 2007 höjt a-kasseavgiften kraftigt drabbades a-kassorna under åren 2007 och 2008 av ett betydande medlemsras trots att arbetskraften växte. Mot denna bakgrund uppdrog regeringen åt SCB att ta fram statistik för att möjliggöra en kartläggning av vilka kategorier som lämnade a-kassan. Utifrån bland annat det material som SCB levererade är syftet med denna forskningsrapport att ge en bild av vilka grupper som "hoppade av" a-kassan och av vilka som avstod från att gå med. Därför studeras inte bara det starkt ökade utflödet under 2007 och 2008 jämfört med "normalåret" 2006 utan också det minskade inflödet till a-kassorna under dessa år. Bland variablerna märks ålder, inkomst, förmögenhet och yrkesgrupp. De yngre (16-34 år) svarade för 40 procent av a-kassornas totala medlemsförlust under 2007 och 2008, de medelålders (35-54 år) för 32 procent och de äldre (55-64 år) för 28 procent. I förhållande till andelen av a-kassemedlemmarna var nedgången störst hos de yngre och de äldre. Vid en summering av ökat utflöde och minskat inflöde under 2007 och 2008 visar det sig att medlemsförlusterna i procent av antalet medlemmar den 31/12 2006 var i särklass störst hos de allra yngsta (16-24 år; minus 30 procent) och hos de allra äldsta (60-64 år; minus 26 procent). A-kassornas organisationsgrad (a-kassemedlemmarnas andel av arbetskraften) sjönk under 2007 och 2008 mest hos de yngre (här 16-34 år; minus 13 procentenheter) och de äldre (55-64 år; minus 15 procentenheter) och minst hos de medelålders (35-54 år; minus 8 procentenheter). En liknande polarisering framträder även när det gäller nettoförmögenheten hos dem som lämnade a-kassan eller avstod från att gå med. Såväl de som helt saknade förmögenhet (inklusive negativ nettoförmögenhet) som "miljonärerna" var överrepresenterade med sina 33 respektive 25 procent av medlemsförlusterna under 2007. Att de med en förmögenhet på minst en miljon kronor stod för en så stor del av medlemsminskningen kan tyckas förvånansvärt, särskilt som låginkomsttagarna (månadsinkomst mindre än 20.000 kronor) spelade en dominerande roll för medlemsrasen. De senare svarade för 56 procent av nedgången 2007 och 79 procent 2008 eller klart mer än deras andel av a-kassemedlemmarna. Däremot motsvarade höginkomsttagarnas andel av nedgången 2007 ungefär

¹ Rapporten har tillkommit inom forskningsprojektet "Facklig anslutning ur ett globalt perspektiv" (FAS). Jag vill tacka rättssociologen Lena Lindgren för värdefulla synpunkter.

deras andel av medlemmarna (ca 6 procent i båda fallen), medan de var underrepresenterade i tillbakagången året därpå. Sammanlagt stod låginkomsttagarna för 60 procent av a-kassornas ökade medlemsförluster under 2007 och 2008 medan höginkomsttagarna endast svarade för 6 procent. Förklaringen till miljonärernas framträdande roll och höginkomsttagarnas blygsamma roll för 2007 års medlemsras (25 respektive 6 procent av detta) är sannolikt att finna i det utbredda ägandet av bostadsrätter, småhus och fritidshus, som alla under lång tid uppvisat en betydande värdestegring. Av SCB-statistik framtagna för forskningsrapporten framgår att ”miljonärerna” är väl företrädade i samtliga socioekonomiska grupper även om det förekommer stora skillnader dem emellan. Var nionde arbetare och var femte lägre tjänsteman är i förmögenhetsstatistiken registrerad som miljonär. Det betyder att åtskilliga a-kassemedlemmar med måttliga inkomster eller till och med låga kan förväntas återfinnas i kategorin miljonärer, många av dem arbetare. Överhuvudtaget svarade arbetarna för en stor del av a-kassornas medlemsras. Under perioden 2007-2009 i sin helhet förlorade arbetarkassorna en dubbelt så stor andel av sina medlemmar som tjänstemannakassorna: 14 respektive 7 procent. Däremot var förlusterna ungefär lika stora år 2007. Att utvecklingen sedan skiljer sig åt får ses mot bakgrund av att de flesta tjänstemannakassor med den ökade differentiering av avgiftssystemet som regeringen införde 2008 efterhand kunnat sänka sina avgifter medan många arbetarkassor tvärtom tvingats höja sina. Allra störst medlemsförluster har emellertid företagarkassorna gjort. Det hindrade inte att arbetarkassorna under treårsperioden 2007-2009 stod för 59 procent av a-kassornas samlade medlemstapp. Under 2007 kännetecknades nedgången av en betydande bredd. Därefter minskade medlemsrasen samtidigt som den alltmer koncentrerades till arbetarkassorna. Akademiker-kassan AEA ökade sitt medlemstal från 2008. Förutom hos företagarna föll under 2007 a-kassornas organisationsgrad kraftigt hos vissa yrkesgrupper på både arbetar- och tjänstemannasidan. I flera av dessa var – och är – de utlandsfödda överrepresenterade. Det var de även i den *fackliga* medlemsrasen som inträffade samtidigt med a-kassornas. Mellan 2006 och 2009 sjönk den fackliga organisationsgraden i privat sektor dubbelt så mycket bland utlandsfödda som bland infödda svenskar. Detsamma gäller perioden 2006-2013 (minus tolv respektive minus fem procentenheter – se **Tabell 35**). Till följd av att många hoppade av a-kassan eller avstod från att gå med har även a-kassornas organisationsgrad sjunkit starkt efter 2006. Omvänt har andelen personer i arbetskraften som står utanför kassorna ökat från 17 procent 2006 till 30 procent 2013. Nästan var tredje person i arbetskraften är således inte medlem av någon arbetslöshetskassa.

Inledning

Sedan den borgerliga alliansen vunnit riksdagsvalet 2006 och det stod klart att avgiften till a-kassan skulle höjas kraftigt inleddes ett medlemsras utan motstycke i a-kassornas historia. Under loppet av ett enda år – mellan 30/9 2006 och 30/9 2007 – förlorade a-kassorna 370.000 medlemmar.² Under resten av 2007 försvann ytterligare 47.000 medlemmar.³ Raset fortsatte sedan om än inte med samma kraft fram till hösten 2008 då den djupaste ekonomiska krisen sedan 1990-talet drabbade Sverige. Totalt minskade antalet a-kassemedlemmar med nästan 500.000 (498.900) under tvåårsperioden 30/9 2006 – 30/9 2008.⁴

Under återstoden av 2008 steg medlemstalet något eller med 16.000 personer. Under intryck av den djupa lågkonjunkturen fortsatte uppgången under 2009 då en ökning på 36.000 kunde registreras.⁵ Under 2010 ökade antalet a-kassemedlemmar väsentligt mindre (+ 10.000) än antalet personer i arbetskraften (+72.000) vilket medförde en fortsatt nedgång i *andelen* av arbetskraften som tillhör en a-kassa.⁶ Vid slutet av 2010 drygt 1,4 miljoner personer eller närmare en tredjedel av arbetskraften utanför a-kassan. Det är mer än dubbelt så många som de 700.000 som i valdebatten 2006 av alliansen anfördes som motivering för att göra a-kassan obligatorisk.

Regeringen gav i april 2010 Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att utifrån registerbaserad statistik göra en kartläggning över ”vilka grupper som lämnat arbetslöshetskassorna och därmed står utanför den inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringen” att redovisas senast 14 juni (Skrivelse från Arbetsmarknadsdepartementet till SCB 2010-04-14). Bakgrunden uppgavs vara att antalet medlemmar i a-kassorna minskade kraftigt under 2007 och början av 2008 ”trots att antalet personer i arbetskraften ökade”. Genom en lagändring gällande från 1 januari 2010 blev a-kassorna skyldiga att lämna ut medlemsuppgifter till SCB för att denna myndighet ska kunna framställa statistik som regeringen behöver för ”att kartlägga och analysera arbetsmarknaden”.

Några dagar efter att SCB överlämnat den framtagna statistiken till regeringen var TT klar med sin genomgång av SCB-materialet, som enbart bestod av ett antal excel-filer. SCB sände varken ut något pressmeddelande eller några färdiga tabeller. Den 17 juni publicerade ett stort antal dagstidningar den artikel som TT under rubriken ”Äldre och förmögna lämnade a-kassan”

² Från 3.806.945 medlemmar 30/9 2006 till 3.437.275 medlemmar 30/9 2007 = en minskning med 369.700 medlemmar .

³ Den 31/12 2007 var antalet a-kassemedlemmar 3.389.843.

⁴ A-kassorna hade 30/9 2008 3.308.063 medlemmar.

⁵ Mellan 31/12 2008 och 31/12 2009 ökade antalet medlemmar från 3.324.182 till 3.360.089.

⁶ Vid slutet av 2010 var antalet a-kassemedlemmar 436.800 färre än 30/9 2006 och 415.600 färre än 31/12 2006.

föregående dag sänt ut till media utifrån den genomgång av datamaterialet som nyhetsbyrån gjort. Artikeln förekommer i en tidig version från förmiddagen den 16 juni, som media återgav samma dag (t ex LO-tidningens, Aftonbladets och DN:s nätupplagor), och en andra version (med samma sakinnehåll) som kom under eftermiddagen och som många tidningar publicerade dagen därpå (bland annat SVT dock redan samma dag) under rubriken ”Äldre och förmögna lämnade a-kassan”. I den tidiga versionen lyder ingressen: ”Det var framför allt de äldre löntagarna som lämnade a-kassan när regeringen försämrade villkoren. Många med en förmögenhet över miljonen hoppade också av.” I den andra versionen inleds ingressen med att ”Många äldre och förmögna liksom personer med säkra jobb flydde från a-kassorna när avgifterna höjdes.”

TT-artikeln koncentrerade sig på 2007, året då medlemsrasen var som störst. De uppgifter som presenterades var framför allt:

- Av de 405.000 avhopparna under 2007 var 41 procent eller omkring 165.000 personer 55 år eller äldre. Det betyder att var femte i åldern 55-64 år lämnade a-kassan.
- ”Många avhoppare tycks också haft marginaler för att klara arbetslöshet. Drygt 110.000 hade en förmögenhet på minst en miljon kronor.”
- ”Avhopp skedde i alla yrken, dock procentuellt fler i tämligen trygga, som läkare, sjuksköterskor och militärer. Men också bland restauranganställda, en bransch där man byter jobb ofta och där många anställda är unga.”

Huvudintrycket av presentationen blir precis som rubriken säger: ”Äldre och förmögna lämnade a-kassan”, i Göteborgs-Posten omformulerad till ”Äldre och rika flydde a-kassan”. Svenska Dagbladets ledarskribent Maria Eriksson skrev en ledare rubricerad ”Oj, ligger a-kassan också på den här adressen” (SvD 17/6 2010). På ledarredaktionens blogg konstaterade hon under rubriken ”Nu tycker ingen synd om dem som lämnade a-kassan” att ”Till och med Österberg⁷ verkar inse att det nu är svårt att tycka synd om miljonärerna som lämnat a-kassan” (16/6 2010).

Är det riktigt att det var äldre personer med trygga jobb som förorsakade en stor del a-kassornas medlemsras? Och är det hela bilden? Både äldre och yngre kunde ju exempelvis vara överrepresenterade? I det *fackliga* medlemsras som samtidigt ägde rum, även om det var av mindre omfattning än a-kassornas, var de *unga* överrepresenterade (Kjellberg 2010a). Vad var det då för slags miljonärer som övergav a-kassan? Hade alla verkligen ekonomiska marginaler för att klara arbetslöshet? Tillhörde kanske många av dem det stora antalet bostadsrätts- och villaägare i vanliga inkomstlägen som i förmögenhetsstatistiken klassificeras som miljonärer?

⁷ Socialdemokraternas arbetsmarknadspolitiska talesman Sven-Erik Österberg.

Hur stor del av medlemsrasen svarade låginkomsttagarna för? Det är några frågor som kunde ställas efter presentationen av SCB-undersökningen i media.

Frågorna är inte helt lätta att besvara eftersom de variabler som ingår i regeringsuppdraget aldrig är kombinerade, om man bortser från att alla är relaterade till utflödet, inflödet och återflödet⁸ av medlemmar till a-kassorna. Som exempel kan nämnas just inkomst och förmögenhet, eller ålder och förmögenhet. Socioekonomisk status (arbetare, tjänstemän, företagare) saknas om man bortser från indelningen i anställda och företagare, men inte heller denna finns i kombination med andra variabler än de olika medlemsflödena. Däremot föreligger uppgifter om medlemsutvecklingen hos olika arbetar- och tjänstemannayrken, vilket gjort det möjligt att under arbetet med denna rapport beräkna a-kassornas ”organisationsgrad” för dessa. Med hjälp av statistik från IAF (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen) redovisas nedan medlemsutvecklingen hos arbetar-, tjänstemanna- och företagarkassor.

En annan variabel som saknas i SCB-undersökningen är födelseland, vilket betyder att a-kassornas medlemsförluster inte kunnat anges för utlandsfödda respektive infödda svenskar. Det hade varit av intresse eftersom den fackliga organisationsgraden mellan 2006 och 2009 hos privatanställda sjönk dubbelt så mycket bland utlandsfödda som bland infödda svenskar. För vissa variabler finns ingen statistik tillgänglig för en del av åren: förmögenhetsstatistik föreligger t o m år 2007, inkomststatistik och yrkesstatistik båda t o m år 2008. I det följande har tonvikten lagts på utvecklingen under åren 2007 och 2008. Ett skäl är att det var under dessa år som det stora medlemsrasen inträffade. I vissa fall – såsom vad gäller a-kassornas organisationsgrad inkluderas även åren 2009 till 2013, men då har data vanligen hämtats från andra källor än SCB-undersökningen.

En mindre brist med SCB-undersökningen är att de enskilda a-kassornas medlemsregister av tidsmässiga skäl och kostnadsskäl inte använts för insamlingen av medlemsuppgifter utan istället kassornas gemensamma handläggningssystem OAS, som handhas av SO (Arbetslöshetskassornas samorganisation). Till följd av detta har antalet medlemmar i a-kassorna *överskattats* något i SCB-undersökningen i förhållande till den statistik som redovisas av IAF (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen). Den senare bygger på tillförlitliga uppgifter direkt från de enskilda a-kassorna. Det handlar för åren 2006-2008 om en årlig differens mellan SO/SCB- och IAF-data på ca 49.000 - 66.000 personer (se **Tabell 1**). I förhållande till det totala medlemstalet är skillnaderna dock relativt små.⁹ Ännu viktigare är att avvikelserna är små om

⁸ Återflödet av de som hoppat av under ett tidigare år ingår i inflödet för det aktuella året.

⁹ Från SO:s sida pekar man på följande som förklaring till differenserna mellan IAF:s och SCB:s uppgifter om antalet medlemmar i a-kassorna:

man ser till de procentuella förändringarna år från år. För tvåårsperioden 2007 + 2008 i sin helhet (från 31/12 2006 till 31/12 2008) är medlemsförlusterna enligt SO/SCB respektive IAF som synes så gott som identiska även i absoluta tal.

Tabell 1. Antal a-kassemedlemmar 2005-2009 samt förändringar 2006-2008 enligt statistik från SO/SCB respektive IAF

	2005*	2006*	2007	2008	2009	2006- 2007	2007- 2008	2006- 2008
SO/SCB	3.855.500	3.834.500	3.455.400	3.376.800	3.403.100	-379.100 (-9.9%)	-78.700 (-2.3%)	-457.800 (-11.9%)
IAF	3.806.600	3.785.700	3.389.800	3.324.200	3.360.100	-395.900 (-10.5%)	-66.700 (-2.0%)	-461.500 (-12.2%)
Differens SCB – IAF	48.900	48.800	65.600	52.600	43.000			

Anm. Per 31/12 respektive år.

* Mellan 2005 och 2006 minskade antalet medlemmar med 21.000 personer (-0,5%) antingen man använder SO/SCB:s eller IAF:s serie.

Såväl ”avhopp” (utflödet) som minskad medlemstillströmning (inflödet) påverkade a-kassornas medlemsras

I TT-artikeln om a-kassornas medlemsförluster som media publicerade den 16-17 juni 2010 in extenso eller i förkortad form återgavs endast hur många som ”hoppade av” a-kassan under år 2007 och hur de fördelade sig på ålder, förmögenhet mm. Förändringar av antalet a-kassemedlemmar från ett år till det ett annat är emellertid inte bara beroende av hur många som väljer att *hoppa av* eller *stanna kvar*, utan också av hur många som *går med* i en a-kassa eller *låter bli* att göra det. Vid analyser av medlemsutvecklingen är det därför nödvändigt att beakta såväl *utflödet* som *inflödet* av medlemmar och de *förändringar* som sker av båda dessa flöden. Av denna rapport framgår att såväl ”avhoppet” (utflödet) som den minskade medlemstillströmningen (inflödet) under åren 2007 och 2008 i hög grad påverkade a-kassornas medlemsras

”Uppgifterna är inte hämtade från samma källa. IAF’s uppgifter kommer från a-kassornas medlemssystem, dessa uppgifter är de korrekta uppgifterna eftersom det är i medlemssystemen man hanterar medlemskapen och avgifter. SCB’s uppgifter kommer från handläggningssystemet OAS.

Orsaken att SCB’s uppgifter hämtats från OAS, är att OAS är ett gemensamt system som används av samtliga 32 a-kassor. Det behövdes bara utvecklas ett program för att skapa materialet till SCB, till skillnad från att utveckla ett program för varje medlemssystem, vilket hade varit kostsamt.

Även om differenserna är stora rent antalsmässigt, så motsvarar de en dryg procent.

Orsakerna till differensen är att registreringar och avregistreringar i medlemssystemen förs över till OAS-systemet en gång per vecka. En trolig anledning är att det under årens lopp misslyckats med ett antal överföringar pga tekniska problem.” (mejl 2010-08-03 från SO (Stefan Cronqvist) till Anders Kjellberg, sociologiska institutionen i Lund).

Särskilt vid jämförelser mellan äldre och yngre är det viktigt att undersöka förändringar av både in- och utflödet. Att åldersgruppen 16-24 år normalt utmärks av ett stort inflöde är naturligt eftersom det – bortsett från feriejobb och liknande – är väldigt få som kommit ut på arbetsmarknaden före 16 års ålder. Frågan om medlemskap i en a-kassa brukar bli aktuell först när studierna närmar sig slutet och man på allvar träder ut på arbetsmarknaden. Inflödet är därför störst i åldrarna 16-24 år och 25-34 år om man utgår från åldersindelningen som använts i denna rapport.

Omvänt kan förväntas att medelålders och inte minst äldre personer sedan länge valt att antingen gå med i en a-kassa eller att avstå från medlemskap. Vid fyllda 64 år är det enligt regelverket inte ens tillåtet att ansluta sig. Det beror på att arbetsvillkoret för att få arbetslöshetsersättning vid ett så sent inträde inte kan uppfyllas. De som fyllt 65 år är överhuvudtaget inte berättigade till ersättning, varför alla i den åldern stryks ur a-kassornas medlemsregister. Det bör också observeras att särskilt i åldersgruppen 60-64 år beror utflödet från a-kassorna inte bara på avhopp utan också på att en del förtidspensioneras eller blir ålderspensionärer *före* fyllda 65 år; även antalet avlidna stiger naturligtvis med åldern. De äldre utmärks därför normalt av ett större *utflöde* än de yngre, som å andra sidan uppvisar ett större *inflöde*.

Det bör observeras att antalet a-kassemedlemmar i olika åldersgrupper varierar från det ena året till det andra också genom den ständiga utväxling som sker mellan grupperna till följd av en del individer närmast föregående år tillhörde en yngre åldersgrupp än under det aktuella året. För det andra har en hel årsklass utgått ur varje grupp helt enkelt genom den blivit ett år äldre. För att ta ett exempel: åldersgruppen 25-34 år inrymde den 31/12 2007 de som var födda 1982 medan så inte var fallet ett år senare, den 31/12 2008. Omvänt hamnade de som var födda 1962 utanför gruppen den 31/12 2007 medan de ingick ett år tidigare (31/12 2006). På liknande sätt förhåller det vid jämförelser i tiden av den fackliga anslutningen i olika åldersgrupper: individer går in och ut i facket samt väljer att förbli medlemmar respektive icke-medlemmar samtidigt som de blir äldre för varje år som går.

De i **Tabell 2** (och de flesta följande tabeller) redovisade talen påverkas av alla dessa faktorer samt av den osäkerhet som följer av att SCB-statistiken hämtats ur SO:s register och inte från de olika a-kassornas medlemsregister. Flera tabeller i det följande bygger dock på den mer pålitliga IAF-statistiken.

Några resultat från denna studie

Det är riktigt att många äldre och förmögna hoppade av a-kassan under 2007 till följd av den kraftiga avgiftshöjning som genomfördes den 1 januari samma år. Men om man vidgar analysen till att också inkludera dem som nu avstod från att gå med men som hade gjort det under normala förhållanden blir bilden en annan. Det närmaste man kommer ett ”normalår” med de data som föreligger i SCB-undersökningen är 2006. Visserligen började a-kassorna förlora medlemmar redan hösten 2006 men inte alls i samma omfattning som 2007 då antalet medlemmar föll med 379.000 enligt SCB-undersökningen och 396.000 enligt IAF (**Tabell 1**). Under 2006 minskade medlemstalet med 21.000 enligt både SCB och IAF. Det bör observeras att ett minskat medlemstal inte är detsamma som utflödet eller de som lämnade a-kassan under ett visst år. Under 2006 var utflödet ca 103.000 individer varav de äldre (55-64-åringarna) svarade för 45 procent (**Tabell 5**). Under medlemsrasets år steg utflödet till 405.000, varav 55-64-åringarna svarade för de 41 procent som återgavs i den ovan nämnda TT-artikeln. Även under ett mer normalt år som 2006 bestod utflödet som vi såg till stor del av äldre. Det intressanta är egentligen vilka som stod för den *ökning* av utflödet som skedde mellan 2006 och 2007, en ökning som uppgick till drygt 300.000 individer (närmare bestämt 302.000). Till detta kommer hur medlemstillströmningen (inflödet) påverkades av avgiftshöjningen. Mellan 2006 och 2007 minskade inflödet till a-kassorna från 137.000 individer till drygt 83.000 (**Tabell 7**). Liksom de äldre både 2006 och 2007 stod för drygt 40 procent av utflödet svarade de yngre (16-34 år) för mer än tre fjärdelar av inflödet under dessa båda år. Sammantaget betyder detta:

- Ökat utflöde: + 302.000 personer 2007 (405.000) jämfört med 2006 (103.000)¹⁰
- Minskat inflöde: - 54.000 personer 2007 (83.000) jämfört med 2006 (137.000)¹¹

Det betyder 356.000 i extra medlemstapp i förhållande till ”normalåret” 2006 med dess medlemsminskning på 21.000 personer. Summa 356.000 (extra medlemsförlust) + (”normal” medlemsförlust) = 377.000 personer vilket i stort överensstämmer med medlemstappet på 379.000 medlemmar mellan 2006 och 2007 enligt SO/SCB-serien (**Tabell 1**).

Eftersom medlemsraset år 2007 (och 2008) förorsakades både av ett *ökat* utflöde och ett *minskat* inflöde av medlemmar måste båda dessa flöden – det vill säga både de som ”hoppade av” a-kassan och de som ”avstod från att gå med” – beaktas vid en analys av i vilken utsträckning olika åldersgrupper låg bakom medlemsraset. Då visar det sig att de yngre (16-34 år) stod för 31

¹⁰ Mer exakt ett ökat utflöde på 302.300 personer (405.100 – 102.800) – se **Tabell 4**.

¹¹ Mer exakt ett minskat inflöde på 53.500 (136.900 – 83.400) – se **Tabell 7**.

procent av summan av minskat inflöde och ökat utflöde 2007 jämfört med 2006, de medelålders (35-54 år) för 35 procent och de äldre (55-64 år) för 34 procent (**Tabell 10**).

I förhållande till sin andel av a-kassemedlemmarna vid årsskiftet 2006/2007 är både de yngre och de äldre överrepresenterade i flödena som medförde medlemsraset 2007.¹² Vid en finindelning av de senare grupperna visar det sig att *de allra yngsta* (16-24 år) och *de allra äldsta* (60-64 år) förlorade i särklass högst andel av sina medlemmar, under 2007: 20 respektive 23 procent av medlemmarna (**Tabell 10**). Under åren 2007 och 2008 sammantaget förlorade 16-24-åringarna genom ökat utflöde och minskat inflöde inte mindre än 30 procent av medlemmarna och gruppen 60-64 år 26 procent av sina medlemmar.

Om man vänder blicken bort från *flödena* och istället ser på hur *antalet* a-kassemedlemmar i olika åldersgrupper förändrades mellan 31/12 2006 och 31/12 2008 visar det sig att de yngre stod för 40 procent av a-kassornas samlade medlemsförlust på totalt 458.000 medlemmar under 2007 och 2008, de medelålders för 32 procent och de äldre för 28 procent (**Tabell 3**). Både de yngre och de äldre stod för en i förhållande till sitt medlemstal oproportionerligt stor del av medlemsminskningen. Under åren 2007 och 2008 sammantaget minskade antalet medlemmar i åldern 16-34 år med 182.000 eller 17 procent av medlemstalet i åldersgruppen vid årsskiftet 2006/2007. Bland 55-64-åringarna minskade antalet medlemmar med 128.000 eller 19 procent medan nedgången bland 35-54-åringarna inskränkte sig till 7 procent, vilket till följd av gruppens storlek ändå var så mycket som 147.000 individer.

Allra starkast var nedgången bland de allra yngsta (16-24 år), hos vilka antalet medlemmar hade minskat med 25 procent vid årsskiftet 2008/2009 jämfört med två år tidigare, och bland de allra äldsta (60-64 år) som hade en nedgång på 19 procent (**Tabell 3**). Således försvann var fjärde a-kassemedlem hos de yngsta och var femte hos de allra äldsta. Tredje starkaste nedgången svarade åldersgruppen 25-34 år för: minus 15 procent eller mer än var sjunde medlem.

Av betydelse för utvecklingen av a-kassornas ”organisationsgrad” i olika åldersgrupper är inte bara hur många som lämnar a-kassan eller låter bli att gå med utan också förändringar av arbetskraftens storlek i olika åldrar; under åren 2007 och 2008 växte denna mer bland yngre och medelålders än bland äldre (**Tabell 12**). Återigen bekräftas bilden av att medlemsraset var störst hos de yngre och de äldre. Från slutet av 2006 till slutet av 2008 sjönk andelen i arbetskraften som tillhörde en a-kassa med 13 procentenheter bland 16-34-åringar och med 15 procentenheter bland 55-64-åringar, medan nedgången var begränsad till 8 enheter hos 35-54-åringarna (**Tabell**

¹² Som framgår av **Tabell 12** (mellersta delen) utgjorde de yngre 27 procent av a-kassemedlemmarna 31/12 2006, de medelålders 51 procent och de äldre 21 procent.

11). Som synes var organisationsgradens nedgång hos de äldre så gott som helt koncentrerad till 2007. Bland de yngre föll den förhållandevis kraftigt även mellan 2007 och 2008. Vid utgången av 2008 var a-kassornas organisationsgrad bland äldre 77 procent, vilket var något lägre än bland medelålders (81 procent) men avsevärt högre än bland yngre personer inom arbetskraften (55 procent). Under 2009 steg andelen a-kasseanslutna bland äldre till 78 procent men var oförändrad hos de andra åldersgrupperna. Som framgår av **Tabell 12** stod vid årsskiftet 2009/2010 mer än 710.000 16-34-åringar i arbetskraften utanför a-kassorna. Det var mer än dubbelt så mycket som övriga åldersgrupper tillsammans. Under åren 2007 och 2008 ökade antalet yngre icke-medlemmar med 216.000 medan ökningen bland de medelålders var 192.000 och bland äldre 135.000. Procentuellt sett var ökningen i särklass störst hos de äldre, vilket får ses mot bakgrund av a-kassornas mycket höga organisationsgrad i utgångsläget (92 procent 2006) hos denna åldersgrupp.

När det gäller 16-64-åringar (utan åldersuppdelning) är det möjligt att beräkna a-kassornas organisationsgrad på ett mer tillförlitligt sätt än när data från SCB-undersökningen används. Som framgår av **Tabell 31**, som bygger på IAF- och AKU-data, sjönk a-kassornas organisationsgrad från 83 procent av arbetskraften 2006 till 72 procent 2007 och 70 procent 2008 för att 2009 stiga till 71 procent. Under 2010 föll den till 70 procent. Antalet a-kassemedlemmar ökade då något (+10.400) men antalet personer i arbetskraften växte samtidigt sju gånger mer (+72.000). Det illustrerar tydligt att a-kassornas organisationsgrad inte bara bestäms av hur många som hoppar av eller avstår från att gå med i en a-kassa eftersom anslutningsgraden också påverkas av hur antalet sysselsatta plus arbetslösa utvecklas.

Vid årsskiftet 2005/2006 var drygt 700.000 personer i arbetskraften inte medlem av någon arbetslöshetskassa, vilket i valrörelsen 2006 anfördes som ett argument för obligatoriskt medlemskap. Vid slutet av 2008 hade skaran av utanförstående ökat till 1,4 miljoner för att minska något under 2009. Vid slutet av 2010 var antalet personer i arbetskraften utanför a-kassorna uppe i 1.435.000 och vid årsskiftet 2013/2014 i 1.472.000 (= 30 procent av arbetskraften – **Tabell 31**).

I **Tabell 32** redovisas en beräkning av a-kassornas organisationsgrad hos *löntagare* (inklusive arbetslösa). Från 2006 och fram till slutet av 2010 sjönk den från 87 till 74 procent (74 procent ännu vid slutet av 2013).

Om vi återvänder till vilka grupper som lämnade a-kassorna eller avstod från att gå med under åren 2007 och 2008 påvisar denna studie att inte bara de ”förmögna” utan också de som saknade nettotillgångar svarade för en väsentlig del av medlemsrasen. Personer med minst en miljon kronor i förmögenhet svarade 2007 för 27 procent av utflödet vilket var mer än deras andel av

medlemmarna som var 20 procent (**Tabell 14**). Samtidigt minskade inflödet av nya medlemmar mest hos de med små eller inga tillgångar (**Tabell 15**). Här finns en parallell med de *yngre*, som också svarade för en stor del av det minskade inflödet. Det är inte en slump eftersom nettoförmögenheten stiger markant med åldern. Vid en sammanläggning av ökat utflöde och minskat inflöde framträder samma polarisering som när det gäller åldern: både de som saknade nettoförmögenhet (tillgångar större än skulder) och ”miljonärerna” stod för en större del av a-kassornas ökade medlemsförlust 2007 (33 respektive 25 procent) än deras andel av a-kassemedlemmarna (28-30 procent respektive 18-20 procent) medan de med tillgångar på mellan 200.000 kronor och upp till strax under miljonen var underrepresenterade (**Tabell 16**). Dessutom fanns en grupp vars andel av medlemsrasen i stort sett motsvarade dess andel av totala antalet kassemedlemmar (de med en nettoförmögenhet överstigande en krona men mindre än 200.000 kronor).

Ett liknande mönster framträder när det gäller inkomst och det redan vid en granskning av utflödet. Av låginkomsttagarna (personer med en taxerad månadsinkomst under 20.000 kronor) lämnade 12 procent a-kassan under 2007 och en ungefär lika stor andel (13 procent) av medlemmarna med en månadsinkomst på minst 42.000 kronor (”höginkomsttagarna”) medan det i regel rörde sig om ca 9-10 procent av dem i mellanliggande inkomstklasser (**Tabell 17**). Den stora majoriteten av personerna som lämnade a-kassan under 2007 och 2008 (liksom 2006) hade en månadsinkomst mindre än 25.000 kronor (**Tabell 19**). Samtidigt minskade inflödet mest hos låginkomsttagarna (**Tabell 22** och **Tabell 23**).

Vid en summering av ökat utflöde och minskat inflöde visar det sig att låginkomsttagarna 2007 svarade för en klart större del av medlemsrasen (56 procent) än vad som motsvarade deras andel av a-kassemedlemmarna (45 procent 2006, 39 procent 2007), medan så inte var fallet med höginkomsttagarna: 6 procent av medlemsrasen och 5-6 procent av medlemmarna (**Tabell 22** och **Tabell 23**). Både i förhållande till sin andel av medlemmarna och i absoluta tal svarade *låginkomsttagarna* för en betydande del av 2007 års medlemsras, närmare bestämt för ca 200.000 tappade medlemmar av en samlad medlemsförlust på 356.000 förorsakad av *ökat utflöde* och *minskat inflöde* under året. Under 2008 svarade låginkomsttagarna för närmare 80 procent av medlemstappet. För åren 2007 och 2008 sammantaget stod de för 60 procent av nedgången, medan höginkomsttagarnas andel var 6 procent (**Tabell 22**).

Hur ska man då förklara att låginkomsttagarna intog en så dominerande plats i medlemsrasen samtidigt som även ”miljonärerna” spelade en framträdande roll? En förklaring skulle kunna vara att många a-kassemedlemmar med relativt måttliga eller till och med låga inkomster i

förmögenhetsstatistiken registreras som miljonärer. Det i Sverige utbredda ägandet av bostadsrätter, villor och fritidshus talar för detta.

För att ta reda på hur det förhöll sig med detta beställdes SCB-statistik som kombinerar förmögenhet med socioekonomisk grupp. Det visade sig mycket riktigt att miljonärerna 2007 var väl representerade inom samtliga socioekonomiska grupper även om de var tre-fyra gånger vanligare bland högre tjänstemän och företagare än bland arbetare (**Tabell 24**). Det hindrade inte att var nionde arbetare innehade en förmögenhet om minst en miljon kronor. I absoluta tal fanns det 2007 fler ”miljonärer” bland arbetare (184.000) än bland företagare (158.000). Med tanke på detta och att a-kassorna under år 2007 förlorade närmare 400.000 medlemmar är det inte särskilt förvånande att en hel del av dem innehade en förmögenhet på minst en miljon kronor. Denna grupp var med största sannolikhet mest välföretärd bland de äldre som lämnade a-kassan eftersom förmögenheten enligt statistiken med åldern.

Även om socioekonomisk grupp saknas i regeringens uppdrag åt SCB kan man genom att bearbeta den medlemsstatistik som insamlas av IAF – och som dessutom är tillförlitligare än SO/SCB-statistiken – exakt beräkna vilken roll arbetar-, tjänstemanna- och företagarkassor spelade för det fackliga medlemsraset under 2007 och 2008 samt för utvecklingen därefter. Under 2007 svarade arbetarkassorna för 45 procent av medlemsraset, tjänstemannaklasserna för 40 procent, företagarkassorna för 10 procent och Alfa-kassan för 3 procent (**Tabell 26**). Året därpå stod arbetarkassorna för 77 procent av förlusterna och tjänstemannakassorna för endast 5 procent.

Under åren 2007 och 2008 sammantaget tappade både arbetarkassorna och Alfa-kassan 14 procent av sina medlemmar, tjänstemannakassorna 9 procent och företagarkassorna 27 procent. Att medlemsutvecklingen i arbetarkassorna under 2008 och 2009 blev betydligt mer oförmånlig än i tjänstemannakassorna förklaras framför allt av de växande avgiftsskillnaderna mellan a-kassorna där arbetarkassorna till följd av avgiftssystemets konstruktion och den djupa lågkonjunkturen (som drabbade arbetarna hårdast) i regel fick väsentligt högre avgifter än tjänstemannakassorna. Under 2009 förlorade arbetarkassorna en procent av medlemmarna medan både tjänstemanna- och företagarkassorna växte med 3 procent. För de tre åren 2007, 2008 och 2009 sammantaget stod arbetarkassorna för 59 procent av den samlade medlemsförlusten (**Tabell 26**). Bland tjänstemannakassorna hade akademiker-kassan en avsevärt gynnsammare utveckling än TCO-kassorna, men inte heller AEA undgick stora medlemsförluster under 2007 då man förlorade 5 procent av sina medlemmar (**Tabell 23**). Det var klart mindre än TCO- och LO-kassornas i båda fallen 11-procentiga medlemstapp. Från och med 2008 har AEA, som är Sveriges största a-kassa, återigen ökat sitt medlemstal. Här spelar

säkert den successivt sänkta avgiften en viktig roll, bland annat genom att locka till sig medlemmar från TCO-området.

AEA är gemensam för samtliga Saco-förbund samt Vårdförbundet (TCO). Genom att organisera akademiker m fl på *hela* arbetsmarknaden saknar den branschknytning, varför arbetslöshetsnivån inom enskilda yrkesgrupper eller branscher endast i begränsad utsträckning eller inte alls påverkar avgiftsnivån. Det breda rekryteringsområdet medför vidare att en blick på AEA:s medlemsutveckling inte avslöjar eventuella medlemsras hos enskilda grupper. Sådana data föreligger däremot från SCB-undersökningen utifrån vilka a-kassornas organisationsgrad 2005-2008 för denna forskningsrapport beräknats för ett antal yrkesgrupper bland tjänstemän och arbetare (**Tabell 24**).

Det visar sig att åtminstone fyra yrkesgrupper inom AEA-området minskade sin anslutningsgrad till a-kassan högst väsentligt under åren 2007 och 2008, närmare bestämt militärer, universitets- och högskollärare, läkare och sjuksköterskor, till skillnad från t ex civilingenjörer och programmerare. Som bekant återfinns den stora majoriteten av de förra i offentlig sektor och av de senare i privat sektor. Förutom att jobben är tryggare i offentlig sektor är uppsägningstiden enligt LAS dubblad för statsanställda. Därtill kommer att det råder brist på t ex läkare. Även inom ett antal tjänstemannayrken som mer faller inom TCO-området har a-kasseanslutningen gått tillbaka starkt, t ex bland olika kategorier av kontorspersonal.

På arbetarsidan har a-kassornas organisationsgrad sjunkit särskilt mycket inom främst byggbranschen och den privata tjänstesektorn (hotell- och restaurangbranschen, handeln, städbranschen och transportbranschen) men även bland vård- och omsorgspersonal. De flesta av dessa yrkeskategorier har haft – och har fortfarande - mycket höga a-kasseavgifter samtidigt som flertalet av dem kan betecknas som låglöneyrken (**Tabell 29**). Med undantag av bygg- och handelsbranscherna är andelen utlandsfödda hög inom samtliga de nämnda arbetarkategorierna. Det finns skäl att anta att a-kassornas organisationsgrad bland löntagare – och speciellt bland privatanställda arbetare – i genomsnitt gått ned mer bland utlandsfödda än bland infödda svenskar. Ett indicium som talar för det är att den *fackliga* organisationsgraden bland privatanställda mellan 2006 och 2009 sjönk dubbelt så mycket bland utlandsfödda som hos födda i Sverige (minus 10 respektive 5 procentenheter; **Tabell 35**).

A-kassorna tappade mest hos äldre och yngre

Som framgår av **Tabell 2** förlorade a-kassorna under åren 2007 och 2008 (det vill säga mellan 31/12 2006 och 31/12 2008) så mycket som var fjärde medlem i åldern 16-24 år. Enbart under 2007 försvann var femte medlem bland de allra yngsta att jämföra med var tionde om man

inkluderar samtliga åldersgrupper. Även bland 25-34-åringarna led a-kassorna kraftiga medlemsförluster. I åldersgruppen 16-34 år i sin helhet minskade antalet a-kassemedlemmar med 182.000 eller 17 procent under åren 2007 och 2008.

Medlemsraset var i absoluta tal klart större hos yngre (16-34 år) än hos medelålders (35-54 år) bland vilka nedgången stannade vid 147.000 trots att antalet kassemedlemmar vid utgången av 2006 var nästan dubbelt så stort som hos yngre (1.967.000 jämfört med 1.050.000). Det betyder att medlemsförlusterna bland de yngre relativt sett var avsevärt större än hos medelålders: 17 respektive 7 procent.

Bland de äldre led a-kassorna – i likhet med de yngre – betydande medlemsförluster. Bland 55-64-åringarna försvann under åren 2007 och 2008 sammanlagt 16 procent av medlemmarna. Nästan hela nedgången inträffade under år 2007 (15 procent). Allra störst var raset hos de allra äldsta (60-64 år) – 21 procent under 2007 – men å andra sidan *ökade* medlemstalet något under 2008, varför den sammanlagda förlusten för 2007 och 2008 blev 19 procent. Det är mindre än hos de allra yngsta (16-24 år) där medlemsraset var 25 procent.

Tabell 2. Antalet a-kassemedlemmar i olika åldersgrupper 2005-2008 och förändringar under 2007 och 2008

Ålder	Antal a-kassemedlemmar vid årets slut				Förändring under respektive år		
	2005	2006	2007	2008	2007	2008	2007 + 2008
16-24 år	226.100	224.100	179.100	167.000	-45.100 (-20%)	-12.000 (-7%)	-57.100 (-25%)
25-34 år	849.000	826.000	738.300	700.900	-87.700 (-11%)	-37.300 (-5%)	-125.100 (-15%)
Summa 16-34 år YNGRE	1.075.100	1.050.100	917.300	868.000	-132.800 (-13%)	-49.400 (-5%)	-182.100 (-17%)
35-44 år	1.036.600	1.041.700	979.200	962.800	-62.500 (-6%)	-16.300 (-2%)	-78.900 (-8%)
45-54 år	926.700	925.500	864.000	857.000	-61.500 (-7%)	-7.000 (-1%)	-68.500 (-7%)
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	1.963.300	1.967.100	1.843.200	1.819.800	-124.000 (-6%)	-23.400 (-1%)	-147.300 (-7%)
55-64 år ÄLDRE	817.200	817.300	694.900	689.000	-122.300 (-15%)	-6.000 (-1%)	-128.300 (-16%)
- därav 55-59 år	477.600	465.200	416.000	404.400	-49.200 (-11%)	-11.600 (-3%)	-60.800 (-13%)
- därav 60-64 år	339.600	352.100	278.900	284.600	-73.200 (-21%)	+5.600 (+2%)	-67.500 (-19%)
Summa 16-64 år	3.855.500	3.834.500	3.455.400	3.376.800	-379.100 (-10%)	-78.700 (-2%)	-457.800 (-12%)

Anm. Antal medlemmar per 31/12 respektive år. Förändringar avser kalenderår, dvs från 31/12 föregående år till 31/12 året ifråga. Avrundningar har gjorts till hundratal både vad gäller medlemstalen och dess förändringar där de senare avrundats utifrån de exakta talen. Smärre avvikelser kan därför förekomma vid jämförelser mellan medlemstalen och förändringarna.

Källa: SCB-SO (regeringens uppdrag åt SCB där data hämtats från SO:s register)

Vi finner således en åldersmässig polarisering vad gäller a-kassornas medlemsutveckling under åren 2007 och 2008. A-kassorna förlorade då flest medlemmar hos de *yngre* (minus 17 procent) och hos de *äldre* (minus 16 procent), medan förlusterna bland de medelålders (35-54 år) inskränkte sig till 7 procent. Under 2007 förlorade a-kassorna var femte medlem både hos de yngsta (16-24 år) och de allra äldsta (60-64 år). Året därpå fortsatte nedgången hos de yngsta men upphörde helt hos de äldsta.

Redovisningen ovan avser förändringarna av andelen kassamedlemmar i olika åldrar. Låt oss nu se på hur stor del av den totala medlemsminskningen som de olika åldersgrupperna står för. Som framgår av **Tabell 3** svarade de yngre (16-34 år) för 40 procent av a-kassornas sammanlagda medlemsförluster under åren 2007 och 2008, de medelålders (35-54 år) för drygt 30 procent och de äldre (55-64 år) för knappt 30 procent. Tillsammans svarade de yngre och medelålders för 72 procent av a-kassornas medlemsras åren 2007 och 2008.

Tabell 3. Förändringar av antalet a-kassemedlemmar i olika åldersgrupper 2007 och 2008

	Förändring: antal och i procent av medlemstalet vid föregående års slut*			Olika åldersgruppers andel av total medlemsminskning		
Ålder	2007	2008	2007 + 2008	2007	2008	2007 + 2008
16-24 år	-45.100 (-20%)	-12.000 (-7%)	-57.100 (-25%)	12%	15%	12%
25-34 år	-87.700 (-11%)	-37.300 (-5%)	-125.100 (-15%)	23%	47%	27%
Summa 16-34 år YNGRE	-132.800 (-13%)	-49.400 (-5%)	-182.100 (-17%)	35%	63%	40%
35-44 år	-62.500 (-6%)	-16.300 (-2%)	-78.900 (-8%)	16%	21%	17%
45-54 år	-61.500 (-7%)	-7.000 (-1%)	-68.500 (-7%)	16%	9%	15%
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	-124.000 (-6%)	-23.400 (-1%)	-147.300 (-7%)	33%	30%	32%
55-64 år ÄLDRE	-122.300 (-15%)	-6.000 (-1%)	-128.300 (-16%)	32%	8%	28%
- därav 55-59 år	-49.200 (-11%)	-11.600 (-3%)	-60.800 (-13%)	13%	15%	13%
- därav 60-64 år	-73.200 (-21%)	+5.600 (+2%)	-67.500 (-19%)	19%	(ökning)	15%
Summa 16-64 år	-379.100 (-10%)	-78.700 (-2%)	-457.800 (-12%)	100%	100%	100%

Anm. Per 31/12 respektive år.

* Procentuella minskningen för 2007 + 2008 avser i förhållande i medlemstalet 31/12 2006.

Under 2008 svarade de yngre för två tredjedelar av medlemsminskningen. Enbart 25-34-åringarna stod då för nästan hälften (47 procent) av a-kassornas medlemsförluster. Under året 2007 var förlusterna i absoluta tal jämnare fördelade mellan yngre, medelålders och äldre.

Låt oss nu jämföra medlemsförlusterna hos åldersspannet 16-34 år med motsvarande 20-årsspann i den motsatta ändan av åldersspektrumet, det vill säga alla som befinner sig i åldrarna 45-64 år (denna vida definition av ”de äldre” har gjorts enbart för att få gruppen att omfatta tjugo årsklasser i likhet med de yngre). Mitt emellan de båda grupperna befinner sig 10-årsspannet 35-44 år. Det är anmärkningsvärt att medlemsförlusterna under 2007 och 2008 sammantaget var nästan lika stora hos 16-34-åringarna (182.000) som hos 45-64-åringarna (197.000¹³) trots att de senare omedelbart före tvåårsperiodens början (31/12 2006) omfattande avsevärt fler a-kassemedlemmar (ca 1.743.000¹⁴) än den yngre gruppen (1.050.000). Under de båda åren minskade medlemstalet hos 16-34-åringarna med 17 procent (se **Tabell 2-3**) jämfört med 11 procent¹⁵ hos 45-64-åringarna. I absoluta tal svarade den yngre gruppen för 40 procent av den totala medlemsminskningen (**Tabell 3**) och den äldre gruppen (45-64 år) för 43 procent¹⁶, det vill säga en ungefär lika stor andel. Att de äldres procentandel blev något högre än de yngres beror helt och hållet på att a-kassemedlemmarna i utgångsläget (31/12 2006) var betydligt fler i den äldre gruppen än i den yngre. Observera att avgränsningen av ”de äldre” här skiljer sig från den som används i **Tabell 2** och i rapporten i övrigt, där de äldre definieras som personer i åldern 55-64 år.

Om vi använder samma åldersindelning som i **Tabell 3**, det vill säga att gruppen yngre avgränsas till 16-34-åringarna medan de medelålders omfattar 35-54-åringarna och de äldre 55-64-åringarna blir resultatet att de yngre precis som ovan svarade för 40 procent av a-kassornas totala medlemsförlust under åren 2007 och 2007, men de medelålders för 32 procent och de äldre för 28 procent.

Vid en blick på dem som lämnade a-kassan (*utflödet*) framgår tydligt att utflödet ökade kraftigt i samtliga åldersgrupper under 2007. Det rörde sig om en tredubbling eller mer om än från en i de flesta fall låg nivå – se **Tabell 4**. Det framgår också att de äldsta är kraftigt överrepresenterade bland dem som lämnade a-kassan. Av de som var i åldern 60-64 år den 31/12 2007 hade 119.000 individer varit a-kassemedlemmar ett år tidigare (31/12 2006) men sedan

¹³ 128.300 + 68.500 = 196.800.

¹⁴ 925.500 + 817.300 = 1.742.800.

¹⁵ 196.800 : 1.742.800 = 11.3%.

¹⁶ 196.800 : 457.800 = 43.0%.

dess lämnat a-kassan. Det motsvarar en tredjedel (34 procent) av kassamedlemmarna i denna åldersgrupp vid slutet av föregående år. Det bör observeras att åldersgruppen 60-64 år även under ett mer normalt år som 2006 uppvisar ett betydande utflöde (11 procent). Även 2006 var således de äldre kraftigt överrepresenterade bland dem som under året lämnade a-kassesystemet. Detta framgår, som vi ska se, ännu tydligare av **Tabell 5**.

Tabell 4. Antal kassamedlemmar och årligt utflöde i olika åldrar 2006-2008 (antal och procent av medlemstalet vid föregående års slut i respektive åldersgrupp)

Ålder	2005	2006	2007	2008
16-24 år	226.100	224.100 8.500 (4%)	179.100 27.900 (12%)	167.000 13.200 (7%)
25-34 år	849.000	826.000 18.800 (2%)	738.300 66.600 (8%)	700.900 30.700 (4%)
Summa 16-34 år YNGRE	1.075.100	1.050.100 27.300 (3%)	917.300 94.500 (9%)	868.000 43.900 (5%)
35-44 år	1.036.600	1.041.700 16.800 (2%)	979.200 74.300 (7%)	962.800 30.400 (3%)
45-54 år	926.700	925.500 12.700 (1%)	864.000 71.300 (8%)	857.000 25.900 (3%)
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	1.963.300	1.967.100 29.500 (2%)	1.843.200 145.600 (7%)	1.819.800 56.300 (3%)
55-64 år ÄLDRE	817.200	817.300 46.000 (6%)	694.900 165.000 (20%)	689.000 62.600 (9%)
- därav 55-59 år	477.600	465.200 8.800 (2%)	416.000 45.800 (10%)	404.400 14.400 (3%)
- därav 60-64 år	339.600	352.100 37.200 (11%)	278.900 119.200 (34%)	284.600 48.300 (17%)
Summa 16-64 år	3.855.500	3.834.500 102.800 (3%)	3.455.400 405.100 (11%)	3.376.800 162.800 (5%)

Anm. Antal kassamedlemmar per 31/12 respektive år (första raden i varje åldersgrupp). Utflöde under året, dvs antalet som var medlemmar 31/12 föregående år men inte 31/12 året ifråga (andra raden i varje åldersgrupp). Därefter anges utflödet i procent av antalet kassamedlemmar 31/12 föregående år. OBS att utflöde inte är detsamma som medlemsminskning. En minskning (eller ökning) av medlemsantalet beror på såväl *inflödet* som utflödets storlek. Observera också att utflödet inte heller kan likställas med antalet som "hoppas av" a-kassan. Utflödet rymmer även de som lämnar a-kassan av andra skäl, t ex pensioneras, avlider eller utvandrar.

Som framgår av **Tabell 5** svarade de äldre (55-64 år) för en ännu större andel av utflödet under "normalåret" 2006 än under medlemsrasets år 2007, närmare bestämt 45 respektive 41 procent. Hos de allra äldsta (60-64 år) är detta ännu mer markant. De svarade för 36 procent av det totala utflödet 2006 jämfört med 29 procent 2007 och 30 procent 2008. Omvänt ökade de medelålders sin andel av utflödet från 29 procent 2006 till 36 procent 2007 och 35 procent 2008.

Tabell 5. Årligt utflöde i olika åldrar 2006-2008: antal och procent av totala utflödet

Ålder	2006	2007	2008
16-24 år	8.500 (8%)	27.900 (7%)	13.200 (8%)
25-34 år	18.800 (18%)	66.600 (16%)	30.700 (19%)
Summa 16-34 år YNGRE	27.300 (27%)	94.500 (23%)	43.900 (27%)
35-44 år	16.800 (16%)	74.300 (18%)	30.400 (19%)
45-54 år	12.700 (12%)	71.300 (18%)	25.900 (16%)
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	29.500 (29%)	145.600 (36%)	56.300 (35%)
55-64 år ÄLDRE	46.000 (45%)	165.000 (41%)	62.600 (38%)
- därav 55-59 år	8.800 (9%)	45.800 (11%)	14.400 (9%)
- därav 60-64 år	37.200 (36%)	119.200 (29%)	48.300 (30%)
Summa 16-64 år	102.800 (100%)	405.100 (100%)	162.800 (100%)

Anm. Utflöde under året, dvs antalet som var medlemmar 31/12 föregående år men inte 31/12 året ifråga. Därefter anges utflödet i procent av totala utflödet under året. OBS att utflöde inte är detsamma som medlemsminskning. En minskning (eller ökning) av medlemsantalet beror på såväl *inflödet* som utflödets storlek samt variationer i åldersgruppernas storlek. Observera också att utflödet inte heller kan likställas med antalet som ”hoppas av” a-kassan. Utflödet rymmer även de som lämnar a-kassan av andra skäl, t ex pensioneras, avlider eller utvandrar.

Som nämnts var det kraftigt ökade *utflödet* under 2007 bara en av källorna till det stora medlemsraset under detta år. Det likaså kraftigt minskade *inflödet* påverkade också i hög grad medlemsutvecklingen även om det främst skedde hos de *yngre*. Medan åldersgruppen 60-64 år även ”normalåret” 2006 kännetecknades av ett stort *utflöde* utmärks de yngre (16-34 år) normalt av ett stort *inflöde* av nya kassamedlemmar (**Tabell 6-7**). Åren 2006 och 2007 svarade de yngre för 78 respektive 77 procent av inflödet av nya medlemmar (**Tabell 7**).

En av de saker som skedde när a-kasseavgifterna höjdes kraftigt 1 januari 2007 var att inflödet av nya medlemmar procentuellt sett minskade starkt i samtliga åldersgrupper. För medlemsutvecklingen hos de äldre och medelålders betydde det dock mindre eftersom inflödet hos dem normalt är av begränsad omfattning i absoluta tal. Hos de yngre förhåller det sig, som nämnts, annorlunda varför det minskade inflödet här fick stort genomslag på medlemsutvecklingen. Mellan 2006 och 2007 minskade inflödet med 42.000 individer bland 16-34-åringarna eller från 106.600 till 64.400 nya medlemmar (**Tabell 7-8**). Genom att utflödet hos de unga samtidigt mer än tredubblades – från 27.300 individer till 94.500 (**Tabell 5**) – blev de sammanlagda konsekvenserna stora.

Medlemsförlusten hos åldersgruppen 16-34 år var emellertid ännu större under 2007 än summan av minskat inflöde och ökat utflöde ($64.400 + 27.300 = 101.700$) låter påskina, nämligen 132.800 (**Tabell 3**). Det hänger sannolikt samman med att en hel årsklass individer övergått till närmast ovan liggande åldersgrupp. De som fyllt 34 år före 2007 tillhörde inte

åldersgruppen 16-34 år detta år. I den utsträckning som det fanns färre a-kassemedlemmar bland 34-åringarna den 31/12 2007 än bland 34-åringarna den 31/12 2006 (det rör sig om två skilda årsklasser) kom de inte med i 2007 års utflöde avseende åldersgruppen 16-34 år av det enkla skälet att de vid 2007 års slut hunnit fylla 35 år.

Tabell 6. Antal a-kassemedlemmar och årligt inflöde i olika åldrar

Ålder	2005	2006	2007	2008
16-24 år	226.100	224.000 62.300 (28%)	179.100 36.700 (16%)	167.000 45.700 (26%)
25-34 år	849.000	826.000 44.300 (5%)	738.300 27.700 (3%)	700.900 42.700 (6%)
Summa 16-34 år YNGRE	1.075.100	1.050.100 106.600 (10%)	917.300 64.400 (6%)	868.000 88.400 (10%)
35-44 år	1.036.600	1.041.700 16.900 (2%)	979.200 11.100 (1%)	962.800 19.400 (2%)
45-54 år	926.700	925.500 9.800 (1%)	864.000 6.000 (1%)	857.000 10.900 (1%)
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	1.963.300	1.967.100 26.800 (1%)	1.843.200 17.000 (1%)	1.819.800 30.300 (2%)
55-64 år ÄLDRE	817.200	817.300 3.600 (0%)	695.000 1.900 (0%)	689.000 4.300 (1%)
- därav 55-59 år	477.600	465.200 2.700 (1%)	416.000 1.400 (0%)	404.400 3.000 (1%)
- därav 60-64 år	339.600	352.100 900 (0%)	278.900 500 (0%)	284.600 1.300 (0%)
Summa 16-64 år	3.855.500	3.834.500 136.900 (4%)	3.455.400 83.400 (2%)	3.376.800 123.000 (4%)

Anm. Antal kassamedlemmar per 31/12 respektive år (första raden i varje åldersgrupp). Inflöde under året, dvs antalet som inte var medlemmar 31/12 föregående år men 31/12 året ifråga (andra raden i varje åldersgrupp). Därefter anges inflödet i procent av antalet kassamedlemmar 31/12 föregående år. OBS att inflöde inte är detsamma som medlemsökning. En ökning (eller minskning) av medlemsantalet beror på såväl *utflödets* som *inflödets* storlek samt variationer i åldersgruppernas storlek.

Som **Tabell 6** visar ökade inflödet under 2008 i samtliga åldersgrupper jämfört med 2007, men kom bland de yngre inte upp på 2006 års nivå. I gruppen 16-34 år omfattade inflödet 2008 18.200 färre individer än under 2006 (**Tabell 8**). I kontrast härtill låg inflödet 2008 bland de medelålders och äldre på en högre nivå än under 2006 (4.200 fler individer). Om inflödet bland de yngre åren 2007 och 2008 legat på samma nivå som 2006 hade det innefattat 60.300 fler individer än vad som blev fallet medan motsvarande siffra för medelålders inskränkte sig till 6.300 och för äldre till 1.000.

Tabell 7. Årligt inflöde i olika åldrar 2006-2008: antal och procent av totala inflödet

Ålder	2006	2007	2008
16-24 år	62.300	36.700	45.700
25-34 år	44.300	27.700	42.700
Summa 16-34 år YNGRE	106.600 78%	64.400 77%	88.400 72%
35-44 år	16.900	11.100	19.400
45-54 år	9.800	6.000	10.900
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	26.800 20%	17.000 20%	30.300 25%
55-64 år ÄLDRE	3.600 3%	1.900 2%	4.300 4%
Summa 16-64 år	136.900 100%	83.400 100%	123.000 100%

Anm. Inflöde under året, dvs antalet som inte var medlemmar 31/12 föregående år men 31/12 året ifråga. Procentsiffrorna avser inflödet hos åldersgruppen i procent av totala inflödet under året. OBS att inflöde inte är detsamma som medlemsökning. En ökning (eller minskning) av medlemsantalet beror på såväl *utflödets* som inflödets storlek samt variationer i åldersgruppernas storlek.

Tabell 8. Antalet nya a-kassamedlemmar (inflödet) under 2007 och 2008 jämfört med inflödet under 2006 inom olika åldersgrupper

Ålder	2007	2008	2007+2008
16-24 år	-25.600 (-41%)	-16.600 (-27%)	-42.200
25-34 år	-16.500 (-37%)	-1.500 (-3%)	-18.000
Summa 16-34 år YNGRE	-42.100 (-40%)	-18.200 (-17%)	-60.200
35-44 år	-5.900 (-35%)	+2.400 (+14%)	-3.500
45-54 år	-3.900 (-39%)	+1.100 (+11%)	-2.800
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	-9.700 (-36%)	+3.500 (+13%)	-6.300
55-64 år ÄLDRE	-1.700 (-46%)	+700 (+20%)	-1.000
Summa 16-64 år	-53.500 (-39%)	-13.900 (-10%)	-67.400

Anm. Första talen avser hur mycket inflödet minskat eller ökat jämfört med 2006. Därefter anges den procentuella förändringen av inflödet i förhållande till 2006.

Som framgår av **Tabell 9** svarade de yngre för nästan 80 procent av det minskade inflödet under 2007 och för hela den minskning av inflödet som ägde rum under 2008 om man i båda fallen jämför med inflödet under 2006, som är det närmaste man kan komma ett normalår.

Tabell 9. Antalet nya a-kassamedlemmar (inflödet) under 2007 och 2008 jämfört med inflödet under 2006 fördelat på olika åldersgrupper

Ålder	2007	2008
16-24 år	-25.600 (48%)	-16.600
25-34 år	-16.500 (31%)	-1.500
Summa 16-34 år YNGRE	-42.100 (79%)	-18.200
35-44 år	-5.900 (11%)	+2.400
45-54 år	-3.900 (7%)	+1.100
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	-9.700 (18%)	+3.500
55-64 år ÄLDRE	-1.700 (3%)	+700
Summa 16-64 år	-53.500 (100%)	-13.900

Anm. Första talen avser hur mycket inflödet minskat eller ökat jämfört med 2006. Därefter anges i procent hur stor andel av det jämfört med 2006 minskade inflödet totalt som varje åldersgrupp står för.

Tabell 10 innehåller en sammanställning av ut- och inflödet hos olika åldersgrupper under åren 2007 och 2008 jämfört med 2006, närmare bestämt hur mycket större utflödet var respektive hur mycket inflödet minskade. I tabellens högra del återges den medlemsminskning som uppstår genom ökat inflöde och minskat inflöde.

Bland de medelålders och äldre var som synes inflödet av *större* omfattning under år 2008 än under 2006, till skillnad från hos de yngre hos vilka det *minskade* med 18.200 jämfört med 2006. Under 2007 minskade inflödet hos samtliga åldersgrupper men, som vi sett, i särklass mest hos *de yngre*. Som tidigare påpekats är därför såväl ökat utflöde (avhoppare m fl) som minskat inflöde (de som väljer att inte gå med i en a-kassa) av stor betydelse för medlemsutvecklingen.

I **Tabell 5** såg vi att de äldre (55-64 år) svarade för 41 procent av det totala utflödet år 2007. Det är samma siffra som framhölls i den TT-artikel som publicerades i media den 16-17 juni 2010. Under år 2006, som är det närmaste man kan komma ett "normalår" i den statistik som tagits fram för regeringsuppdraget, svarade de äldre för övrigt för 45 procent av det totala utflödet. År 2008 sjönk denna andel till 38 procent.

Om man istället ser på hur mycket utflödet *ökade* i förhållande till 2006 och lägger ihop det med det *minskade inflödet* i förhållande till 2006 krymper, som framgår av **Tabell 10**, de äldres andel från 41 procent (av ett utflöde) till 34 procent (av en förändring) och om analysen vidgas till att inkludera också det mindre medlemsras som inträffade 2008 visar det sig att de äldre svarade för 32 procent av medlemsminskningen. Omvänt ökar de yngres (16-34 år) andel från 23 procent av utflödet under året 2007 (**Tabell 5**) till 31 procent av det förändrade utflödet och inflödet under samma år och till 34 procent av de medlemsströmmar som låg bakom det samlade medlemsraset under 2007 och 2008 (**Tabell 10**). Allt som allt svarade de yngre således för 34

procent av det i förhållande till 2006 ökade utflödet och minskade inflödet under åren 2007 och 2008, medan de äldres andel var 32 procent (de i detta stycke refererade procenttalen i **Tabell 10** har fetmarkerats).

Tabell 10. Ut- och inflöde i olika åldersgrupper 2007 och 2008 jämfört med 2006

Ålder	Utflöde jämfört med 2006		Inflöde jämfört med 2006		Summa förändrat ut- och inflöde (medlemsminskning)		
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007+2008
16-24 år	+19.400	+4.600	-25.600	-16.600	45.000 -20%	21.200	66.200 -30%
25-34 år	+47.800	+11.900	-16.500	-1.500	64.300 -8%	13.400	77.700 -9%
Summa 16-34 år YNGRE	+67.200	+16.600	-42.100	-18.200	109.300 -10% 31%	34.800 47%	144.100 -14% 34%
35-44 år	+56.500	+13.600	-5.900	+2.400	62.400 -6%	11.200	73.600 -7%
45-54 år	+58.500	+13.100	-3.900	+1.100	62.400 -7%	12.000	74.400 -8%
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	+115.000	+26.700	-9.700	+3.500	124.700 -6% 35%	23.200 31%	147.900 -8% 34%
55-59 år	+37.000	+5.600	-1.400	+300	38.400 -8%	5.300	43.700 -9%
60-64 år	+82.000	+11.100	-400	+400	82.400 -23%	10.700	93.100 -26%
Summa 55-64 år ÄLDRE	+119.000	+16.600	-1.700	+700	120.700 -15% 34%	15.900 22%	136.600 -17% 32%
Summa 16-64 år	+302.200	+60.000	-53.500	-13.900	355.700 100%	73.900 100%	429.600 100%

Anm. I kolumnerna till höger avser det första talet hur mycket det förändrade ut- och inflödet tillsammans minskar medlemstalet jämfört med motsvarande flöden under 2006. Därefter anges denna medlemsminskning i procent av medlemstalet 31/12 2006 i respektive åldersgrupp. I de fall som en procentsiffra förekommer under dessa båda tal anger den hur stor andel av den totala medlemsminskningen under året som åldersgruppen svarar för.

De medelålders andel av förändringen var ungefär lika stor (34 procent) men i förhållande till sin andel av antalet a-kassemedlemmar är de underrepresenterade och både de äldre och de yngre överrepresenterade när det gäller de medlemsrörelser som låg bakom medlemsraset under 2007 och 2008 (för antalet a-kassemedlemmar i olika åldersgrupper 31/12 2006 se t ex **Tabell 2** där det framgår att de yngre då omfattade drygt en miljon personer, de medelålders när två miljoner och de äldre drygt 800.000). Längst till höger i **Tabell 10** anges medlemsminskningen (summan av ökat utflöde och minskat inflöde) hos de yngre, medelålders och äldre i procent av åldersgruppens storlek den 31/12 2006. Som framgår minskade medlemstalet hos de yngre under åren 2007 och 2008 med 14 procent, hos de medelålders med 8 procent och hos de äldre med 17 procent, det vill säga störst nedgång hos de yngre och de äldre men med viss övervikt för de äldre. Denna övervikt stiger om endast år 2007 tas med: minus 10 procent hos de yngre, minus 6 procent hos de medelålders och minus 15 procent hos de äldre.

Störst var nedgången dock hos de allra yngsta (16-24 år) och hos de allra äldsta (60-64 år) bland vilka a-kassorna tappade 20 procent respektive 23 procent under 2007. För åren 2007 och

2008 sammantaget medförde ökat utflöde och minskat inflöde att åldersgruppen 16-24 tappade 30 procent av medlemmarna och 60-64-åringarna 26 procent.

Som också tidigare framgått anger summan av ut- och inflöde i en åldersgrupp inte hur mycket medlemstalet ökar eller minskar eftersom ett par åldersklasser (en utgående och en inkommande) från det ena året till det andra skiftas ut mellan åldersgrupperna. Medlemstalets förändringar redovisas i **Tabell 2**, där det visas att antalet yngre a-kassemedlemmar (16-34 år) under 2007 och 2008 minskade med sammanlagt 182.000 individer (minus 17 procent av medlemstalet per 31/12 2006) medan de medelålders (35-54 år) minskade med 147.000 (minus 7 procent) och de äldre (55-64 år) med 128.000 (minus 16 procent). I *procent av medlemstalet 31/12 2006* (dagen innan a-kasseavgifterna höjdes kraftigt av alliansregeringen) var nedgången, som vi konstaterat tidigare, störst hos de yngre och de äldre, medan den var betydligt mindre hos medelålders. Att nedgången i *absoluta tal* ändå var så stor bland medelålders beror på att det rör sig om en mycket stor åldersgrupp som vid 2006 års slut omfattade något mer än varannan a-kassemedlem (1,97 miljoner av 3,83 miljoner medlemmar; se **Tabell 2**).

Samma bild med störst nedgång hos de yngre och de äldre framträder vid beräkningar av a-kassans ”organisationsgrad”, här definierad som antalet kassamedlemmar vid årets slut dividerat med antalet personer i arbetskraften enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) fjärde kvartalet respektive år (**Tabell 11**). Arbetskraften utgörs av sysselsatta + arbetslösa. Under åren 2007 och 2008 (från 31/12 2006 till 31/12 2008) sjönk andelen kassamedlemmar bland 16-34-åringar i arbetskraften från 68 till 55 procent, det vill säga med 13 procentenheter. Hos de äldre (55-64 år) var nedgången något större eller 15 procentenheter: från 92 procent 2006 till 77 procent 2008. Den medelålders gruppen utmärks liksom i de tidigare redovisade siffrorna av en klart lägre nedgång, närmare bestämt 8 procentenheter: från 89 procent 2006 till 81 procent 2008.

Den genomsnittliga nedgången i a-kassornas organisationsgrad mellan 2006 och 2008 uppgick, som framgår av **Tabell 11**, till 12 procentenheter: från 83 procent av arbetskraften i a-kassor 2006 till 71 procent 2008. Längst ned i tabellen återges organisationsgraden beräknad på den säkrare medlemsstatistik som IAF (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen) tillhandahåller jämfört med den som kommer från SO (Arbetslöshetskassornas samorganisation) och som använts i den av regeringen beställda statistiken från SCB (Statistiska centralbyrån). Utifrån IAF-siffrorna kan den ”verkliga” nedgången i a-kassornas organisationsgrad mellan 2006 och 2008 beräknas till 13 procentenheter: från 83 procent av arbetskraften i a-kassor 2006 till 70 procent 2008.

Tabell 11. A-kassans organisationsgrad: andel a-kassemedlemmar av arbetskraften i olika åldersgrupper 2006-2009

Ålder	Organisationsgrad				Förändring (procentenheter)			
	2006	2007	2008	2009	2006-2007	2007-2008	2006-2008	2006-2009
16-24 år	41%	31%	29%		-10 pe	-2 pe	-12 pe	
25-34 år	82%	73%	69%		-9 pe	-4 pe	-13 pe	
Summa 16-34 år YNGRE	68%	58%	55%	55%	-10 pe	-3 pe	-13 pe	-13 pe
35-44 år	89%	82%	80%		-7 pe	-2 pe	-9 pe	
45-54 år	89%	83%	81%		-6 pe	-2 pe	-8 pe	
Summa 35-54 år MEDELÅLDERS	89%	82%	81%	81%	-7 pe	-1 pe	-8 pe	-8 pe
55-64 år ÄLDRE	92%	78%	77%	78%	-14 pe	-1 pe	-15 pe	-14 pe
Summa 16-64 år	83%	73%	71%	72%	-10 pe	-2 pe	-12 pe	-11 pe
IAF/AKU 16-64 år*	83%	72%	70%	71%	-11 pe	-2 pe	-13 pe	-12 pe

* Se Tabell 30 nedan.

Anm. A-kassemedlemmar per 31/12 enligt SO:s databas, arbetskraften 16-64 år enligt AKU 4:e kvartalet respektive år (valet av 4:e kvartalet istället för av december motiveras av att kvartalsstatistiken ger säkrare siffror än månadsstatistiken).

pe = procentenheter.

Källor: bearbetning av uppgifter från SCB:s statistikdatabas (AKU) och SCB:s uppdrag åt regeringen angående a-kassornas medlemsutveckling (med medlemsuppgifter från SO:s databas). Tabellens sista rad baseras på medlemsstatistik från IAF och AKU 4:e kvartalet.

I **Tabell 12** redovisas olika åldersgruppers andel dels av arbetskraften (sysselsatta + arbetslösa), dels av a-kassemedlemmarna åren 2006-2008. Längst ned i tabellen anges antalet personer i arbetskraften som inte är med i en a-kassa och deras fördelning på olika åldersgrupper samt andelen av varje åldersgrupp som står utanför a-kassan. Således motsvaras för att ta ett exempel 32 procent utanförstående under 2006 i åldern 16-34 år i **Tabell 12** av den 68-procentiga organisationsgrad som a-kassan har i denna åldersgrupp enligt **Tabell 11**.

Av tabellen framgår bland annat att antalet personer i arbetskraften utanför a-kassorna i absoluta tal växte mest hos de yngre under åren 2007 och 2008 (plus 216.400 personer), men relativt sett mest hos de äldre (plus 194 procent). Det får ses mot bakgrund av att antalet utanförstående i utgångsläget var högst begränsat hos de äldre (69.600 personer 31/12 2006) och avsevärt större hos de yngre (498.400 personer). Vid slutet av 2008 stod inte mindre än 714.800 16-34-åringar i arbetskraften utanför a-kassorna. Det var mer än alla övriga åldersgrupper tillsammans (så var det även under de föregående åren). De yngre svarade för 40 procent av det ökade antalet utanförstående mellan 31/12 2006 och 31/12 2008.

Tabell 12. Andelen personer i olika åldersgrupper i arbetskraften, bland a-kassemedlemmarna och utanför i a-kassorna 2006-2009

	2006	2007	2008	2006- 2008	2009
Antal i arbetskraften					
16-34 år YNGRE	1.548.500 33%	1.581.900 34%	1.582.800 33%	+34.300; +2% 40%	1.570.000 33%
35-54 år MEDELÅLDERS	2.211.500 48%	2.236.400 47%	2.256.200 48%	+44.700; +2% 52%	2.266.000 48%
55-64 år ÄLDRE	886.900 19%	892.600 19%	893.900 19%	+7.000; +1% 8%	897.800 19%
Summa 16-64 år	4.646.900 100%	4.710.900 100%	4.732.900 100%	+86.000; +2% 100%	4.733.800 100%
Antal a-kasse- Medlemmar					
16-34 år YNGRE	1.050.100 27%	917.300 27%	868.000 26%	-182.100; -17% 40%	856.900 25%
35-54 år MEDELÅLDERS	1.967.100 51%	1.843.200 53%	1.819.800 54%	-147.300; -7% 32%	1.845.400 54%
55-64 år ÄLDRE	817.300 21%	695.000 20%	689.000 20%	-128.300; -16% 28%	700.700 21%
Summa 16-64 år	3.834.500 100%	3.455.400 100%	3.376.800 100%	-457.700; -12% 100%	3.403.100 100%
Antal i arbetskraften utanför a-kassan					
16-34 år YNGRE	498.400 32% 61%	664.600 42% 53%	714.800 45% 53%	+216.400; +43% 40%	713.100 54%
35-54 år MEDELÅLDERS	244.400 11% 30%	393.200 18% 31%	436.400 19% 32%	+192.000; +79% 35%	420.600 32%
55-64 år ÄLDRE	69.600 8% 9%	97.600 22% 16%	204.900 23% 15%	+135.300; +194% 25%	197.100 15%
Summa 16-64 år*	812.400 17% 100%	1.255.500 27% 100%	1.356.100 29% 100%	+543.700; +67% 100%	1.330.700 100%

Anm. Antalet i arbetskraften 16-64 år enligt AKU 4:e kvartalet respektive år. Antalet a-kassemedlemmar enligt SCB-undersökningen. Vad gäller antalet i arbetskraften utanför a-kassan i olika åldersgrupper anges i första raden förutom antalet personer också deras andel i procent av arbetskraften i respektive åldersgrupp (= det inverterade värdet av organisationsgraden i föregående tabell). På raden därunder anges vilken andel icke-medlemmarna i åldersgruppen utgör av totala antalet icke-medlemmar 16-64 år.

* Observera att antalet personer utanför arbetskraften underskattas till följd av att SCB-undersökningen bygger på statistik från SO som överskattar antalet a-kassemedlemmar.

Både de ”förmögna” och de som saknade nettotillgångar svarade 2007 för en väsentlig del av de starkt ökade medlemsförlusterna

I **Tabellerna 13-16** redovisas hur utflödet från a-kassorna och inflödet till dem förändrades under åren 2006 och 2007 med hänsyn till individernas tillgångar (nettoförmögenhet). Av särskilt intresse är hur mycket utflödet ökade och inflödet minskade i olika förmögenhetsklasser. Utflödet steg 2007 kraftigt jämfört med 2006 i *samtliga* förmögenhetsklasser (**Tabell 13**). Hos

individer med negativ förmögenhet (skulder större än tillgångar) eller med tillgångar¹⁷ på upp till 99.000 kronor mer än tredubblades det genomsnittliga utflödet. Närmare bestämt blev det 3,4 gånger (347 procent) större. I genomsnitt gäller det hela gruppen med högst 199.000 kronor i tillgångar.

Tabell 13. Utflöde av a-kassemedlemmar i olika förmögenhetsklasser

Netto-förmögenhet	Utflöde: antal, procent av totalt utflöde		Förändring av utflödet 2007 jämfört med 2006		
	2006	2007	Antal; procent av totalt utflöde	Ökning i procent av utflöde 2006	Utflöde 2007 i procent av utflöde 2006
Negativ	35.100 34%	119.100 29%	+84.000 28%	+240%	340%
0	2.900 3%	7.700 2%	+4.800 2%	+165%	264%
1-99 tkr	9.800	39.100	+29.300 10%	+298%	398%
Summa -99 tkr	47.800 46%	165.900 41%	+118.100 39%	+247%	347%
100-199 tkr	5.600	22.500	+29.300	+298%	398%
Summa -199 tkr	53.500 52%	188.400 47%	+134.900 45%	+252%	352%
200-499 tkr	11.900	49.800	+37.900	+320%	416%
500-799 tkr	8.900	36.800	+28.000	+316%	416%
800-999tkr	4.500	19.600	+15.100	+335%	435%
Summa <1000 tkr	78.400 76%	294.600 73%	+216.200 72%	+278%	376%
1000- tkr	24.500 24%	110.500 27%	+86.000 28%	+351%	451%
Samtliga	102.800 100%	405.100 100%	+302.200 100%	+294%	394%

tkr = tusen kronor

Varannan a-kassemedlem hade 2007 en förmögenhet på minst 200.000 kronor¹⁸ (**Tabell 14**). Bland dem steg utflödet ännu mer och allra mest hos dem som hade tillgångar värda minst en miljon kronor, hos vilka utflödet 2007 var 4,5 gånger större (451 procent) än 2006. Personer med tillgångar mindre än 200.000 kronor stod för 45 procent av det *ökade* utflödet och de med minst en miljon i förmögenhet för 28 procent av ökningen.

¹⁷ I fortsättningen avses med ”tillgångar” nettotillgångar, det vill säga tillgångar sedan skulder dragits ifrån.

¹⁸ Som framgår av Tabell 12 hade 49 procent av a-kassemedlemmarna tillgångar på högst 199.000 kr.

Tabell 14. Antal a-kassemedlemmar och utflöde i olika förmögenhetsklasser

Netto-förmögenhet	Antal a-kassemedlemmar och procent av totalt antal			Utflöde*	
	2005	2006	2007	2006	2007
Negativ	1.237.500 32%	1.132.600 30%	976.400 28%	35.100 (3%) 34%	119.100 (11%) (29%
0	124.100	68.200	47.600	2.900 (2%) 3%	7.700 (11%) 2%
1-99 tkr	445.400	470.500	411.200	9.800 (2%)	39.100 (8%)
Summa -99 tkr	1.806.900 45%	1.671.300 44%	1.435.300 42%	47.800 (3%) 46%	165.900 (10%) 41%
100-199 tkr	303.800	297.800	258.900	5.600 (2%)	22.500 (8%)
Summa -199 tkr	2.110.800 55%	1.967.200 51%	1.694.200 49%	53.500 (3%) 52%	188.400 (10%) 47%
200-499 tkr	625.600	618.300	554.000	11.900 (2%)	49.800 (8%)
500-799 tkr	367.500	384.800	359.200	8.900 (2%)	36.800 (10%)
800-999tk	161.800	176.000	168.000	4.500 (3%)	19.600 (11%)
Summa <1000 tkr	3.265.700 85%	3.148.300 82%	2.775.400 80%	78.400 (2%) 76%	294.600 (9%) 73%
1000- tkr	589.900 15%	686.300 18%	680.100 20%	24.500 (4%) 24%	110.500 (16%) 27%
Samtliga	3.856.000 100%	3.834.500 100%	3.455.400 100%	102.800 (3%) 100%	405.100 (11%) 100%

* Första raden under Utflöde: antal individer, procent av utflödet hos dem som tillhörde respektive förmögenhetsklass 31/12 föregående år. Andra raden: procent av totalt utflöde. tkr = tusen kronor

Som framgår av **Tabell 14** uppgick utflödet 2006 – året före det stora medlemsraset – i praktiskt taget alla förmögenhetsklasser till 2-3 procent (1,8-2,8 procent) av antalet a-kassemedlemmar i respektive förmögenhetsklass 31/12 2005. Bland personer med en förmögenhet på minst en miljon kronor var utflödet högre eller 4 procent (4,2 procent). År 2007 steg utflödet som framgått väsentligt i samtliga förmögenhetsklasser. I genomsnitt 10 procent av a-kassemedlemmarna med tillgångar på högst 199.000 lämnade a-kassan detta år (vissa variationer förekom dock inom gruppen: 11 procent av dem med negativ förmögenhet lämnade 2007 a-kassan medan det var 8 procent i spannet 1.000-99.000 kronor. Medräknat alla med en förmögenhet på mindre än en miljon kronor var utflödet 9 procent. Det kan noteras att både i gruppen med en negativ förmögenhet som bland dem med en förmögenhet på 800.000-999.000 kronor var utflödet 11 procent. Individerna med tillgångar på minst en miljon kronor avvek genom att så mycket som 16 procent av dem lämnade a-kassan under 2007, men det är inte lika dramatiskt som det först ser ut. Miljonärerna var nämligen överrepresenterade bland dem som lämnade a-kassan också under ”normalåret” 2006 då de svarade för 24 procent av utflödet och utgjorde 18 procent av a-kassemedlemmarna. Med tanke på att miljonärerna 2007 utgjorde 20 procent av a-

kassem medlemmarna är det inte särskilt förvånansvärt att deras andel av utflödet steg från 24 till 27 procent.

Inflödet minskade inte 2007 lika mycket som utflödet ökade.¹⁹ I allmänhet sjönk inflödet med ca 40 procent jämfört med 2006 (**Tabell 15**). Personer med tillgångar mindre än 100.000 kronor svarade för ca tre fjärdedelar (76 procent) av det minskade inflödet 2007, miljonärerna för endast 5 procent. Att de kunde bli så trots att inflödet sjönk med ca 35-40 procent i samtliga förmögenhetsklasser hänger samman med att det är individerna med inga eller små tillgångar som står för huvuddelen av inflödet.

Tabell 15. Inflöde av a-kassem medlemmar i olika förmögenhetsklasser

	Inflöde: antal, procent av totalt inflöde		Förändring av inflödet jämfört med 2006*
	2006	2007	2007
Netto-förmögenhet			
Negativ	56.100 (41%)	34.100 (41%)	-22.000 (-39%) (41%)
0	14.500 (11%)	7.900 (9%)	-6.600 (-45%) (12%)
1-99 tkr	34.000 (25%)	22.000 (26%)	-12.000 (-35%) (22%)
Summa -99 tkr	104.600 (76%)	64.000 (77%)	-40.600 (-39%) (76%)
100-199 tkr	8.800	5.400	-3.400
Summa -199 tkr	113.400 (83%)	69.300 (83%)	-44.000 (-39%) (82%)
200-499 tkr	9.800	5.800	-4.000
500-799 tkr	4.600	2.700	-1.800
800-999tk	1.900	1.200	-700
Summa <1000 tkr	129.600 (95%)	79.000 (95%)	-50.600 (-39%) (95%)
1000- tkr	7.300 (5%)	4.400 (5%)	-2.900 (-40%) (5%)
Samtliga	136.900 (100%)	83.400 (100%)	-53.500 (-39%) (100%)

* Första raden i högra kolumnen: antal individer, procent av inflödet hos dem som tillhörde respektive förmögenhetsklass 31/12 föregående år. Andra raden: procent av totalt inflöde. tkr = tusen kronor

Vi har tidigare konstaterat att de yngre svarar för en stor del av det totala inflödet till a-kassorna (77-78 procent 2006-2007; **Tabell 7**). Vi kan nu se att detsamma gäller innehavarna av tillgångar mindre än 100.000 kronor. Denna grupp svarade åren 2006-2007 för tre fjärdedelar (76-77 procent) av medlemstillströmningen till a-kassorna (**Tabell 15**). Mellan dessa båda observationer

¹⁹ Man bör hålla i minnet att ökning i procent alltid framstår som större än en lika stor minskning. Om något ökar från 50 till 100 är det fråga om 100 procents ökning. Om det sedan sker en minskning från 100 till 50 rör det sig om 50 procents minskning.

finns ett klart samband. SCB:s förmögenhetsstatistik visar att nettoförmögenheten stiger avsevärt med åldern: 20-29-åringarna hade 2007 i genomsnitt tillgångar (netto) för 150.000 kronor, 30-49-åringar 527.000 kronor och 50-64-åringar 1.196.000 kronor (http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_195797.aspx).²⁰ Det är därför knappast förvånansvärt att såväl de yngre som de med begränsade tillgångar står för huvuddelen av inflödet till a-kassorna.

Vid en sammanläggning av minskat inflöde och ökat utflöde visar det sig att de med tillgångar på mindre än 200.000 kronor år 2007 svarade för halva den under året ökade medlemsnedgången (**Tabell 16**). Följaktligen svarade de med tillgångar på minst 200.000 kronor för den andra halvan av nedgången. Det överensstämmer precis med a-kassemedlemmarnas fördelning på olika förmögenhetsklasser: varannan medlem (49 procent) hade 2007 tillgångar som understeg 200.000 kronor och varannan tillgångar på minst 200.000 kronor.

En närmare granskning av de båda högra kolumnerna i **Tabell 16** visar att när man inte bara tar hänsyn till det ökade utflödet (där främst miljonärerna är överrepresenterade) utan också till det minskade inflödet framträder en viss polarisering. *Miljonärerna* står även nu för en större del av a-kassornas ökade medlemsförluster (25 procent) än vad som motsvarar deras andel av det totala antalet a-kassemedlemmar (18 procent 2006, 20 procent 2007), men det gäller även dem som helt saknade tillgångar eller hade en negativ nettoförmögenhet. Dessa stod för 33 procent av det ökade medlemstappet, vilken kan jämföras med 30 procent av medlemmarna 2006 och 28 procent 2007.

De som hade minst en krona och upp till 200.000 kronor i nettotillgångar svarade för en ungefär lika stor andel av medlemsförlusterna som av det totala antalet a-kassemedlemmar. Däremot stod de som hade en nettoförmögenhet på mellan 200.000 och en miljon kronor för en klart mindre del av de ökade medlemsförlusterna (25 procent) än deras andel av medlemmarna (29 procent 2006, 31 procent 2007).

Sammanlagt svarade hela gruppen med mindre än en miljon kronor i förmögenhet för 75 procent av den ökade medlemsförlust som a-kassorna gjorde under 2007. Det var mindre än gruppens andel av medlemmarna, men som just framgått innehöll denna stora grupp både de som var överrepresenterade i medlemsrasen (de med negativ eller 0 kronor i nettoförmögenhet) och de som var underrepresenterade i detta avseende (200.000-999.000 kronor i förmögenhet) samt de

²⁰ Medianvärdet av nettoförmögenheten (dvs värdet där antalet individer som har mer i tillgångar är lika stort som de som har mindre) var 2007 i åldersgruppen 20-24 år 0 kronor, liksom i gruppen 25-29 år, för att sedan stiga till 57.620 kronor hos 30-39-åringar, 277.240 hos 40-54-åringar och 589.040 hos 55-64-åringar. Källa: Peter Öberg SCB Ekonomisk välfärdsstatistik, Örebro.

vars andel av medlemsrasen motsvarade andelen av totala antalet a-kassemedlemmar (nettoförmögenhet större än 0 kronor och upp till 199.000 kronor).

Tabell 16. Ut- och inflöde i olika förmögenhetsklasser 2007 jämfört med 2006

Netto-förmögenhet	Utflyde 2007 jämfört med 2006	Inflöde 2007 jämfört med 2006	Summa förändrat ut- och inflöde 2007 (medlemsminskning); andel av total minskning	Gruppens andel av samtliga a-kassemedlemmar 2006 2007	
Negativ	+84.000	-22.000	106.000		
0	+4.800	-6.600	11.400		
Summa neg. + 0	84.800	-28.600	117.400 33%	30%	28%
1-99 tkr	+29.300	-12.000	41.300 12%	12%	12%
Summa -99 tkr	+118.100 39%	-40.600 76%	158.700 45%	44%	42%
100-199 tkr	+16.800	-3.400	20.200 6%	8%	7%
Summa -199 tkr	+134.900 45%	-44.000 82%	178.900 50%	51%	49%
200-499 tkr	+37.900	-4.000	41.900		
500-799 tkr	+28.000	-1.800	29.800		
800-999tk	+15.100	-700	15.800		
Summa 200-999tk	+81.300 27%	-6.600 12%	87.900 25%	29%	31%
Summa <1000 tkr	+216.200 72%	-50.600 95%	266.800 75%	82%	80%
1000- tkr	+86.000 28%	-2.900 5%	88.900 25%	18%	20%
Samtliga	+302.200 100%	-53.500 100%	355.700 100%	100%	100%

tkr = tusen kronor

Det kan synas förvånansvärt att de som 2007 hade en förmögenhet på minst en miljon kronor svarade för så mycket som en fjärdedel av de ökade medlemsförluster som a-kassorna gjorde under året (summan av ökat utflyde och minskat inflöde). Det finns här anledning att erinra om att inte mindre än 2.633.000 personer år 2007 ägde ett småhus, 1.129.000 en bostadsrätt och 658.000 ett fritidshus (SCB:s förmögenhetsstatistik). Bland äldre par förekommer ofta att huset är skrivet på bara den ena parten (oftast mannen) medan det bland yngre och medelålders är vanligt att man delar på ägandet. Med tanke på de med tiden betydande prisstegringarna på villor, bostadsrätter och fritidshus är det knappast oväntat att det bland a-kassemedlemmarna finns en förhållandevis stor grupp som har tillgångar på en miljon kronor eller mer (ovan benämnda "miljonärer"). Bland äldre kassemedlemmar kan man räkna med att villalånen sedan

länge är betalda; inte sällan kunde villorna en gång i tiden förvärvas relativt billigt. Vi kommer nedan att återvända till hur innehavet av förmögenhet ser ut i olika socioekonomiska grupper.

Låginkomsttagarna svarade för huvuddelen av a-kassornas medlemsras

Som framgår av **Tabell 17** flerdubblades under 2007 antalet personer som lämnade a-kassan kraftigt i samtliga inkomstlägen. Både låginkomsttagarna (här definierat som personer med en månadsinkomst understigande 20.000 kronor) och höginkomsttagarna (här med månadsinkomster över 41.600 kronor) var överrepresenterade bland dem som lämnade a-kassan 2007. Ca var åttonde a-kassemedlem i dessa inkomstlägen (12,4 respektive 13,2 procent för att vara exakt) valde att gå ut ur a-kassorna detta år. Året därpå var det endast låginkomsttagarna som uppvisade ett oproportionerligt stort antal utträden ur a-kassan (7 procent jämfört med genomsnittet på 5 procent).

Tabell 17. Utflöde i olika inkomstklasser: antal och procent av medlemsantalet i inkomstklassen

Månads-inkomst	2006	2007	2008
<20.000 kr	63.900 (3%)	215.800 (12%)	90.400 (7%)
20.000 – 24.999 kr	15.500 (2%)	69.100 (7%)	26.700 (3%)
Summa <25.000	79.400 (3%)	284.900 (11%)	117.100 (5%)
25.000- 29.999 kr	10.000 (2%)	51.300 (9%)	19.400 (3%)
Summa <30.000 kr	89.400 (3%)	336.200 (10%)	136.500 (5%)
30.000- 41.600 kr	8.000 (2%)	41.900 (10%)	16.600 (4%)
>41.600 kr	5.400 (3%)	27.000 (13%)	9.700 (4%)
Summa 30.000- kr	13.400 (2%)	68.900 (11%)	26.300 (4%)
Samtliga	102.800 (37%)	405.000 (11%)	162.800 (5%)

Anm. Taxerad förvärvsinkomst = taxerad inkomst av tjänst + näringsverksamhet minus privat pensionssparande. Utflödet under året i absoluta tal inom varje inkomstklass; därefter utflödet i procent av antalet a-kassemedlemmar i respektive inkomstklass den 31/12 föregående år. Siffran 41.600 kr har liksom övriga tal i intervallen erhållits genom att årsinkomster omräknats till månadsinkomster.

Låginkomsttagarna svarade för en majoritet av dem som lämnade a-kassorna under åren 2006 (62 procent), 2007 (53 procent) och 2008 (56 procent) även om denna andel som synes sjönk påtagligt mellan 2006 och 2007 – se **Tabell 19**. Utflödet var dock samtliga år avsevärt större än låginkomsttagarnas andel av a-kassemedlemmarna, vilken var 45 procent 2006, 39 procent 2007

och 33 procent 2008 (**Tabell 18**). Den minskande medlemsandelen förklaras såväl av det stora utflödet och det minskade inflödet (se nedan) som av de med tiden stigande inkomsterna hos befolkningen.

Alla tre åren utgjorde de som tjänade mindre än 25.000 kronor i månaden (300.000 kronor om året) en överväldigande majoritet av dem som gick ut ur a-kassorna: 77 procent 2006, 70 procent 2007 respektive 72 procent 2008. De som hade en månadsinkomst på minst ca 42.000 kronor (500.000 kronor per år) svarade för 5-7 procent av avhoppet. De utgjorde likaså 5-7 procent av det totala antalet kassamedlemmarna under dessa år. Som framgår av **Tabell 19** utgjorde höginkomsttagarna närmare bestämt 5 procent av avhopparna 2006, 7 procent 2007 och 6 procent 2008. Deras andel av totala antalet kassamedlemmar var 5 procent 2006, 6 procent 2007 och 7 procent 2008 (**Tabell 18**). Höginkomsttagarna var således endast något överrepresenterade bland dem som hoppade av a-kassan 2007. Denna överrepresentation försvinner, som vi ska se, helt när man adderar det jämfört med 2006 ökade utflödet och minskade inflödet till a-kassorna.

Tabell 18. A-kassamedlemmar i olika inkomstklasser: antal och i procent av totala antalet kassamedlemmar 31/12 respektive år

Månads- inkomst	2005	2006	2007	2008
<20.000 kr	1.901.600 49%	1.735.100 45%	1.348.000 39%	1.114.200 33%
20.000 – 24.999 kr	910.800 24%	931.300 24%	875.600 25%	877.600 26%
Summa <25.000	2.812.400 73%	2.666.400 70%	2.223.700 64%	1.991.800 59%
25.000- 29.999 kr	494.300 13%	548.800 14%	565.900 16%	615.600 18%
Summa <30.000 kr	3.306.800 86%	3.215.200 84%	2.789.600 81%	2.607.400 77%
30.000- 41.600 kr	366.900 10%	415.400 11%	448.800 13%	516.200 15%
>41.600 kr	181.900 5%	204.000 5%	217.100 6%	253.200 7%
Summa 30.000- kr	548.800 14%	619.400 16%	665.900 19%	769.400 23%
Samtliga	3.855.500 100%	3.834.500 100%	3.455.400 100%	3.376.800 100%

Anm. Taxerad förvärvsinkomst = taxerad inkomst av tjänst + näringsverksamhet minus privat pensionssparande

Tabell 19. Utflöde per år i olika inkomstklasser: antal och i procent av totalt utflöde

Månads-Inkomst	2006	2007	2008
<20.000 kr	63.900 62%	215.800 53%	90.400 56%
20.000 – 24.999 kr	15.500 15%	69.100 17%	26.700 16%
Summa <25.000	79.400 77%	284.900 70%	117.100 72%
25.000- 29.999 kr	10.000 10%	51.300 13%	19.400 12%
Summa <30.000 kr	89.400 87%	336.200 83%	136.500 84%
30.000- 41.600 kr	8.000 8%	41.900 10%	16.600 10%
>41.600 kr	5.400 5%	27.000 7%	9.700 6%
Summa 30.000- kr	13.400 13%	68.900 17%	26.300 16%
Samtliga	102.800 100%	405.100 100%	162.800 100%

Anm. Taxerad förvärvsinkomst = taxerad inkomst av tjänst + näringsverksamhet minus privat pensionssparande

Tabellerna 20-21 visar att låginkomsttagarna (månadsinkomst mindre än 20.000 kronor) under åren 2006-2008 svarade för huvuddelen av *inflödet* till a-kassorna. De 110.100 låginkomststagare som gick med i en a-kassa 2006 utgjorde 80 procent av inflödet detta år, vilket sedan minskade till 76 procent 2007 och 63 procent 2008 (**Tabell 21**). Mellan 2006 och 2007 minskade antalet låginkomsttagare som gick med i en a-kassa med 46.400, vilket innebar att inflödet minskade med 46 procent i denna grupp. I **Tabell 20** avspeglas detta i att inflödet mätt i procent av antalet kassamedlemmar vid föregående årsskifte minskade från 6 procent ”normalåret” 2006 till 4 procent medlemsrasets år 2007. Hos dem som tjänade mer än 25.000 kronor i månaden avtog inflödet inte alls i samma omfattning, ett inflöde som hos denna grupp redan var högst begränsat.

Vid en blick på **Tabell 19** och **Tabell 20** framgår tydligt att *låginkomsttagarna* svarade för en klar majoritet av både dem som gick in i (inflödet) och ut ur a-kassan (utflödet) under alla de redovisade åren. Det betyder att låginkomsttagarna också under år 2007 stod för en majoritet av utträdena, närmare bestämt 215.800 personer eller 53 procent av det totala antalet som det året gick ut ur a-kassorna, även om det var fråga om en minskning jämfört med 2006 då andelen var 62 procent eller 63.900 personer.

Tabell 20. Inflöde per år avseende kassamedlemmar i olika inkomstklasser

Månads-Inkomst	2006	2007	2008
<20.000 kr	110.100 (6%)	63.700 (4%)	78.000 (6%)
20.000 – 24.999 kr	15.200 (2%)	11.300 (1%)	22.000 (3%)
Summa <25.000	125.300 (4%)	75.000 (3%)	100.000 (4%)
25.000- 29.999 kr	6.100 (1%)	4.600 (1%)	12.200 (2%)
Summa <30.000 kr	131.500 (4%)	79.700 (2%)	112.200 (4%)
30.000- 41.600 kr	3.700 (1%)	2.700 (1%)	7.500 (2%)
>41.600 kr	1.800 (1%)	1.000 (1%)	3.300 (2%)
Summa 30.000- kr	5.500 (1%)	3.700 (1%)	10.900 (2%)
<i>Samtliga</i>	136.900 (4%)	83.400 (2%)	123.000 (4%)

Anm. Taxerad förvärvsinkomst = taxerad inkomst av tjänst + näringsverksamhet minus privat pensionssparande
Inflödet under året i absoluta tal inom varje inkomstklass; därefter inflödet i procent av antalet a-kassamedlemmar i respektive inkomstklass den 31/12 föregående år.

Låginkomsttagarnas andel av det totala *inflödet* var ännu större (80 procent 2006, 76 procent 2007). När a-kasseavgifterna höjdes kraftigt 1/1 2007 minskade inflödet starkt: från 110.100 år 2006 till 63.700 år 2007.

Om vi ser på alla som tjänade mindre än 25.000 kronor i månaden svarade de för 70 procent eller mer av utflödet under alla de tre åren och 80 procent eller mer av inflödet. Omvänt stod de med en månadsinkomst om minst 30.000 kronor för långt blygsammare andelar. Av det totala utflödet svarade de för 17 procent 2007, vilket var en klar ökning sedan året dessförinnan då andelen var 13 procent. Både 2006 och 2007 utgjorde deras andel av det totala inflödet endast 4 procent.

Tabell 21. Inflöde per år i olika inkomstklasser: antal och i procent av totala antalet a-kassemedlemmar

Månads-inkomst	2006	2007	2008
<20.000 kr	110.100 80%	63.700 76%	78.000 63%
20.000 – 24.999 kr	15.200 11%	11.300 14%	22.000 18%
Summa <25.000	125.300 92%	75.000 90%	100.000 81%
25.000- 29.999 kr	6.100 4%	4.600 6%	12.200 10%
Summa <30.000 kr	131.500 96%	79.700 96%	112.200 91%
30.000- 41.600 kr	3.700 3%	2.700 3%	7.500 6%
>41.600 kr	1.800 1%	1.000 1%	3.300 3%
Summa 30.000- kr	5.500 4%	3.700 4%	10.900 9%
Samtliga	136.900 100%	83.400 100%	123.000 100%

Anm. Taxerad förvärvsinkomst = taxerad inkomst av tjänst + näringsverksamhet minus privat pensionssparande

Efter att ha betraktat in- och utflödet i olika inkomstlägen ska vi nu se på hur mycket *utflödet ökade* och *inflödet minskade* i olika inkomstgrupper under 2007 och 2008 jämfört med 2006. Av speciellt intresse är utvecklingen från 2006 till 2007, det vill säga året då antalet medlemmar i a-kassorna sjönk med hundratusentals personer. Det bör observeras att vi här inte ser på *hela* utflödet 2007 (405.000 personer) utan det *ökade* utflödet jämfört med 2006 (302.000 personer). Året 2006 är i det föreliggande materialet det närmaste vi kan komma ett ”normalår”. Inte heller studeras det *totala* inflödet 2007 (83.000 personer) utan hur mycket inflödet *minskade* jämfört med 2006 (53.500 personer). Skälet är helt enkelt att sjunkande medlemstal förorsakas av *ökat utflöde* och *minskat inflöde*.

Tabell 22 visar att låginkomsttagarna svarade för halva det ökade utflödet 2007 och nästan 90 procent av det minskade inflödet. Sammantaget innebar detta att nästan 200.000 låginkomsttagare hamnade utanför för a-kassan genom att antingen hoppa av eller låta bli att gå med. Som framgår av näst sista kolumnen i **Tabell 22** stod låginkomsttagarna för hela 56 procent av den medlemsförlust på ca 356.000 som a-kassorna gjorde år 2007 genom dessa förändringar av flödena. Det är betydligt mer än deras andel av a-kassemedlemmarna såväl vid årsskiftet 2006/2007 (45 procent) som vid slutet av 2007 (39 procent); se **Tabell 18** och **Tabell 23**. Om vi

beaktar alla med en månadsinkomst under 25.000 kronor svarade denna grupp för nästan 70 procent av det ökade utflödet (de ökade ”avhoppen”) 2007 och drygt 90 procent av det minskade inflödet (de som avstod från att gå med men som skulle gjort det under förhållanden likartade de under det föregående året) eller sammantaget för 72 procent av medlemsförlusterna detta år.

Tabell 22. Ut- och inflöde i olika inkomstklasser 2007 och 2008 jämfört med 2006 samt i procent av förändring

	Utflöde jämfört med 2006		Inflöde jämfört med 2006		Summa förändrat ut- och inflöde (medlemsminskning)		
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007+2008
<20.000 kr	+151.800 50%	+26.500 44%	-46.400 87%	-32.000 100%	198.200 56%	58.500 79%	256.700 60%
20.000 – 24.999 kr	+53.600 18%	+11.200 19%	-3.900 7%	+6.700 (ökning)	57.500 16%	4.500 6%	62.000 14%
Summa <25.000	+205.400 68%	+37.700 63%	-50.300 94%	-25.300 100%	255.700 72%	63.000 85%	318.700 74%
25.000- 29.999 kr	+41.300 14%	+9.400 16%	-1.500 3%	+6.000 (ökning)	42.800 12%	3.300 5%	46.100 11%
Summa <30.000 kr	+246.800 82%	+47.100 78%	-51.800 97%	-19.300 100%	298.600 84%	66.400 90%	365.000 85%
30.000- 41.600 kr	+33.900 11%	+8.600 14%	-1.000 2%	+3.800 (ökning)	34.900 10%	4.800 6%	39.700 9%
>41.600 kr	+21.600 7%	+4.300 7%	-700 1%	+1.500 (ökning)	22.300 6%	2.800 4%	25.100 6%
Summa 30.000- kr	+55.500 18%	+12.900 22%	-1.700 3%	+5.400 (ökning)	57.200 16%	7.500 10%	64.700 15%
Samtliga	+302.200 100%	+60.000 100%	-53.500 100%	-13.900 100%	355.800 100%	73.900 100%	429.700 100%

Anm. Taxerad förvärvsinkomst = taxerad inkomst av tjänst + näringsverksamhet minus privat pensionssparande

Höginkomsttagarna (här definierat som dem med en månadsinkomst över ca 42.000 kronor)²¹ stod 2007 för 7 procent av det ökade utflödet och endast en procent av det minskade inflödet. Deras andel av a-kassemedlemmarna var vid årsskiftet 2006/2007 drygt 5 procent och vid årets slut drygt 6 procent (**Tabell 18** och **Tabell 23**). När man lägger samman det ökat utflödet och det minskade inflödet 2007 blir resultatet att höginkomsttagarna bidrog till medlemsraset i ungefär samma omfattning som motsvarade deras andel av a-kassemedlemmarna.

Slutsatsen blir att låginkomsttagarna genom ökat utflöde (ökade ”avhopp”) och minskat inflöde inte bara i *absoluta tal* stod för huvuddelen av a-kassornas samlade medlemsförluster under 2007, närmare bestämt 198.200 av totalt 355.800 individer. De var också överrepresenterade i förhållande till sin *andel* av a-kassemedlemmarna genom att svara för 56 procent att medlemsförlusterna men bara 39 procent av medlemmarna 2007 och 45 procent vid

²¹ Närmare bestämt över 41.600 kronor i månaden eller 500.000 kronor om året.

föregående års slut. Detta gäller i ännu högre grad under 2008 då låginkomsttagarna svarade för nästan 80 procent av de flödesförändringar som låg bakom a-kassornas sjunkande medlemstal. Sammanlagt stod låginkomsttagarna för 60 procent av a-kassornas ökade medlemsförluster under 2007 och 2008 medan höginkomsttagarna endast svarade för 6 procent (**Tabell 22**).

För att lättare kunna överblicka om en inkomstklass är över- eller underrepresenterad vad gäller de förändrade ut- och inflödena till a-kassorna i förhållande till 2006 har i **Tabell 23** sammanförts en del uppgifter från **Tabell 18** och **Tabell 22**.

Tabell 23. A-kassemedlemmar i olika inkomstklasser: antal, procent av totala antalet kassemedlemmar samt andel av ökat utflöde och minskat inflöde 31/12 respektive år

Månads- inkomst	2006	2007	2008
<20.000 kr	1.735.100 45%	1.348.000 39% 56%	1.114.200 33% 79%
20.000 – 24.999 kr	931.300 24%	875.600 25% 16%	877.600 26% 6%
Summa <25.000	2.666.400 70%	2.223.700 64% 72%	1.991.800 59% 85%
25.000- 29.999 kr	548.800 14%	565.900 16% 12%	615.600 18% 5%
Summa <30.000 kr	3.215.200 84%	2.789.600 81% 84%	2.607.400 77% 90%
30.000- 41.600 kr	415.400 11%	448.800 13% 10%	516.200 15% 6%
>41.600 kr	204.000 5%	217.100 6% 6%	253.200 7% 4%
Summa 30.000- kr	619.400 16%	665.900 19% 16%	769.400 23% 10%
Samtliga	3.834.500 100%	3.455.400 100% 100%	3.376.800 100% 100%

Anm. Taxerad förvärvsinkomst = taxerad inkomst av tjänst + näringsverksamhet minus privat pensionssparande
Första raden i varje ruta: antal a-kassemedlemmar i inkomstklassen 31/12 respektive år.

Andra raden: antal a-kassemedlemmar i inkomstklassen i procent av totala antalet a-kassemedlemmar.

Tredje raden (kursiverat): summa förändrat in- och utflöde till a-kassorna under året (från föregående tabell).

Som redan framgått var låginkomsttagarna kraftigt överrepresenterade vid en summering av de flöden som förorsakade a-kassornas medlemsminskning 2007 respektive 2008. En klart underrepresenterad grupp i detta avseende var däremot de med inkomster i intervallet 20-30.000 kronor. En viss underrepresentation förekom även i inkomstklasserna över denna.

Ålder, inkomst och förmögenhet

Som vi sett var både personer som helt saknade saknade nettotillgångar (tillgångar större än skulder) och de som hade en förmögenhet på minst en miljon kronor överrepresenterade i de flöden ("avhopp" respektive minskad medlemstillströmning) som förorsakade 2007 års stora medlemsras, medan en stor del av mellangrupperna var underrepresenterade i förhållande till sin andel av a-kassemedlemmarna. Samma överrepresentation gäller yngre och äldre, medan de medålders (35-54 år) var underrepresenterade. För det tredje var låginkomsttagarna (månadsinkomst under 20.000 kronor) klart överrepresenterade. Man kan tala om en polariserad medlemsutveckling vad gäller såväl ålder som förmögenhet men inte inkomst. Yttergrupperna var i alla de två första fallen överrepresenterade i förhållande till sin storlek. Det betyder inte att de stod för huvuddelen av medlemsminskningen i absoluta tal. Således svarade de medelålders för en betydande del av medlemsrasen 2007 tack vare gruppens storlek. Vidare kan en ytterpol vara mer eller mindre överrepresenterad. Angående förmögenhet vägde de med tillgångar på minst en miljon kronor relativt sett tyngre för a-kassornas medlemsminskning än de som saknade tillgångar. I absoluta tal svarade dock den senare kategorin för en något större del av tillbakagången (minus 117.400 personer) än "miljonärerna" (minus 88.900 personer), närmare bestämt 33 respektive 25 procent av medlemsminskningen. Mellangrupperna stod för övriga 42 procent.

Hur ska man förklara att både de förmögna och låginkomsttagarna spelade en framträdande roll för 2007 års medlemsras? De förmögna (miljonärerna) svarade för så mycket som en fjärdedel (25 procent) av de flöden som inverdade negativt på medlemsutvecklingen under år 2007 men höginkomsttagarna²² endast för 6 procent. Likaledes utgjorde de senare endast 6 procent av a-kassemedlemmarna (**Tabell 18**). Uppenbarligen måste en stor del av a-kassemedlemmarna som i förmögenhetsstatistiken klassificeras som miljonärer ha relativt måttliga eller kanske till och med låga inkomster. Vid slutet av 2006 utgjorde gruppen som hade en månadsinkomst på minst 25.000 kronor 30 procent av a-kassemedlemmarna och vid slutet av 2007 35 procent (**Tabell 23**). Åtskilliga av dem måste vara "miljonärer" utan att ha speciellt

²² Höginkomsttagare definieras som personer med en årsinkomst på minst en halv miljon kronor eller ca 42.000 kronor i månaden.

höga inkomster, inte minst med tanke på att var femte a-kassemedlem år 2007 var miljonär (**Tabell 14**). Den mest sannolika förklaringen till att ett stort antal a-kassemedlemmar med låga eller måttliga inkomster kunde vara miljonärer är att prisstegringarna på bostadsrätter, villor och fritidshus gjort det möjligt för många med relativt begränsade inkomster att inneha samlade tillgångar i miljonklassen. Som tidigare redovisats ägde inte mindre än 2.633.000 personer år 2007 ett småhus, 1.129.000 en bostadsrätt och 658.000 ett fritidshus (SCB:s förmögenhetsstatistik). Med tanke på att ett brett spektrum av svenska folket äger en bostadsrätt eller villa och/eller fritidshus kan det förväntas att åtskilliga personer i många olika inkomstklasser och socioekonomiska grupper i förmögenhetsstatistiken registreras som relativt förmögna och en hel del av dem som miljonärer.

En annan kategori a-kassemedlemmar med icke obetydliga tillgångar utgörs av företagare. De fyra företagarkassorna – av vilka ”Småföretagarnas” och ”Svensk handels och arbetsgivarnas” är de största – förlorade en klart större andel av sina medlemmar under 2007 än vad andra kategorier av a-kassor gjorde. Mer än var femte medlem (21 procent) tappades under året (**Tabell 26**). Det förklarar en del av a-kassornas tillbakagång bland de mer förmögna. Under åren 2007-2009 (från 31/12 2006 till 31/12 2009) förlorade företagarkassorna sammanlagt var fjärde medlem. Dessa beräkningar baseras på statistik som IAF (Inspektionen för arbetslöshetslöshetsförsäkringen) insamlat från de enskilda a-kassorna och är därför säkrare än de uppgifter som framkommit ur regeringsuppdraget till SCB (baseras på data från Arbetslöshetskassornas Samorganisation).

För att få en bild av förmögenhetsfördelningen inom och mellan olika socioekonomiska grupper uppdrog det vid sociologiska institutionen i Lund bedrivna forskningsprojektet om facklig anslutning åt avdelningen för Ekonomisk välfärdsstatistik vid SCB att ta fram data som kombinerar nettoförmögenhet med socioekonomisk grupp och ålder – se **Tabell 24** och **Tabell 25**. Som framgår är ”miljonärerna” väl företrädde inom alla sociala grupper även om de är tre-fyra gånger vanligare bland högre tjänstemän och företagare än bland arbetare. Var nionde arbetare och var femte lägre tjänsteman är i förmögenhetsstatistiken registrerad som miljonär, vilket inte är helt oväntat med tanke på det ovan förda resonemanget om de miljontals ägare av bostadsrätter, villor och fritidshus som finns i Sverige.

Tabell 24. Socioekonomisk grupp (16-64 år) och nettoförmögenhet år 2007

Nettoförmögenhet	Arbetare	Lägre tjänstemän	Mellan-tjänstemän	Högre tjänstemän	Summa tjänstemän	Företagare*	Förvärvsarbetande totalt**
Negativ eller 0	546.500 34%	117.500 26%	214.000 25%	148.300 22%	479.800 24%	96.000 24%	1.139.100 28%
1-199 tkr	434.500 27%	88.800 19%	117.100 14%	74.400 11%	280.300 14%	51.400 13%	771.100 19%
Summa -199 tkr	981.000 61%	206.300 45%	331.100 39%	222.700 3%	760.100 39%	147.400 37%	1.910.200 48%
200-499 tkr	262.900 16%	80.600 18%	143.900 17%	79.200 12%	303.700 15%	36.000 9%	608.800 15%
500-999 tkr	183.500 11%	73.400 16%	154.600 18%	110.800 17%	338.800 17%	54.400 14%	580.900 14%
Summa <1000 tkr	1.427.400 89%	360.300 79%	629.600 74%	412.700 62%	1.402.600 71%	237.800 60%	3.099.900 77%
1000- tkr	183.800 11%	95.500 21%	219.900 26%	247.700 38%	563.100 29%	158.200 40%	914.900 23%
Samtliga	1.611.200 100%	455.800 100%	849.500 100%	660.400 100%	1.965.700 100%	396.000 100%	4.014.800 100%

tkr = tusen kronor

* Inklusive jordbrukare

** Inklusive kategorin ”övriga förvärvsarbetande”

Källa: SCB, avdelningen för Ekonomisk välfärdsstatistik.

Om vi betraktar dem som 2007 hade en förmögenhet på en halv miljon kronor eller mer passade det in på mer än var femte arbetare, 37 procent av de lägre tjänstemännen och 44 procent av ”mellantjänstemännen”. Förmögenheten stiger med åldern. Hos kvinnliga arbetare i åldern 50-64 år var den genomsnittliga nettoförmögenheten drygt 600.000 kronor år 2007, hos manliga arbetare i samma ålder 765.000 kronor (Fransson 2009 sid 38f). Därför är det knappast förvånande att de som hoppat av a-kassan – och särskilt de äldre – är väl företrädade även i de högre förmögenhetsklasserna.

Av **Tabell 25** framgår ett tydligt samband mellan ålder och förmögenhet såväl bland förvärvsarbetande i gemen som *inom* var och en av de olika socioekonomiska grupperna. Andelen miljonärer stiger kraftigt med åldern: bland förvärvsarbetande (i genomsnitt) från ett antal som bland 16-24-åringar är så litet att det inte kan mätas med någon säkerhet till 10 procent bland 25-34-åringar, 18 procent bland 35-44-åringar samt 30 procent i åldersgruppen 45-54 år och så mycket som 41 procent hos 55-64-åringarna. Hos de äldre (55-64 år) var miljonärerna år 2007 mest frekventa hos de högre tjänstemännen (60 procent), följt av företagarna (52 procent), mellantjänstemännen (45 procent) och de lägre tjänstemännen (38 procent). Miljonärernas andel av de äldre arbetarna var 26 procent, vilket dock var avsevärt över den bland arbetarna genomsnittliga andelen på 11 procent (**Tabell 25** respektive **Tabell 24**).

Tabell 25. Nettoförmögenhet efter socioekonomisk grupp och ålder år 2007

	Ingen eller negativ	1-199.000	200.000-499.000	500.000-999.000	Minst en miljon	Alla	Antal miljonärer
Arbetare							
16-24 år	23%	54%	7%	3%	-	100%	-
25-34 år	49%	25%	15%	6%	5%	100%	17.300
35-44 år	32%	29%	19%	14%	9%	100%	37.700
45-54 år	31%	20%	18%	15%	16%	100%	54.900
55-64 år	19%	17%	20%	19%	26%	100%	72.800
Lägre tjänstemän							
16-24 år	43%	57%	-	-	-	100%	-
25-34 år	42%	21%	16%	10%	11%	100%	10.300
35-44 år	23%	22%	20%	16%	18%	100%	22.200
45-54 år	23%	13%	21%	22%	22%	100%	23.100
55-64 år	15%	14%	14%	19%	38%	100%	38.600
Mellantjänstemän							
16-24 år	50%	50%	-	-	-	100%	-
25-34 år	42%	18%	16%	12%	13%	100%	25.400
35-44 år	27%	14%	21%	20%	18%	100%	43.800
45-54 år	20%	12%	16%	20%	31%	100%	60.900
55-64 år	10%	10%	14%	22%	45%	100%	89.000
Högre tjänstemän							
16-24 år	-	-	-	-	-	-	-
25-34 år	42%	16%	12%	13%	17%	100%	26.600
35-44 år	23%	14%	13%	19%	32%	100%	61.100
45-54 år	16%	8%	13%	18%	45%	100%	70.100
55-64 år	8%	6%	9%	16%	60%	100%	89.100
Samtliga tjänstemän							
16-24 år	46%	54%	-	-	-	100%	-
25-34 år	42%	18%	15%	12%	14%	100%	62.300
35-44 år	25%	16%	18%	19%	23%	100%	127.100
45-54 år	19%	11%	16%	20%	34%	100%	154.100
55-64 år	11%	9%	12%	19%	48%	100%	216.700
Företagare							
16-24 år	-	-	-	-	-	-	-
25-34 år	73%	27%	-	-	-	100%	-
35-44 år	33%	16%	8%	14%	28%	100%	28.600
45-54 år	16%	11%	8%	14%	51%	100%	60.700
55-64 år	16%	9%	10%	14%	52%	100%	64.100
Alla förvärvsarbetande							
16-24 år	36%	52%	8%	4%	-	100%	-
25-34 år	46%	21%	14%	10%	10%	100%	79.600
35-44 år	29%	20%	18%	16%	18%	100%	193.400
45-54 år	23%	14%	16%	18%	30%	100%	269.700
55-64 år	14%	12%	14%	18%	41%	100%	353.600

Källa: SCB, avdelningen för Ekonomisk välfärdsstatistik.

Anm.: streck innebär för få observationer för att säkra uppgifter ska kunna tas fram.

För att sammanfatta: såväl socioekonomisk tillhörighet som ålder har ett avsevärt inflytande på nettoförmögenhetens storlek och andelen miljonärer bland förvärvsarbetande. Det gäller i synnerhet bland arbetarna hos vilka andelen miljonärer bland 55-64-åringarna år 2007 var fem gånger högre än bland 25-34-åringarna (26 respektive 5 procent). Hos den senare åldersgruppen saknade å andra sidan varannan nettoförmögenhet eller så översteg skulderna tillgångarna medan detta endast gällde var femte äldre arbetare.

Som vi tidigare konstaterat var både de äldre och de yngre a-kassamedlemmarna liksom både miljonärerna och de som saknade nettotillgångar överrepresenterade vad gäller de processer som medförde det stora medlemsraset under åren 2007 och 2008. Samtidigt var låginkomsttagarna (månadsinkomst under 20.000 kronor) starkt överrepresenterade medan detta inte alls gällde höginkomsttagarna. Även om den av regeringen beställda SCB-undersökningen av a-kassornas medlemsutveckling saknar kombinationer mellan dessa variabler visar ovanstående statistikgenomgång att det föreligger ett klart samband mellan flera av dem. Mycket tyder på att följande kombinationer var särskilt vanliga bland dem som hoppade av a-kassan eller avstod från att gå med i en a-kassa:

- Yngre (16-34 år) med ingen eller negativ nettoförmögenhet eller högst begränsade tillgångar. Arbetarna är överrepresenterade bland de yngre och särskilt bland de allra yngsta: i åldersgruppen 16-24 år svarade arbetarna 2007 för drygt tre fjärdedelar av de förvärvsarbetande.
- Äldre (55-64 år), varav många med en nettoförmögenhet på minst en miljon kronor. Detta gäller även bland arbetarna (var fjärde arbetare i denna åldersgrupp var miljonär 2007), det vill säga en socioekonomisk grupp med högst begränsade inkomster. Andelen miljonärer bland de äldre var allra högst bland de högre tjänstemännen (60 procent).

Medlemsutvecklingen hos arbetar-, tjänstemanna- och företagarkassor

Bland löntagarna förlorade arbetarkassorna åren 2007-2009 mer än dubbelt så stor andel av medlemmarna (15 procent = 14,6%) som tjänstemannakassorna (7 procent = 6,6%). Under år 2007 (31/12 2006 – 31/12 2007) var tappet ungefär lika stort: arbetarkassorna minus 10 procent och tjänstemannakassorna minus 9 procent. Att utvecklingen sedan skiljer sig åt beror huvudsakligen på att tjänstemannakassorna kunnat sänka sina avgifter mer än arbetarkassorna, som i flera fall tvingats höja avgiften kraftigt under den djupa lågkonjunktur som från hösten 2008 drabbade Sverige (**Tabell 29**). I genomsnitt förlorade a-kassorna var tionde medlem under 2007 och sammanlagt var åttonde medlem (12 procent) under åren 2007 och 2008.

Tabell 26. Antal medlemmar i arbetar-, tjänstemanna- och företagarkassor samt Alfa-kassan och förändringar 2006-2014

Kassa	31/12 2006	31/12 2007	31/12 2008	31/12 2009	31/12 2010
Arbetarkassor	1.732.800	1.544.300	1.494.000	1.479.800	1.472.600
Tjänstemannakassor	1.781.900	1.625.200	1.621.700	1.663.800	1.684.500
Alfa-kassan	86.000	74.900	74.300	77.500	73.500
Företagarkassor	185.000	145.400	134.200	138.900	139.400
Samtliga a-kassor	3.785.700	3.389.800	3.324.200	3.360.100	3.370.100

Kassa	2006- 2007	Andel av förlust 2007	2007- 2008	Andel av förlust 2008	2006- 2008	Andel av förlust 2007+2008
Arbetarkassor	-179.500 -10%	45%	-50.300 -3%	77%	-238.800 -14%	52%
Tjänstemannakassor	-156.600 -9%	40%	-3.500 0%	5%	-160.200 -9%	35%
Alfa-kassan	-11.100 -13%	3%	-600 -1%	1%	-11.700 -14%	3%
Företagarkassor	-39.600 -21%	10%	-11.200 -8%	17%	-50.900 -27%	11%
Samtliga a-kassor	-395.900 -10%	100%	-65.700 -2%	100%	-461.500 -12%	100%

Kassa	2008- 2009	2006- 2009	Andel av förlust 2007+2008-2009	31/12 2009- 31/12 2010
Arbetarkassor	-14.100 -1%	-253.000 -15%	59%	-7.200 -0,49%
Tjänstemannakassor	+42.100 +3%	-118.000 -7%	28%	+20.700 +1%
Alfa-kassan	+3.200 +4%	-8.400 -10%	2%	-4.000 -5%
Företagarkassor	+4.700 +3%	-46.200 -25%	11%	+500 0%
Samtliga a-kassor	+35.900 +1%	-425.600 -11%	100%	+10.000 +0,3%

Kassa	31/12 2010 -31/12 2011	31/12 2011- 31/12 2012	31/12 2012- 31/12 2013	2006- 2013	2006- 2014
Arbetarkassor	+2.800 0%	+1.600 0%	+1.400 0%	-254.300 -15%	-230.300 -13%
Tjänstemannakassor	+19.400 +1%	+25.700 +2%	+20.700 +1%	-31.500 -2%	-8.900 -0,5%
Alfa-kassan	+5.400 +7%	+3.000 +4%	+2.000 +2%	-2.000 -2%	+4.600 +5%
Företagarkassor	+300 0%	-2.300 -2%	-2.300 -2%	-49.800 -27%	-52.800 -29%
Samtliga a-kassor	+28.100 +1%	+28.000 +1%	+21.800 +1%	-337.700 -9%	-294.200 -8%

Anm. Som arbetarkassor har räknats LO-förbundens a-kassor samt Hamnarbetarnas a-kassa och Sveriges Arbetares a-kassa. Tjänstemannakassorna utgörs av akademiker-kassan AEA, TCO-kassorna samt Ledarnas och Säljarnas a-kassor. Företagarkassor är Sveriges Entreprenörers (före 16/8 2012 Bensinhandlarnas), Småföretagarnas, Svensk Handels och Arbetsgivarnas samt Sveriges fiskares (gick upp i Handelsanställdas arbetslöshetskassa 4/4 2011).

Källa: bearbetning av statistik från IAF.

Under 2007, då a-kassornas medlemsras var som mest omfattande, svarade arbetarkassorna för 45 procent av den medlemsförlusten på 396.000 personer, tjänstemannakassorna för 40 procent, företagarkassorna för 10 procent samt den fristående Alfa-kassan för 3 procent (**Tabell 26**).

Under åren 2007 och 2008 sammantaget stod arbetarkassorna för 52 procent av den totala förlusten på nära 462.000 personer, tjänstemannakassorna för 35 procent, företagarkassorna för 11 procent och Alfa-kassan för 3 procent. Enbart under år 2008 svarade arbetarkassorna för 77 procent av de 66.000 personer som a-kassorna då tappade. I procent av medlemstalet vid periodens början gjorde företagarkassorna mellan under åren 2007 och 2008 den största förlusten (minus 27 procent). Arbetarkassorna förlorade under samma tid 14 procent av medlemmarna och tjänstemannakassorna 9 procent. För de tre åren 2007, 2008 och 2009 summerat stod arbetarkassorna för sex av tio förlorade kassamedlemmar eller 59 procent av den samlade medlemsförlusten och tjänstemannakassorna för mindre än hälften så mycket (28 procent). Företagarkassorna svarade för var nionde förlorad kassamedlem (11 procent).

Under 2010 steg medlemsantalet i a-kassorna med 10.000 personer, vilket innebär en klar stagnation jämfört med 2009 (helåret) då ökningen var 35.900 individer (**Tabell 26 och Tabell 27**). En del av förklaringen är säkerligen den under 2010 förbättrade ekonomiska konjunkturen som kan ha medfört att fler än tidigare kände det mindre angeläget att tillhöra en a-kassa. Därtill kommer att avgifterna fortsatt var mycket höga för grupperna med högst arbetslöshet, det vill säga de grupper som kunde ha störst behov av försäkringen. Att den starka differentieringen av avgiften till a-kassan spelade en inte obetydlig roll antyds av att medlemsutvecklingen hos olika kategorier av a-kassor. Under 2010 ökade de fyra företagarkassorna med sammanlagt 500 medlemmar och de fackliga kassorna med 13.500 medan Alfa-kassan minskade med 4.000 medlemmar. Bland de fackliga a-kassorna skiljer sig utvecklingen emellertid markant åt mellan arbetar- och tjänstemannakassor. Medan arbetarkassorna *tappade* 6.400 medlemmar *ökade* tjänstemannakassorna med 20.700. De stora vinnarna var akademiker-kassan AEA och Ledarnas a-kassa som ökade med 18.400 respektive 3.300 medlemmar. Däremot minskade TCO-kassorna med 800 medlemmar. Under hela 2010 var avgiften till AEA 90 kronor i månaden, till Ledarnas a-kassa 120 kronor medan LO-kassorna i allmänhet hade avsevärt högre avgifter, till exempel 390 kronor till IF Metall-kassan och 420 kronor till GS-kassan (se även Kjellberg 2010b). Avgiften till Alfa-kassan var fram till 1 juni 2010 410 kronor då den höjdes till 416 kronor för att senare – från 1 oktober – sänkas till 361 kronor. Bland enskilda LO-kassor tappade IF Metall-kassan under 2010 10.300 medlemmar (minus 3,3 procent) och GS-kassan 3.000 medlemmar (minus 5,1 procent) medan bland annat Kommunals a-kassa ökade något.

Medlemsutvecklingen hos fackliga a-kassor: LO- och TCO-kassor, AEA m fl

Under 2007 framträder bredden i medlemsraset tydligt. Alla kategorier a-kassor gjorde betydande medlemsförluster. Alliansregeringen höjde medlemsavgiften kraftigt över hela linjen för att dra in 10 miljarder kronor till staten för att hjälpa till att finansiera jobbskatteavdraget (**Tabell 29**). Med tanke på att avgifterna höjdes kraftigt i alla kassor och den stora uppmärksamhet som avgiftshöjningarna (och de sänkta ersättningsnivåerna) fick redan hösten 2006 var det knappast märkligt att medlemsförlusterna blev stora hos såväl LO- och TCO-kassor som hos akademikerkassan AEA, den fristående Alfa-kassan, de fyra företagarkassorna och övriga a-kassor. Avgiftshöjningarna varierade dock en hel del och så gjorde medlemsförlusterna. Akademikerkassan AEA, som är gemensam för Saco-förbunden och Vårdförbundet (TCO), förlorade var tjugonde medlem (5 procent) under 2007 medan såväl LO- som TCO-kassorna i genomsnitt tappade så mycket som 11 procent, det vill säga var nionde medlem (**Tabell 27**). För att illustrera variationen i hur mycket medlemsavgiften höjdes kan nämnas att AEA den 1/1 2007 höjde från 90 till 240 kronor i månaden, SKTF-kassan från 99 till 331 kronor, Journalisternas från 105 till 347 kronor, IF Metalls från 93 till 339 kronor, Handelsanställdas från 95 till 346 kronor och Hotell & Restaurangs från 97 till 361 kronor (alla uppgifter avser fackmedlemmar med arbete).

Året därpå var medlemsförlusterna betydligt mindre hos LO- och TCO-kassorna än under 2007, närmare bestämt 3 procent (LO) respektive 2 procent (TCO). AEA avvek återigen, nu genom att medlemstalet *steg* med 3 procent. Förutom det växande antalet akademiker och att kassan kunde sänka avgiften en hel del förklaras ökningen av en överströmning av medlemmar från TCO-förbundens a-kassor, vilka i flera fall fortfarande hade väsentligt högre avgifter, t ex SKTF-kassans 333 kronor i månaden (sänkt till 200 kronor 1/7 2008) jämfört med AEA:s 150 kronor (1/5 2008; **Tabell 29**).

I samband med att regeringen den 1/7 2008 införde en tydligare differentiering av avgifterna efter arbetslösheten i varje kassa sänkte de flesta a-kassor sina avgifter, t ex IF Metalls från 330 till 224 kronor. Hotell & Restaurang-kassan och Teaterverksammas a-kassor höjde dock sina avgifter till 397 respektive 405 kronor.

Så småningom kunde akademikerkassan sänka avgiften ytterligare (till 90 kronor 1/7 2009) medan flera LO-förbund under den djupa lågkonjunktur som inleddes hösten 2008 tvingades höja sina avgifter kraftigt, t ex IF Metall-kassan 1/5 2009 från 209 till 384 kronor. Avgiften till Hotell & Restaurang-kassan steg 1/7 2009 till 430 kronor i månaden. Den mycket höga avgiften i

kombination med den låga genomsnittslönen för heltidsanställda medverkade i hög grad till att denna kassa under perioden 31/12 2006 – 31/12 2009 förlorade så mycket som var tredje medlem.

Sammanlagt tappade LO-kassorna 14 procent av medlemmarna under åren 2007 och 2008, TCO-kassorna nästan lika mycket – minus 13 procent – medan AEA kom betydligt lindrigare undan (minus 2 procent). De fackliga kassorna förlorade under dessa båda år allt som allt 11 procent av medlemmarna, det vill säga något mindre än genomsnittet för samtliga a-kassor (inklusive företagarkassorna och Alfa-kassan) – 12 procent (**Tabell 27** respektive **Tabell 26**).

Tabell 27. Förändringar av medlemsantalet i fackliga a-kassor åren 2006-2014

	Förändring av antalet medlemmar i fackliga a-kassor					
	2006	2007	2008	2007+2008	2009	2007+2008+2009
LO	-1%	-11%	-3%	-14%	-1%	-14%
TCO	-2%	-11%	-2%	-13%	+1%	-11%
AEA	0%	-5%	+3%	-2%	+5%	+2%
Övriga	+1%	-11%	-1%	-12%	+2%	-10%
Alla fackliga	-1%	-10%	-2%	-11%	+1%	-11%
Antal medl.	3.514.700	3.169.500	3.115.700		3.143.700	
Förändring under året	-33.400*	-345.200	-53.800	-399.000	+28.000	-371.000**

	2010	2011	Åren 2007-2011*	2012	Åren 2007-2012*
LO	-0,4%	+0,2%	-15%	+0%	-15%
TCO	-0,1%	+0,4%	-11%	+1%	-10%
AEA	+3,0%	+2,2%	+8%	+2%	+10%
Övriga	+2,5%	+1,2%	-7%	+1%	-6%
Alla fackliga	+0,4%	+0,7%	-10%	+1%	-9%
Antal medl.	3.157.200	3.179.500		3.206.700	
Förändring	+13.500	+22.300	-335.200	+27.300	-307.900

	2013	Åren 2007-2013*	2014	Åren 2007-2014*
LO	+0%	-14%	+1%	-13%
TCO	+1%	-9%	+1%	-8%
AEA	+2%	+12%	+2%	+14%
Övriga	0%	-6%	0%	-6%
Alla	+1%	-8%	+1%	-7%
Antal	3.228.800		3.268.700	
Förändring	+22.100	-285.800	+39.900	-246.000

* Från 1/1 2007 till 31/12 ett senare år.

Anm. Antalet medlemmar i de fackliga a-kassorna avser 31/12 respektive år. Den 31/12 2005 hade de fackliga a-kassorna 3.548.100 medlemmar.

* Därav uppgick medlemsminskningen under 4:e kvartalet 2006 till 23.100 personer.

** Av de fackliga a-kassornas sammanlagda förlust på 371.000 medlemmar under perioden 31/12 2006 – 31/12 2009 svarade LO-kassorna för 248.500 personer, TCO-kassorna för 124.700 och de fackliga a-kassorna utanför centralorganisationerna för 10.700 medan AEA ökade med 13.000 personer.

Källa: bearbetning av statistik från IAF.

A-kassornas organisationsgrad hos olika yrkesgrupper 2005-2008

Låt oss nu mer detaljerat se på hur a-kassornas ”organisationsgrad” förändrats hos olika yrkesgrupper, det vill säga andelen till a-kassorna anslutna inom yrkesgruppen. I **Tabell 28** redovisas anslutningsgraden åren 2005-2008 i ett urval tjänstemanna- och arbetaryrken. I urvalet ingår yrkesgrupperna där a-kassornas anslutning minskat mest men även grupper med mer begränsade förluster.

Under år 2007 rasade a-kasseanslutningen hos läkare från 62 till 45 procent (minus 17 procentenheter), hos sjuksköterskor från 87 till 69 procent (minus 18 procentenheter) och hos militärer från 73 till 58 procent (minus 14 procentenheter om hänsyn tas till decimaler).²³ Hos universitetslärare men också kontorsanställda och säljare m fl sjönk andelen a-kassemedlemmar relativt kraftigt under 2007. Både läkare (”hälso- och sjukvårdsspecialister”) och sjuksköterskor är till övervägande delen offentliganställda med stor anställningstrygghet och mycket goda möjligheter att få ett nytt jobb i händelse av arbetslöshet. En annan offentliganställd grupp med relativt stark nedgång i andelen a-kasseanslutna är ”administratörer i offentlig förvaltning”, i varje fall om både 2007 och 2008 beaktas. Universitetslärare och militärer med minst tio års statlig anställning har en uppsägningstid på tolv månader²⁴, varför de som inte är med i en a-kassa både hinner gå med och kvalificera sig för inkomstrelaterad ersättning om de blir uppsagda eller riskerar att bli det. Det finns egentligen inga rationella skäl för dem att tillhöra en a-kassa. Detsamma gäller poliser, en slutsats som även Polisförbundet dragit eftersom det saknar en a-kassa. Som framgår av **Tabell 28** var endast 3-4 procent av poliserna kassamedlemmar under de här studerade åren. Förklaringen är att risken för arbetslöshet är praktiskt taget obefintlig inom yrket.

För gruppen kontorssekreterare m fl var sannolikt de för en tjänstemannagrupp relativt låga lönerna och därmed en begränsad betalningsförmåga/betalningsvilja ett framträdande motiv att avstå från medlemskap när avgiften för många av dem höjdes väsentligt mer än för akademiker. Bland civilingenjörer och systemerare & programmerare m fl (”dataspecialister”) sjönk a-kassornas organisationsgrad inte lika mycket. Kombinationen av höga löner, AEA:s jämfört med andra a-kassor begränsade avgift och den osäkerhet som följer med att finnas på den privata arbetsmarknaden, vilket gäller den stora majoriteten, var tillräckliga skäl för att så mycket som 86 procent av civilingenjörerna vid utgången av 2008 fortfarande föredrog att vara a-kassemedlemmar (**Tabell 28**).

²³ Från 31/12 2006 till 31/12 2007.

²⁴ Alla statligt anställda har en uppsägningstid dubbelt så lång som den i LAS angivna.

Tabell 28. A-kassornas organisationsgrad hos ett urval yrkesgrupper 2005-2008

	Antal medlemmar och organisationsgrad				Förändring (procentenheter)	
Yrkeskod/yrkesgrupp	2005	2006	2007	2008	2006-2008	2006-2007
TJÄNSTEMÄN						
011. Militärer	11.100 (75%)	10.000 (73%)	7.700 (58%)	7.400 (58%)	-14* pe	-14* pe
121-131. VD, verkschefer, chefer företag och enheter	168.800 (78%)	177.400 (78%)	168.400 (70%)	174.900 (69%)	-8* pe	-8 pe
213. Dataspecialister (programmerare m fl)	68.400 (89%)	73.900 (88%)	75.200 (83%)	78.300 (82%)	-6 pe	-5 pe
214. Civilingenjörer, arkitekter m fl	54.600 (92%)	60.900 (91%)	61.000 (86%)	65.900 (86%)	-5 pe	-5 pe
231. Universitets- och högskolelärare	29.200 (78%)	28.600 (78%)	25.000 (69%)	24.100 (67%)	-11 pe	-9 pe
232. Gymnasielärare	55.100 (88%)	54.900 (87%)	50.400 (80%)	51.900 (79%)	-8 pe	-7 pe
233. Grundskollärare	87.800 (86%)	86.400 (85%)	78.900 (80%)	73.200 (79%)	-6 pe	-6* pe
241. Företagsekonomer, marknadsförare m fl	74.900 (85%)	79.100 (83%)	74.600 (76%)	80.300 (76%)	-8* pe	-7 pe
247. Administratörer i offentlig förvaltning	44.900 (90%)	48.300 (88%)	47.600 (80%)	39.400 (78%)	-11* pe	-8 pe
311. Ingenjörer, tekniker	113.300 (93%)	116.900 (92%)	113.300 (86%)	108.800 (84%)	-7* pe	-6 pe
222. Hälso- och sjukvårds-specialister (läkare m fl)	28.400 (65%)	27.700 (62%)	21.000 (45%)	19.600 (42%)	-20 pe	-17 pe
223, 323. Sjuksköterskor, barnmorskor	93.100 (88%)	93.800 (87%)	76.200 (69%)	71.500 (67%)	-20 pe	-18 pe
331. Förskollärare, fritidspedagoger	78.000 (91%)	79.500 (90%)	75.900 (85%)	75.000 (84%)	-6* pe	-5* pe
341. Säljare, inköpare, mäklare m fl	144.700 (87%)	152.100 (87%)	148.700 (79%)	152.100 (78%)	-9 pe	-8 pe
345. Poliser	600 (4%)	700 (4%)	500 (3%)	600 (3%)	-1 pe	-1 pe
411-413. Kontorssekreterare, bokföringsass. m fl	143.500 (87%)	146.400 (85%)	135.000 (77%)	135.000 (76%)	-9 pe	-7* pe
419. Övrig kontorspersonal	91.000 (84%)	92.900 (82%)	82.400 (74%)	77.200 (72%)	-11* pe	-8 pe
	Antal medlemmar och organisationsgrad				Förändring (procentenheter)	
Yrkeskod/yrkesgrupp	2005	2006	2007	2008	2006-2008	2006-2007
ARBETARE						
712-713. Byggnadsarbetare, byggnadshantverkare	152.500 (86%)	160.700 (84%)	153.400 (76%)	156.700 (73%)	-11 pe	-8 pe

513. Vård- och omsorgspersonal**	479.900 (80%)	482.900 (79%)	435.000 (71%)	423.700 (68%)	-11 pe	-8 pe
512. Storkökshålls- och restaurangpersonal	44.800 (74%)	46.800 (72%)	41.900 (61%)	37.600 (56%)	-16 pe	-10* pe
913. Köks- och restaurangbiträden	48.100 (65.5%)	47.300 (63%)	40.400 (52%)	39.100 (48%)	-15 pe	-11 pe
Summa köks- och restaurangpersonal	92.900 (69%)	94.100 (67%)	82.300 (57%)	76.800 (52%)	-15 pe	-10 pe
522. Försäljare, detaljhandel m fl	141.700 (71%)	150.900 (70%)	140.600 (61%)	138.100 (57%)	-13 pe	-9 pe
421. Kassapersonal m fl	18.700 (70%)	19.100 (68%)	16.000 (56%)	15.000 (51%)	-17 pe	-12 pe
Summa handelsanställda	160.400 (71%)	170.000 (70%)	156.600 (60%)	153.100 (57%)	-13 pe	-9* pe
821-829. Maskinoperatörer, montörer	196.600 (93%)	210.600 (91%)	205.900 (86%)	202.300 (84%)	-7 pe	-5 pe
832. Fordonsförare	71.800 (77%)	78.900 (76%)	72.000 (67%)	72.400 (65%)	-12* pe	-9 pe
912. Städare m fl	64.100 (75%)	66.600 (74%)	60.200 (66%)	59.800 (63%)	-11 pe	-8 pe

Anm. Observera att yrkesstatistiken i tabellen ovan avser såväl privat- som offentliganställda och i förekommande fall även företagare samt arbetslösa registrerade på ett visst yrke. Här föreligger en skillnad jämfört med den officiellt publicerade yrkesstatistiken som enbart omfattar sysselsatta anställda. Antalet a-kassemedlemmar per 31/12. De båda sista kolumnerna avser procentenheter (vad gäller förändringar av a-kassornas "organisationsgrad"); pe = procentenheter.

* Det här angivna talet avviker eftersom differenserna tagits fram utifrån procentsatser med en decimal.

** Till "vård- och omsorgspersonal" räknas barnskötare, undersköterskor, sjukvårdsbiträden, vårdbiträden, personliga assistenter, skötare, vårdare och tandsköterskor.

Under 2007 och 2008 sjönk a-kassornas organisationsgrad med sammanlagt så mycket som 20 procentenheter bland läkare och sjuksköterskor. Hos stora grupper av kontorsanställda samt universitetslärare gick andelen a-kasseanslutna ned med ca 10 procentenheter under denna tvåårsperiod.

Hos ett flertal arbetaryrken och särskilt i den privata tjänstesektorn sjönk andelen a-kasseanslutna med ca 10 procentenheter enbart under år 2007. Som vi tidigare sett, avtog a-kassornas förluster i allmänhet under år 2008, men arbetarkassorna uppvisade nu ett betydligt större tapp än tjänstemannakassorna. Knappast överraskande föll anslutningsgraden under de båda åren sammantaget med mer än 10 procentenheter hos stora arbetargrupper som vård- och omsorgspersonal (minus 11 enheter), byggnadsarbetare (minus 11), fordonsförare (minus 12), handelsanställda (minus 13) samt köks- och restaurangpersonal (minus 15 procentenheter). Fortsatt mycket höga avgifter under 2008 (åtminstone under delar av året) i kombination med många lågavlönade och deltidsanställda (betalar full avgift) förorsakade stora medlemsförluster i flera av arbetarkassorna trots en inte sällan betydande arbetslöshetsrisk (**Tabell 29**; de växande avgiftsskillnaderna i a-kassan behandlas i Kjellberg 2010b).

Tabell 29. Medlemsavgift per månad för fackmedlemmar i ett urval fackliga a-kassor 31/12 2006 – 31/12 2009

	31/12 2006	1/1 2007	1/1 2008	1/5 2008	1/7 2008	1/9 2008	1/1 2009	1/5 2009	1/7 2009	31/12 2009
Lärarnas (TCO)	97	247	168	148	148	148	138	138	90	90
AEA (Saco + Vårdförbundet)	90	240	170	150	150	150	140	140	90	90
Finans & försäkring (TCO)	86	244	184	169	118	118	118	118	90	90
SKTFs (TCO)	99	331	333	333	200	200	200	200	139	139
Ledarnas (fristående)	93	326	327	310	198	198	198	198	140	140
STs (TCO)	84	315	315	315	188	188	188	188	143	143
Elektrikernas (LO)	92	326	275	155	155	155	155	155	155	155
Journalisternas (TCO)	105	347	348	348	215	215	205	205	205	205
Kommunalarbetarnas (LO)*	100	340	337	337	226	226	220	320	270	215
HTFs (TCO) / Unionens**	106	353	338	338	214	214	214	214	214	214
Sifs (TCO) / Unionens**	90	331	338	338	214	214	214	214	214	214
Pappers (LO)	105	350	365	365	299	299	239	239	239	239
Livsmedelsarbetarna (LO)	102	359	359	359	327	327	287	287	287	287
SEKO (LO)	104	349	340	340	193	193	193	278	278	296
Transportarbetarnas (LO)	106	361	356	356	296	296	296	306	306	306
Fastighetsanställdas (LO)	100	351	351	351	351	351	325	325	325	325
Handelsanställdas (LO)	95	346	345	345	305	305	285	285	335	335
IF Metalls (LO)	93	339	330	330	224	224	209	384	384	384
Musikernas (LO)	115	415	415	415	415	415	415	415	415	415
Teaterverksammas (TCO)	99	375	385	385	405	405	405	405	405	405
Byggnadsarbetarnas (LO)	116	366	359	359	359	296	296	425	425	425
Grafiskas (LO) / GS**	110	364	364	357	325	325	325	325	420	420
Skogs & Trä (LO) / GS**	96	365	365	357	325	325	325	325	420	420
Hotell & Restaurang (LO)	97	361	361	361	397	397	395	415	430	430

* Avgiften i Kommunals a-kassa sänktes 1/10 2009 med 55 kr från 270 kr till 215 kr (efter att 1/5 2009 ha höjts med 100 kr till 320 kr, vilket 1/7 samma år sänktes till 270 kr). Kassans förbättrade ekonomi berodde bl a på den starkt inskränkta ersättningsperioden för deltidsarbetslösa. Från 1/3 2010 sänkte Kommunals a-kassa (till följd av att kostnaderna för arbetslöshetsavgiften blivit betydligt lägre än beräknat) arbetslöshetsavgiften från 125 kronor till 55 kronor, vilket innebar att den totala a-kasseavgiften sänktes från 214 kronor till 144 kronor i månaden.

** HTF och Sif gick samman till Unionen 1/1 2008. Skogs- och Träfackets a-kassa gick samman med Grafikernas april 2008 till GS a-kassa.

Anm. Samtliga avgifter avser fackmedlemmar med arbete. A-kassorna har grupperats efter hur mycket medlemsavgiften ökat sedan 31/12 2006 (utifrån läget 31/12 2009):

- (1) en grupp med en mindre minskning, oförändrad avgift eller en höjning på högst ca 65 kr (många a-kassemedlemmar inom denna grupp är offentliganställda)
- (2) en grupp med höjningar på ca 100-140 kr
- (3) do ca 185-240 kr
- (4) do ca 290-335 kr

Källa: IAF

Bland industriarbetarna, i **Tabell 28** representerad av maskinoperatörer och montörer var nedgången relativt måttfull. Det överensstämmer med den likaledes begränsade nedgången i

facklig organisationsgrad hos industriarbetarna under åren av fackligt medlemsras. För hela perioden 2006-2009 (årsgenomsnitt) sjönk industriarbetarnas fackliga anslutningsgrad med 3 procentenheter. Det avviker starkt från fackanslutningen bland byggnadsarbetare som föll med 8 enheter. Ännu större nedgång uppvisade arbetarna i privata tjänstenäringsgrader där organisationsgraden minskade med 10 procentenheter mellan 2006 och 2009 (Kjellberg 2010a).

De höjda a-kasseavgifterna medförde också ett *fackligt* medlemsras under åren 2007 och 2008 om än i allmänhet inte lika stort som a-kassornas medlemstapp. Sammanlagt förlorade fackförbunden då 235.000 aktiva medlemmar (varav 180.000 under 2007) och de fackliga a-kassorna 399.000 medlemmar (varav 345.000 under 2007). I regeringsuppdraget till SCB ingick varken att beakta socioekonomisk tillhörighet (arbetare, tjänstemän, företagare mm) eller födelseland. Mitt forskningsprojekt om facklig anslutning ur ett globalt perspektiv (FAS) har tidigare uppdragit åt SCB (AKU) att ta fram den *fackliga* organisationsgraden med hänsyn till dessa variabler. Det visade sig att såväl tjänstemännens som arbetarnas fackliga anslutning föll kraftigt mellan 2006 och 2007 (årsgenomsnitt), närmare bestämt med tre-fyra procentenheter. Precis som man kunde förvänta sig med tanke på a-kasseavgifternas fortsatta utveckling sjönk *arbetarnas* fackliga organisationsgrad mer än tjänstemännens mellan 2007 och 2008 eller med tre respektive en procentenhet.

För hela treårsperioden 2006-2009 sjönk arbetarnas fackanslutning med sju enheter och tjänstemännens med fem: från 77 till 70 procent respektive från 77 till 72 procent (Kjellberg 2010a). Hos arbetarna fortsatte den fackliga tillbakagången i de privata tjänstenäringsgrader mellan 2008 till 2009²⁵, allra tydligast i hotell- och restaurangbranschen.²⁶ Sedan 2006 har organisationsgraden bland hotell- och restauranganställda minskat med så mycket som 16 procentenheter (från 52 procent 2006 till 36 procent 2009). I städbranschen sjönk fackanslutningen under treårsperioden 2006-2009 med totalt 8 enheter (från 65 till 57 procent).

Under perioden 31/12 2006 – 31/12 2009 tappade Hotell- och restaurangfacket nästan fyra av tio medlemmar (minus 37 procent) och a-kassan var tredje medlem (minus 34 procent) – se **Tabell 30**. Såväl Fastighetsanställdas förbund som dess a-kassa förlorade under samma tid 15 procent av sina medlemmar.

Arbetsfackens tillbakagång i de privata tjänstenäringsgrader är desto allvarligare som antalet sysselsatta arbetare i denna sektor växte fram till 2008 och sedan minskade i mycket begränsad

²⁵ Från 58 procent 2008 till 56 procent 2009.

²⁶ Andelen fackligt anslutna arbetare sjönk där från 40 procent 2008 till 36 procent 2009.

omfattning under krisåret 2009.²⁷ Inom t ex hotell- och restaurangbranschen ökade antalet anställda från 98.300 4:e kvartalet 2006 till 117.100 samma kvartal 2009.²⁸ Omvänt sjönk antalet industriarbetare (inklusive skogsarbetare m fl) mellan 2007 och 2009 från närmare 400.000 till drygt 340.000 eller från drygt 32 procent till 29 procent av arbetarna i privat sektor. Det illustrerar att ett stort medlemstapp inte alltid medför en starkt fallande facklig organisationsgrad. Som nämnts minskade andelen fackligt anslutna industriarbetare mellan 2006 och 2009 med endast 3 procentenheter jämfört med 8 procentenheters nedgång bland byggnadsarbetarna och 10 bland arbetarna i de privata tjänstenäringarna (Kjellberg 2010a).

Tabell 30. Medlemsutveckling i ett urval fackförbund och a-kassor 31/12 2006 – 31/12 2009

Fackförbund	Central- organisation	31/12 2006 – 31/12 2009	A-kassa	31/12 2006 – 31/12 2009	Avgift 31/12 2009
Polisförbundet	TCO	+7%	Saknas	-	0 kr
Saco-förbunden	Saco	+5%	AEA	+2%	90 kr
Vårdförbundet	TCO	-2%	AEA	+2%*	90 kr
Lärarförbundet	TCO	-2%	Lärarnas	-3%	90 kr
Finansförbundet	TCO	-3%	Finans- & försäkring	-1%	90 kr
Unionen	TCO	-7%	Unionens	-11%	214 kr
Kommunal	LO	-10%	Kommunalarbetarnas	-13%	215 kr
Transport	LO	-14%	Transportarbetarnas	-10%	306 kr
Fastighets	LO	-15%	Fastighetsanställdas	-15%	325 kr
Handels	LO	-16%	Handelsanställdas	-15%	335 kr
IF Metall	LO	-15%	IF Metalls	-13%	384 kr
Byggnads	LO	-12%	Byggnadsarbetarnas	-10%	425 kr
Teaterförbundet	TCO	-18%	Teaterverksammas	-29%	420 kr
Hotell & Rest.	LO	-37%	Hotell & Rest.	-34%	430 kr

Anm. Fackmedlemmar avser aktiva löntagarmedlemmar, dvs exkl. studerande, pensionärer och egenföretagare men inklusive arbetslösa. * Avser hela AEA.

A-kassornas organisationsgrad avseende hela arbetskraften

När alliansregeringen tillträdde hösten 2006 stod på framträdande plats i dess program att minska antalet individer utanför arbetskraften och att se till att de ca 700.000 personer som saknade en inkomstrelaterad arbetslöshetsförsäkring vid föregående årsskifte skulle inordnas i arbetslöshetskassorna. Under mandatperioden infördes emellertid varken någon obligatorisk a-kassa eller reformerades arbetslöshetsförsäkringen på ett sådant sätt att 700.000-gruppen

²⁷ Antalet arbetare 16-64 (exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan av studierna) var 2006 (AKU årsmedeltal) 655.600 (= 55 procent av sysselsatta arbetare), 2007 675.100, 2008 686.100 och 2009 678.600 (= 57 procent av arbetarna).

²⁸ Enligt Kortperiodiska sysselsättningsstatistiken (SCB) bearbetad av SHR (Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare).

krympte ihop. Det skedde inte under den följande mandatperioden. Av **Tabell 31** framgår att andelen av arbetskraften som inte tillhörde en a-kassa istället mer än fördubblades. Vid slutet av 2008 hade de 700.000 utanför a-kassorna (årsskiftet 2005/2006) svällt till ca 1.4 miljoner personer eller från 16 till 30 procent av arbetskraften. Trots den djupa lågkonjunkturen under 2009 stod vid årets slut fortfarande 29 procent utanför a-kassorna.²⁹ Utvecklingen kan också beskrivas som att a-kassornas organisationsgrad sjönk från 83 procent av arbetskraften 31/12 2006 till 70 procent 31/12 2008, för att under 2009 stiga till 71 procent. Men sedan var det slut på uppgången, vilket framgår av följande serie avseende sista kvartalet respektive år (såvida inte annat anges): 71,0 procent 2009, 70,6 procent 2010, 70,3 procent 2011, 70,4 procent 2012 och 70,1 procent 2013 (**Tabell 31**).

Under 2010 växte arbetskraften mer än antalet a-kassemedlemmar. Som ett resultat sjönk a-kassornas andel av arbetskraften, som framgick, till 70,6 procent (**Tabell 31**). Förutom den ljusnande konjunkturen (som kan ha gjort att en del kände behovet av medlemskap mindre angeläget) medverkade säkerligen de fortfarande mycket höga medlemsavgifterna i många av kassorna till denna utveckling. Vid slutet av 2010 stod drygt 1,4 miljoner personer i arbetskraften utanför a-kassorna vilket fortfarande var fallet vid slutet av 2011. Under 2011 steg antalet a-kassemedlemmar med 28.100 personer men a-kassornas organisationsgrad sjönk ändå någorlunda procent som följd av att arbetskraften samtidigt växte med 60.500 individer. Vid slutet av 2011 hade a-kassorna 387.500 färre medlemmar än vid årsskiftet 2006/2007 trots att arbetskraften (sysselsatta + arbetslösa) under samma period vuxit med 264.300 personer (**Tabell 31**).

Under 2012 steg antalet medlemmar i a-kassorna med 28.000 samtidigt som arbetskraften ökade ungefär lika mycket (+30.000 personer). Följden blev en ytterst marginell ökning av a-kassornas organisationsgrad: från 70,3 procent vid slutet av 2011 till 70,4 procent vid 2012 års slut. Under 2013 – sista året med den differentiering av avgifterna som förorsakades av den så kallade arbetslöshetsavgiften – ökade antalet a-kassemedlemmar ännu mindre eller med 21.800 personer. Eftersom arbetskraftens tillväxt – plus 53.400 individer – överträffade medlemsökningen så sjönk a-kassornas organisationsgrad något: från 70,4 procent till 70,1 procent vid årets slut.

²⁹ Eftersom här avses *hela* arbetskraften – inte bara anställda och arbetslösa utan också företagare – har samtliga a-kassor tagits med i dessa beräkningar, det vill säga förutom de fackliga a-kassorna och den fristående Alfa-kassan även de fyra (senare tre) företagarkassorna.

Tabell 31. Andel i arbetskraften 16-64 år i och utanför a-kassorna 2005-2014.

	KV 4 2005	KV 4 2006	KV 4 2007	KV 4 2008	KV 4 2009	Förändring 2005-2009	Förändring 2006-2009
Antal sysselsatta	4.268.200	4.364.600	4.451.600	4.439.500	4.338.000	+ 69.800	- 26.600
Antal arbetslösa*	241.600	207.300	259.300	293.400	395.800	+ 154.200	+ 188.500
Summa i arbetskraften	4.509.800	4.571.900	4.710.900	4.732.900	4.733.800	+ 224.000	+ 161.900
Antal i a-kassorna 31/12**	3.806.600	3.785.700	3.389.800	3.324.200	3.360.100	- 446.500	- 425.600
Antal utanför a-kassorna	703.200	786.200	1.321.100	1.408.700	1.373.700	+ 670.500	+ 587.500
Andel av arbetskraften utanför a-kassorna	15.6%	17.2%	28.0%	29.8%	29.0%	+95.3%	+74.7%
A-kassornas Organisationsgrad	84.4% 31/12	82.8% 31/12	72.0% 31/12	70.2% 31/12	71.0% 31/12		

	KV 4 2009	KV4 2010	KV4 2011	KV4 2012	Förändring 2006-2012
Antal sysselsatta	4.338.000	4.408.300	4.483.600	4.489.000	+ 124.400
Antal arbetslösa	395.800	367.400	352.600	377.200	+ 169.900
Summa i arbetskraften	4.733.800	4.775.700	4.836.200	4.866.200	+ 294.300
Antal i a-kassorna 31/12	3.360.100 31/12	3.370.100 31/12	3.398.200 31/12	3.426.200 31/12	- 359.500
Antal utanför a-kassorna	1.373.700	1.405.600	1.438.000	1.440.000	+ 653.800
Andel av arbetskraften utanför a-kassorna	29.0%	29,4%	29,7%	29,6%	+83,2%
A-kassornas Organisationsgrad	71.0% 31/12 2009	70,6% 31/12 2010	70,3% 31/12 2011	70,4% 31/12 2012	

	KV 4 2013	Förändring 2006-2013	KV 4 2014	Förändring 2013-2014	Förändring 2006-2014
Antal sysselsatta	4.546.200	+181.600	4.581.400	+35.200	+216.800
Antal arbetslösa	373.400	+166.100	366.800	-6.600	+159.500
Summa i arbetskraften	4.919.600	+347.700	4.948.200	+28.600	+376.300
Antal i a-kassorna	3.448.000	-337.700	3.491.200	+43.200	-296.300
Antal utanför a-kassorna	1.471.600	+685.400	1.457.000	-14.600	+670.800
Andel av arbetskraften utanför a-kassorna	29,9%	+87,2%	29,4%	-1,0%	+85,3%
A-kassornas Organisationsgrad	70,1% 31/12 2013		70,6% 31/12 2014		

Anm. I kategorin sysselsatta ingår anställda, företagare och medhjälpare hushållsmedlemmar. För att öka säkerheten vad gäller arbetskraftens storlek har använts sista kvartalet respektive år istället för enbart sista månaden. Antalet kassamedlemmar avser i regel 31/12 respektive år.

* Definitionen av arbetslöshet ändrades 2007 så att även heltidsstuderande som söker arbete inkluderas.

** 30/9 2006 hade a-kassorna 3.806.900 medlemmar (avrundat till hela 100-tal). Mellan 30/9 2006 och 31/12 2008 minskade antalet kassamedlemmar med 482.700. Mellan 30/9 2006 och 30/9 2008 tappade a-kassorna 498.800 medlemmar, dvs ca en halv miljon eller 13.1% av medlemmarna.

Källor: AKU Grundtabeller (SCB) , SCB:s statistikdatabas och IAF.

Sedan det differentierade avgiftssystemet avvecklats från 1 januari 2014 steg a-kassornas organisationsgrad under året från 70 till 71 procent, men fortfarande befann sig 1.457.000 personer i arbetskraften utanför a-kassorna.

En summering av utvecklingen under åren 2007-2014: en historia av tilltagande utanförskap

Utifrån **Tabell 31** kan utvecklingen från 31 december 2006 till och med 31 december 2014 summeras. Närmare bestämt rör det sig om att:

- Sysselsättningen steg med 216.800 personer (plus 5,0 procent)
- Arbetslösheten steg med 159.500 personer (plus 76,9 procent)
- Antalet medlemmar i a-kassorna sjönk med 296.300 personer (minus 7,8 procent)
- A-kassornas organisationsgrad sjönk med 13,2 procentenheter (från 82,8 procent 31/12 2006 till 70,6 procent av arbetskraften 31/12 2014)
- Antalet personer i arbetskraften som står utanför a-kassorna steg med 670.800 personer (85,3 procent)
- Andelen av arbetskraften som befinner sig utanför a-kassorna steg med 12,2 procentenheter (från 17,2 procent 31/12 2006 till 29,4 procent 31/12 2014).

Utanförskapet har således ökat avsevärt i två avseenden:

- Det *kraftigt ökade antalet arbetslösa*: från 207.300 personer i åldern 16-64 år 4:e kvartalet 2006 till 366.800 4:e kvartalet 2014 eller annorlunda uttryckt från 4,5 procent arbetslösa i arbetskraften till 7,4 procent.
- Det *starkt ökade antalet personer – plus 670.800 - i arbetskraften som står utanför arbetslöshetskassorna*: från 786.200 individer 31 december 2006 till 1.457.000 31 december 2014 eller från 17,2 procent till 29,4 procent av arbetskraften.

Därtill kommer det *fackliga medlemsraset* under åren 2007 och 2008 och den under dessa år starkt fallande fackliga organisationsgraden: från 77 procent 2006 till 71 procent 2008 (2013: 70 procent). Det fackliga medlemsraset dock var inte lika stort som a-kassornas samtidigt inträffade medlemsras:

- Minus 245.000 fackmedlemmar sammanlagt under 2007 och 2008
- Minus 399.000 medlemmar i de fackliga a-kassorna under dessa båda år (**Tabell 27**). Minus 461.000 medlemmar om samtliga a-kassor inkluderas.

I båda fallen tilltog således andelen *utanförstående* i två varandra närstående frivilligorganisationer som anses spela en viktig för att inte säga central roll i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Med annan terminologi utgör de en väsentlig del av det svenska civilsamhället, även om a-kassorna delvis kan betraktas som statliga genom den detaljerade statliga regleringen. Inte bara a-kassornas medlemsras, utan i betydande utsträckning också det fackliga medlemsraset, förorsakades av de kraftigt höjda a-kasseavgifterna som regeringen införde från 1 januari 2007, vartill kom den samtidigt slopade skattereduktionen för medlemskap i a-kassa (fram till dess på 40 procent av avgiften) och fackförening (25 procent av fackavgiften).

Utanförskapet har tilltagit i ännu ett avseende. Andelen *arbetslösa* (öppet arbetslösa, deltidsarbetslösa och timanställda) *med ersättning från en a-kassa* har sjunkit ännu snabbare än a-kassornas organisationsgrad. Andelen arbetslösa med a-kasseersättning (inkomstrelaterad ersättning) var juni 2013 nere på 35 procent (*Arbetsförmedlingens Återrapportering 2013* s. 34-36). Tillsammans med dem som fick ersättning från den grundläggande försäkringen (grundbeloppet) hade 38 procent av de arbetslösa arbetslöshetsunderstöd juni 2013. I början av 2006 var denna andel ca 80 procent och augusti 2010 strax över 40 procent (*Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2010* s. 100 under rubriken ”Arbetslöshetsförsäkringen på väg att förlora sitt syfte”). Bland orsakerna till denna utveckling finns skärpningen av arbetsvillkoret och borttagandet av studerandevillkoret (**Tabell 42**) i kombination med att arbetslösheten hos grupperna där många är nya på arbetsmarknaden – unga och utlandsfödda – är avsevärt högre än genomsnittet (22,49 procent i åldern 16-24 år 2011 jämfört med 7,6 procent för hela gruppen 16-64 år; angående utlandsfödda, se **Tabell 38**). Många unga varvar dessutom perioder av arbete med arbetslöshet och har svårt att kvalificera sig även för försäkringens grundbelopp.

A-kassornas organisationsgrad avseende löntagarna

Om vi riktar blicken mot gruppen anställda + arbetslösa visar det sig att andelen utanför a-kassorna mer än fördubblades från slutet av 2005 till slutet av 2009: från 11 till 25 procent och 26 procent från 2011 (**Tabell 32**).

Som framgår av **Tabell 32** ökade antalet löntagare (inklusive arbetslösa) utanför a-kassorna från drygt 440.000 vid slutet av 2005 till närmare 1,1 miljon fyra år senare. Bara under 2007 nästan fördubblades ”utanförskapet” i detta avseende eller från 13 till 24 procent av löntagarna för att i slutet av 2008 komma upp i 26 procent. Antalet anställda (16-64 år) växte samtidigt med ca 85.000 under åren 2007 och 2008 men antalet utanför löntagarkassorna (inklusive Alfa-kassan) steg med drygt 577.000..

Tabell 32. Andel anställda+ arbetslösa 16-64 år i och utanför a-kassorna 2005-2014.

	KV 4 2005	KV 4 2006	KV 4 2007	KV 4 2008	KV 4 2009	Förändring 2005-2009	Förändring 2006-2009
Antal anställda	3.834.500	3.935.700	4.021.000	4.014.400	3.908.000	+73.500	- 27.700
Antal arbetslösa*	233.800	200.500	254.300	288.400	389.800	+156.000	+189.300
Summa anställda + arbetslösa	4.068.300	4.136.200	4.275.300	4.302.800	4.297.800	+229.500	+161.600
Antal i a- kassorna 31/12**	3.625.100	3.600.600	3.244.400	3.190.000	3.221.200	-403.900	-379.200
Antal utanför a- Kassorna	443.200	535.600	1.030.900	1.112.800	1.076.600	633.4300	+541.000
Andel av anställda + arbetslösa utanför a-kassorna**	10.9%	12.9%	24.1%	25.8%	25.1%	+142.9%	+101,0%
A-kassornas Organisationsgrad	89.1% 31/12	87.1% 31/12	75.9% 31/12	74.2% 31/12	74.9% 31/12		

	KV 4 2009	KV4 2010	KV4 2011	KV4 2012***	KV 4 2013	Förändring 2006-2013
Antal anställda	3.908.000	3.971.400	4.069.100	4.060.800	4.113.900	+178.200
Antal arbetslösa	389.800	362.100	347.500	372.100	368.700	+168.200
Summa anställda + arbetslösa	4.297.800	4.333.500	4.416.600	4.432.900	4.482.600	+346.400
Antal i a- kassorna**	3.221.200 31/12	3.230.400 31/12	3.258.400 31/12	3.285.500 31/12	3.312.800 31/12	-287.800
Antal utanför a- kassorna	1.076.600	1.103.100	1.158.200	1.147.400	1.169.800	+634.200
Andel av anställda + arbetslösa utanför a-kassorna**	25.1%	25,46%	26,2%	25,9%	26,1%	+118,43%
A-kassornas organisationsgrad	74.9% 31/12	74,54% 31/12	73,8% 31/12	74,1% 31/12	73,9% 31/12	

	KV 4 2013	KV 4 2014	Förändring 2013-2014	Förändring 2006-2014
Antal anställda	4.113.900	4.111.400	-2.500	+175.700
Antal arbetslösa	368.700	362.600	-6.100	+162.100
Summa anställda + arbetslösa	4.482.600	4.474.000	-8.600	+337.800
Antal i a- kassorna**	3.312.800 31/12	3.358.900 31/12	+46.100	-241.700
Antal utanför a- kassorna	1.169.800	1.115.100	-54.700	+579.500
Andel av anställda + arbetslösa utanför a-kassorna**	26,1%	24,9%	-4,7%	+108,2%
A-kassornas organisationsgrad	73,9% 31/12	75,1% 31/12		

Anm. Arbetslösa i företagarkassorna har subtraherats från totala antalet arbetslösa enligt AKU (arbetslösa f.d. företagare som inte tillhör någon a-kassa har inte varit möjliga att subtrahera eftersom deras antal inte är känt).

* Definitionen av arbetslöshet ändrades 2007 så att även heltidsstuderande som söker arbete inkluderas.

** Fackliga a-kassor + Alfa-kassan.

*** Antal kassamedlemmar från IAFs hemsida 26 mars 2014.

Källor: AKU Grundtabeller, AKU Tilläggstabeller (SCB), SCB:s statistikdatabas, Arbetsförmedlingens statistik över arbetslösa i a-kassorna samt IAF.

Vid slutet av 2013 var antalet löntagare (inklusive arbetslösa) utanför a-kassorna uppe i 1.165.400 personer eller 26 procent (precis som 2008 och 2011-2013). Det betyder att var fjärde löntagare (inklusive arbetslösa) inte hade möjlighet att få ersättning från en arbetslöshetskassa om denne förlorade jobbet redan av det enkla skälet att medlemskap i en a-kassa saknades

Från 31/12 2006 till 31/12 2013 steg antalet löntagare (inklusive arbetslösa) utanför a-kassorna med 628.000 personer, vilket innebar att antalet utanförstående mer än fördubblades (+117 procent). Andelen a-kassamedlemmar bland löntagarna (anställda + arbetslösa) var vid slutet av 2013 densamma som året innan eller 74 procent (**Tabell 32**). Det var en procentenhet lägre än vid slutet av 2009 då a-kassornas organisationsgrad bland löntagarna (inkl. arbetslösa) var 75 procent.

Under 2014 steg a-kassornas organisationsgrad bland löntagarna med drygt 1 procentenhet: från 73,9 procent till 75,1 procent. Antalet medlemmar i löntagarkassorna (inklusive Alfa-kassan) ökade under 2014 med drygt 46.000 medlemmar (**tabell 28**), vilket överträffade ökningen på drygt 43.000 medlemmar för samtliga a-kassorna (**tabell 27**). Diskrepansen förklaras av företagarkassornas minskade medlemstal under året.

Tabell 33. A-kassornas organisationsgrad – en sammanställning 2005-2014.

	KV 4 2005	KV 4 2006	KV 4 2007	KV 4 2008	KV 4 2009	KV 4 2010	KV 4 2011	KV 4 2012	KV 4 2013	KV 4 2014
Löntagare (inkl. arbetslösa)	89,1%	87,1%	75,9%	74,2%	74,9%	74,5%	73,8%	74,1%	73,9%	75,1%
Hela arbetskraften	84,4%	82,8%	72,0%	70,2%	71,0%	70,6%	70,3%	70,4%	70,1%	70,6%

Källa: tabellerna 31 och 32.

I en intervjuundersökning utförd av SCB på LO:s uppdrag och presenterad i *Röster om facket och jobbet* (kapitel 7) gjordes en avgränsning till *anställda* i åldern 18-64 år. Det betyder att arbetslösa exkluderats liksom anställda i åldern 16-17 år. Av undersökningen framgår att 84 procent av de anställda var med i en a-kassa vintern 2010/2011. Av LO-medlemmar med anställning var 95 procent anslutna till en a-kassa medan andelen bland TCO- och Saco-medlemmar var nästan lika hög, i båda fallen 92 procent.

Betydligt lägre anslutningsgrad var det bland dem som stod utanför facket: endast 46 procent av de icke fackanslutna arbetarna var med i en a-kassa och 66 procent av icke fackanslutna

tjänstemännen. Det finns således ett starkt samband mellan att vara fackligt ansluten och medlem i en a-kassa.

Bland fackmedlemmarna var skillnaden liten mellan kvinnor (85 procent) och män (83 procent) men bland de ej fackligt anslutna framträdde klara könsskillnader: bland de icke fackligt anslutna arbetarna var bara 42 procent av kvinnorna med i a-kassan mot 50 procent av männen medan det bland de icke fackligt anslutna tjänstemännen tvärtom var männen som i högre grad stod utanför a-kassan: 62 procent a-kasseanslutna mot 69 procent bland de kvinnliga tjänstemännen.

Det förekommer en klar *åldersmässig* variation, särskilt när man jämför de yngsta med övriga åldersgrupper. I åldern 18-24 år var 52 procent av de anställda med i en a-kassa. Redan bland 25-29-åringar var anslutningsgraden avsevärt högre – 80 procent – för att bland 30-39-åringar stiga till 85 procent och hos 40-49-åringarna till 92 procent. Andelen bland 50-64-åringarna var något lägre men fortfarande mycket hög (87 procent). Skillnaden mellan 40-49-åringar och 50-64-åringar var koncentrerad till *tjänstemännen* (94 respektive 86 procent); bland arbetarna var a-kassornas organisationsgrad 89 procent hos såväl 40-49-åringarna som 50-64-åringarna.

Främsta skälet att inte vara med i a-kassan

Enligt den ovan refererade SCB-undersökningen som LO låtit göra var det vanligaste skälet att inte vara med i a-kassan att man anser risken att bli arbetslös vara låg (26 procent av anställda som inte är medlemmar), varpå följer att man tycker det vara för dyrt att vara med (15 procent). Här föreligger dock en klar skillnad mellan arbetare och tjänstemän. Hos arbetarna är medlemsavgiftens storlek det främsta skälet att inte vara med (22 procent) följt av låg arbetslöshetsrisk (19 procent). Var tredje tjänsteman (32 procent) som inte är med i a-kassan uppger liten risk för arbetslöshet som främsta skälet. Därefter följer ”går snart i pension” (14 procent) och först på tredje plats att det är för dyrt (9 procent). Med tanke på att a-kasseavgiften i allmänhet är avsevärt högre bland arbetarna än bland tjänstemännen (**Tabell 29** ovan och Kjellberg 2010b) – och inkomsterna lägre – är det inte särskilt förvånande att svaren skiljer sig markant åt mellan de båda grupperna. För det andra är arbetslösheten klart lägre bland tjänstemän än bland arbetare (Kjellberg 2010b).

A-kassornas medlemsutveckling bland utlandsfödda

Som påpekats innehöll regeringsuppdraget till SCB angående a-kassornas medlemstapp inte socioekonomisk tillhörighet eller födelseland. Indelningen i arbetar-, tjänstemanna- och företagarkassor gör det ändå möjligt att få en ganska precis bild av utvecklingen hos olika socioekonomiska grupper, särskilt som det här är fråga om en bearbetning av statistik från IAF (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen), vilken är säkrare än den medlemsstatistik som använts för regeringsuppdraget. Något motsvarande sätt att erhålla uppgifter om a-kassemedlemmar födda i Sverige och utomlands finns inte såvida inte SCB ges i uppdrag att göra en körning för detta ändamål. Genom att kombinera olika variabler med varandra kan likväl en tämligen god uppfattning fås av hur de utlandsfödda berördes av a-kassornas medlemsras 2007 och 2008 samt vad gäller andelen som står utanför a-kassorna.

En *första* observation är att *yrkesgrupperna* med den största nedgången i a-kassornas organisationsgrad under åren 2007 och 2008 i många fall rymmer en hög eller relativt hög andel utlandsfödda. Av de i **Tabell 28** redovisade yrkesgrupperna hade följande år 2008 höga eller relativt höga andelar utlandsfödda: städare (40 procent), läkare m fl (26 procent), restaurang- och storkökspersonal (24 procent), universitets- och högskollärare (20 procent), maskinoperatörer och montörer (18 procent), vård- och omsorgspersonal (16 procent) och fordonsförare (15 procent).³⁰ Alla dessa yrkesgrupper utom ”maskinoperatörer och montörer” utmärktes av en starkt minskad anslutning till a-kassan under åren 2007 och 2008, i flera fall också därefter.³¹

För det *andra* utgör de utlandsfödda en klart högre andel av *arbetarna* (18 procent 2009 och 2010) än av tjänstemännen (11 procent).³² Arbetarna är kraftigt överrepresenterade bland utlandsfödda löntagare. År 2009 var andelen arbetare bland svenskfödda löntagare 42 procent men hela 55 procent bland utlandsfödda.³³ Motsvarande andelar 2010 var 41 respektive 54 procent.

För det *tredje* svarar de utlandsfödda svarar för en oproportionerligt stor andel av arbetarna i *privata tjänstenärningar* som hotell & restaurang- och städbranschen där a-kassorna gjort betydande medlemsförluster trots stigande sysselsättning inom dessa branscher. Om

³⁰ Anställda 16-64 år. SCB yrkesregistret (SSYK3): statistikdatabasen.

³¹ Låg eller relativt låg andel utlandsfödda fanns 2008 hos civilingenjörer (11 procent), kontorssekreterare m fl (11 procent), sjuksköterskor (10 procent), grundskollärare (10 procent), ”övrig kontorspersonal” (9 procent), handelsanställda (9 procent), dataspecialister (9 procent), gymnasielärare (9 procent), ingenjörer & tekniker (8 procent), byggnadsarbetare (8 procent), förskollärare och fritidspedagoger (8 procent), företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän (7 procent), chefer (7 procent), administratörer i offentlig förvaltning (7 procent), säljare, inköpare m fl (6 procent) samt poliser och militärer (båda 2 procent). I en del av dessa yrkesgrupper sjönk anslutningen till a-kassan kraftigt, i andra inte.

³² AKU årsgenomsnitt 2009 respektive 2010: anställda 16-64 år exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna.

³³ AKU årsmedeltal anställda 16-64 år exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna.

handelsbranschen undantas var så mycket som var fjärde arbetare i de privata tjänstenäringarna född utomlands åren 2009 och 2010.³⁴ Av medlemmarna i LO-förbunden Fastighets (som bl.a. organiserar anställda i städfirmor) och Hotell & Restaurang var 36 respektive 34 procent födda utomlands år 2004 (LO 2004). Den höga andelen utlandsfödda bland arbetarna (18 procent jämfört med 11 procent bland tjänstemännen) innebär att invandrarna är överrepresenterade i den löntagargrupp som sedan 2006 uppvisat i genomsnitt störst medlemsförluster i a-kassorna.³⁵ Dessutom är de särskilt överrepresenterade bland arbetarna i de privata tjänstenäringarna (21 procent 2010), det vill säga där medlemsförlusterna varit allra störst. Det kan erinras om att under åren 2007 och 2008 svarade arbetarkassorna för 52 procent av a-kassornas totala medlemsförluster jämfört med tjänstemannakassornas 35 procent (**Tabell 26**).

En *fjärde* utveckling som berör de utlandsfödda är att deras ökande andel av arbetskraften (både bland sysselsatta och arbetslösa), liksom bland anställda, under den period då a-kassornas medlemsförluster var som störst. Mellan den 30/9 2006 och 30/9 2008 förlorade a-kassorna nära 500.000 medlemmar.³⁶ Mellan 2006 och 2008 (årsgenomsnitt) ökade andelen utlandsfödda inom arbetskraften från 14,7 procent till 15,8 procent (**Tabell 34**).

Från 2007 har de utlandsfödda svarat för 28-42 procent av de *arbetslösa*, vilket är en dubbelt så hög andel (eller mer) som bland *sysselsatta*. En likhet med de unga, som också de har en mycket hög andel arbetslösa, är att många utlandsfödda i färd med att etablera sig på arbetsmarknaden och i synnerhet de som inte befunnit sig så länge i landet.

³⁴ I hotell- och restaurangbranschen var nästan fyra av tio arbetare (37 procent) födda utomlands 2010 och i städbranschen nästan sex av tio (58 procent). År 2015 var de utlandsföddas andelar 44 respektive 64 procent. Andelen utlandsfödda bland privatanställda arbetare totalt var år 2013 18 procent, varav i industrin 16 procent, handeln 14 procent och byggbranschen 8 procent. År 2015 var 23 procent av de privatanställda arbetarna födda utomlands, varav i industrin 18,5 procent, i handeln 17,4 procent och i byggbranschen 12,7 procent. I privata tjänstenäringar exklusive handel var de utlandsföddas andel 31 procent år 2015. AKU årsmedeltal anställda 16-64 år exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna.

³⁵ Såväl i absoluta tal som relativt sett.

³⁶ Därefter ökade medlemstalet under intryck av den djupa lågkonjunkturen med 54.000 personer fram till årsskiftet 2009/2010.

**Tabell 34. Andel utrikes födda i arbetskraften och bland anställda 2005-2015
16-64 år**

16-64 år	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sysselsatta	4.262.600	4.340.600	4.444.500	4.484.100	4.380.800	4.394.800
- därav utrikes födda	536.100 12.6%	554.500 12.8%	588.800 13.2%	622.400 13.9%	630.100 14.4%	645.700 14,7%
Arbetslösa	359.600	330.300	291.800	293.700	401.300	417.100
- därav utrikes födda	89.400 24.9%	84.600 25.6%	80.800 27.7%	85.700 29.2%	113.000 28.2%	126.300 30.3%
Summa i arbetskraften	4.262.600	4.670.900	4.736.300	4.777.800	4.782.100	4.811.900
- därav utrikes födda	625.500 14.7%	639.100 14.7%	669.600 15.1%	708.100 15.8%	743.100 15.5%	772.000 16.0%
Anställda	3.844.000	3.907.600	4.011.600	4.056.900	3.953.100	3.956.900
- därav utrikes födda	477.500 12.4%	495.300 12.7%	527.600 13.2%	560.300 13.8%	561.700 14.2%	572.200 14.5%

	2011	2012	2013	2014	2015
Sysselsatta	4.490.500	4.501.700	4.545.100	4.588.000	4.650.800
- därav utrikes födda	684.200 15.2%	707.400 15,7%	735.600 16,2%	777.900 17,0%	819.600 17,6%
Arbetslösa	382.900	393.600	403.000	400.200	376.700
- därav utrikes födda	132.200 34.5%	134.400 34,1%	143.600 35,6%	151.700 37,9%	157.800 41,9%
Summa i arbetskraften	4.873.400	4.895.300	4.948.100	4.988.200	5.027.600
- därav utrikes födda	816.400 16.8%	841.800 17,2%	879.200 17,8%	929.600 18,6%	977.400 19,4%
Anställda	4.066.300	4.081.300	4.114.000	4.167.000	4.230.500
- därav utrikes födda	613.400 15.1%	638.100 15,6%	665.000 16,2%	708.000 17,0%	746.700 17,7%

Källa: SCB: AKU Grundtabeller och statistikdatabasen (årsmedeltal) 16-64 år.

För det *femte* föll den fackliga organisationsgraden inom *privat* sektor under tvåårsperioden 2006-2008 nästan dubbelt så mycket bland *utlandsfödda* som bland infödda svenskar eller med nio respektive fem procentenheter (**Tabell 35**). Däremot kunde ingen skillnad urskiljas bland offentliganställda. Trots detta var den fackliga nedgången även med hänsyn till arbetsmarknaden i sin helhet större bland utlandsfödda (minus sju procentenheter) än bland infödda svenskar (minus fem enheter). Det förhållandet att ca två tredjedelar av det fackliga medlemsraset under 2007 och 2008 förklaras av de höjda a-kasseavgifterna (Kjellberg 2009a) talar för att de utlandsfödda i hög grad berördes av inte bara det fackliga medlemsraset utan också av a-kassornas medlemsras.

Tabell 35. Facklig organisationsgrad för löntagare efter födelseland och sektor 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Privatanställda</i>										
Utlandsfödda	71	67	62	61	63	62	60	59	57	55
Födda i Sverige	71	68	66	66	66	65	66	66	66	66
Privatanställda totalt	71	68	65	65	65	65	65	65	64	64
<i>Offentliganställda</i>										
Utlandsfödda	82	80	78	78	78	75	75	75	73	72
Födda i Sverige	89	89	85	85	86	85	84	84	84	83
Offentliganställda totalt	88	86	84	84	85	83	83	83	82	81
<i>Löntagare totalt</i>										
Utlandsfödda	74	71	67	66	67	66	65	63	62	61
Födda i Sverige	77	74	72	72	72	71	72	72	71	71
Samtliga löntagare	77	73	71	71	71	70	70	70	70	69

	2006- 2008	2006- 2009	2006- 2010	2006- 2013	2012- 2013	2013- 2014	2014- 2015	2006- 2015
<i>Privatanställda</i>								
Utlandsfödda	-9	-10	-9	-12	-1	-2	-2	-16
Födda i Sverige	-5	-5	-5	-5	0	0	0	-5
Privatanställda totalt	-6	-6	-6	-6	0	-1	0	-7
<i>Offentliganställda</i>								
Utlandsfödda	-4	-4	-4	-7	0	-2	-1	-10
Födda i Sverige	-4	-4	-3	-5	0	0	-1	-6
Offentliganställda totalt	-4	-4	-3	-5	0	-1	-1	-7
<i>Löntagare totalt</i>								
Utlandsfödda	-7	-8	-7	-11	-2	-1	-1	-13
Födda i Sverige	-5	-5	-5	-5	0	-1	0	-6
Samtliga löntagare	-6	-6	-6	-7	0	0	-1	-8

Anm. 16-64 år; AKU exklusive heltidsstuderande med arbete vid sidan om studierna.

Både det fackliga medlemsraset och a-kassornas medlemsras var störst bland arbetarna. Av **Tabell 36** framgår att den fackliga organisationsgraden bland arbetarna sjönk med sex procentenheter mellan 2006 och 2008 (från 77 till 71 procent). Bland svenskfödda arbetare var nedgången likaledes sex enheter (också från 77 till 71 procent), men bland utlandsfödda nio enheter (från 77 procent 2006 till 68 procent 2008). Skillnaden vidgas om även 2009 inkluderas: sex procentenheters nedgång bland svenskfödda arbetare jämfört med tio bland utlandsfödda arbetare. Under perioden 2006-2015 i sin helhet sjönk organisationsgraden med 12 procentenheter (från 77 till 65 procent) bland arbetare födda i Sverige och 21 enheter bland arbetare födda utomlands (från 77 procent 2006 till 56 procent 2015).

Tabell 36. Facklig organisationsgrad för *arbetare* efter födelseland och sektor 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Privatanställda</i>										
Utlandsfödda	75	69	64	63	62	60	58	56	55	51
Födda i Sverige	74	70	68	67	66	65	65	64	63	62
Privatanställda totalt	74	70	67	66	65	64	63	62	61	59
<i>Offentliganställda</i>										
Utlandsfödda	85	84	80	79	80	77	77	73	72	71
Födda i Sverige	87	85	83	83	83	81	81	80	79	78
Offentliganställda totalt	87	85	83	82	83	80	80	79	77	77
<i>Arbetare totalt</i>										
Utlandsfödda	77	73	68	67	66	64	62	60	59	56
Födda i Sverige	77	74	71	71	70	68	69	67	66	65
Samtliga arbetare	77	74	71	70	69	67	67	66	64	63

	2006-2008	2006-2009	2006-2010	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2006-2015
<i>Privatanställda</i>							
Utlandsfödda	-9	-12	-15	-2	-1	-4	-24
Födda i Sverige	-6	-7	-8	-1	-1	-1	-12
Privatanställda totalt	-7	-8	-9	-1	-1	-2	-15
<i>Offentliganställda</i>							
Utlandsfödda	-5	-6	-5	-4	-1	-1	-14
Födda i Sverige	-4	-4	-4	-1	-1	-1	-9
Offentliganställda totalt	-4	-5	-4	-1	-2	0	-10
<i>Arbetare totalt</i>							
Utlandsfödda	-9	-10	-11	-2	-1	-3	-21
Födda i Sverige	-6	-6	-7	-2	-1	-1	-12
Samtliga arbetare	-6	-7	-8	-1	-2	-1	-14

Anm. 16-64 år; AKU exklusive heltidsstuderande med arbete vid sidan om studierna.

Som också framgår av tabellen går utvecklingen mellan svensk- och utlandsfödda isär allra mest hos arbetarna inom *privat* sektor. Mellan 2006 och 2015 sjönk andelen fackligt anslutna med 12 procentenheter hos svenskfödda arbetare i denna sektor (från 74 till 62 procent) men dubbelt så mycket eller med 24 enheter bland utlandsfödda arbetare (från 75 till 51 procent).

Bland privatanställda tjänstemän sjönk den fackliga organisationsgraden något mer bland utlandsfödda än bland svenskfödda mellan 2006 och 2009 (minus fem respektive minus fyra procentenheter) – se **Tabell 37**. Däremot var uppgången mellan 2009 och 2010 klart större bland utlandsfödda (plus fyra enheter) än bland svenskfödda (oförändrad organisationsgrad). Under perioden 2006-2010 i sin helhet gick organisationsgraden ned mindre bland utlandsfödda tjänstemän i privat sektor (minus en enhet) än bland svenskfödda (minus fyra enheter). Därefter

har de svenskfödda tjänstemännens fackanslutning i privat sektor *gått upp* med fyra procentenheter (från 65 procent 2010 till 69 procent 2015), medan de utlandsföddas *minskat* med två enheter (från 65 procent 2010 till 62 procent 2015).

För perioden 2006-2015 i sin helhet har varken de svensk- eller utlandsfödda tjänstemännens fackliga anslutning förändrats särskilt mycket inom privat sektor: minus tre procentenheter bland utlandsfödda och oförändrad organisationsgrad bland svenskfödda. Det står i skarp kontrast till utvecklingen bland arbetarna hos vilka nedgången, som vi sett, är avsevärt större och särskilt bland de utlandsfödda arbetarna.

Att nedgången i de privatanställda tjänstemännens organisationsgrad mellan 2006 och 2010 blev större (fyra enheter) än för var och en av svensk- och utlandsfödda berodde på de utlandsfödda tjänstemännens ökande andel av tjänstemännen inom denna sektor (från 9,5 procent 2006 till 10,8 procent 2010).³⁷

I offentlig sektor sjönk den fackliga organisationsgraden mellan 2006 och 2008 ungefär lika mycket bland svensk- och utlandsfödda tjänstemän (minus tre respektive fyra procentenheter). Inte heller för perioden 2006-2015 i sin helhet är skillnaderna särskilt stora. Det bör dock observeras att de svenskfödda tjänstemännen inom denna sektor år 2006 hade en avsevärt högre facklig anslutning (90 procent) än de utlandsfödda (79 procent). Ännu 2015 var skillnaden påtaglig: 85 procent fackanslutna bland svenskfödda tjänstemän i offentlig sektor jämfört med 73 procent bland utlandsfödda.

Tabeller som redovisar facklig organisationsgrad bland födda i Sverige och olika ländergrupper per bransch finns i Appendix 5 i Kjellberg 2010a (uppdaterad 2016).

³⁷ Hos privatanställda arbetare ökade de utlandsföddas sysselsättningsandel från 16,0 procent 2006 till 18,0 procent 2010. År 2013 svarade de utlandsfödda arbetarna för 21,1 procent av arbetarna inom privat sektor och 2015 för 22,9 procent. Av de privatanställda tjänstemännen svarade de utlandsfödda för 12,4 procent år 2013 och 12,1 procent 2015.

Tabell 37. Facklig organisationsgrad för tjänstemän efter födelseland och sektor 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Privatanställda</i>										
Utlandsfödda	65	63	59	60	64	65	64	62	61	62
Födda i Sverige	69	66	64	65	65	66	67	68	69	69
Privatanställda totalt	69	65	63	65	65	65	67	67	68	68
<i>Offentliganställda</i>										
Utlandsfödda	79	76	75	78	78	73	74	76	74	73
Födda i Sverige	90	88	87	86	87	87	85	86	86	85
Offentliganställda totalt	89	86	85	85	86	85	84	84	84	83
<i>Tjänstemän totalt</i>										
Utlandsfödda	70	68	65	66	69	68	67	67	66	66
Födda i Sverige	77	74	72	73	73	73	74	74	75	75
Samtliga tjänstemän	77	73	72	72	73	73	73	73	74	74

	2006- 2008	2006- 2009	2006- 2010	2006- 2011	2006- 2012	2006- 2013	2006- 2014	2006- 2015
<i>Privatanställda</i>								
Utlandsfödda	-6	-5	-1	0	-1	-2	-3	-2
Födda i Sverige	-5	-4	-4	-3	-2	-1	0	0
Privatanställda totalt	-6	-4	-4	-4	-2	-2	-1	-1
<i>Offentliganställda</i>								
Utlandsfödda	-4	-1	-1	-6	-5	-3	-5	-6
Födda i Sverige	-3	-4	-3	-3	-5	-4	-4	-5
Offentliganställda totalt	-4	-4	-3	-4	-5	-5	-5	-6
<i>Tjänstemän totalt</i>								
Utlandsfödda	-5	-4	-1	-2	-3	-3	-4	-4
Födda i Sverige	-5	-4	-4	-4	-3	-3	-2	-2
Samtliga tjänstemän	-5	-5	-4	-4	-4	-4	-3	-3

Anm. 16-64 år; AKU exklusive heltidsstuderande med arbete vid sidan om studierna.

För det *sjätte* tillhör de utlandsfödda de grupper som drabbats allra hårdast av den förändrade arbetslöshetsförsäkringen genom att många av dem befinner sig på de delar av arbetsmarknaden som har högst arbetslöshet inte bara under lågkonjunkturer utan också under mer normala tider. **Tabell 38** visar att andelen arbetslösa under åren 2006-2015 vanligen varit mer än dubbelt så hög bland utlandsfödda som bland infödda svenskar, under åren 2011-2014 långt mer än dubbelt så hög och år 2015 tre gånger högre.

Tabell 38. Arbetslöshet bland svensk- och utlandsfödda i arbetskraften 16-64 år, 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Utlandsfödda	13,2%	12,1%	8,8%	15,2%	16,4%	16,2%	16,0%	16,3%	16,3%	16,1%
Svenskfödda	6,1%	5,4%	5,1%	7,1%	7,2%	6,2%	6,4%	6,4%	6,1%	5,4%
Total arbetslöshet	7,1%	6,2%	6,1%	8,4%	8,7%	7,6%	7,9%	8,1%	8,0%	7,5%

Anm. Inklusive heltidsstuderande som söker arbete.

Källa: AKU (SCB)

För det *sjunde* är de utlandsfödda överrepresenterade bland arbetslösa som inte får någon ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Enligt Arbetsförmedlingens prognosskrift *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2010* har andelen ersättningstagare av möjliga ersättningstagare (arbetslösa, deltidsarbetslösa och timanställda) minskat år från år. I augusti 2010 fick endast strax över 40 procent ersättning från försäkringen (inklusive den statliga grundersättningen). Sedan början av 2006 har andelen halverats (från ca 80 procent). Bland utlandsfödda arbetslösa hade *endast 30 procent* arbetslöshetsersättning under 2010 (sid. 8f och 100).

Sammanfattningsvis talar flera förhållanden för att de utomlands födda är överrepresenterade bland dem som från 2007 antingen lämnat a-kassorna eller avstått från att gå med. Dit hör:

- de utlandsföddas överrepresentation bland *arbetarna*, det vill säga den löntagargrupp som i genomsnitt utmärks av de största medlemsförlusterna i a-kassan.
- att många utlandsfödda arbetare finns i *privata tjänstenäringar* som hotell & restaurang och städbranschen, det vill säga i branscher där många lämnat a-kassan eller avstått från att gå med. Samma sak gäller vård- och omsorgspersonal samt fordonsförare. Även i flera tjänstemannayrken med stort tapp i a-kassan svarar de utlandsfödda för höga andelar av de anställda.
- att den *fackliga organisationsgraden* i privat sektor från 2006 till 2009 (årsmedeltal) gick ned ungefär dubbelt så mycket bland utlandsfödda som bland infödda svenskar. Ca två tredjedelar av det fackliga medlemsraset under 2007 och 2008 förklaras av de höjda a-kasseavgifterna. Allt talar därför för att de utlandsfödda i hög grad berördes av inte bara det fackliga medlemsraset utan också av a-kassornas medlemsras.

Växande utanförskap bland utlandsfödda, särskilt bland utlandsfödda arbetare

Det utlandsföddas *växande utanförskap* på arbetsmarknaden tar sig bland annat följande uttryck:

- starkt sjunkande facklig organisationsgrad. I privat sektor sjönk andelen fackligt anslutna mellan 2006 och 2009 dubbelt så mycket hos invandrare (med anställning) som bland svenskfödda löntagare eller med tio respektive fem procentenheter.
- starkt ökad arbetslöshet. Mellan 2006 och 2010 steg arbetslösheten bland invandrare (i arbetskraften) från tretton till sexton procent (fortfarande 2011) eller med tre procentenheter. Motsvarande ökning bland svenskfödda var en procentenhet eller från sex till sju procent (tillbaks på sex procent 2011).
- den stigande andelen utlandsfödda utanför a-kassorna innebär i kombination med den mycket höga arbetslöshetsnivån hos denna grupp att allt fler utlandsfödda i arbetskraften inte är berättigade till inkomstrelaterad arbetslöshetsförsäkring (a-kassa).

Utanförskapet har vidare vuxit mer bland *arbetare* än bland tjänstemän:

- arbetarna utmärks av en större nedgång i såväl facklig anslutning som medlemskap i a-kassan sedan 2006 trots en i allmänhet högre risk för arbetslöshet.
- arbetslösheten är i allmänhet högre bland arbetarna än bland tjänstemännen, vilket därmed även gäller avgiften till a-kassan.
- de utlandsföddas kraftiga överrepresentation i arbetaryrken medför att ovanstående utvecklingar fått större konsekvenser för dem än för infödda svenskar.

A-kassornas medlemsutveckling bland kvinnor och män

Enbart begränsade uppgifter föreligger om a-kassornas medlemsutveckling uppdelat på kvinnor och män. Som framgått av inledningen till denna rapport är de variabler som ingick i regeringens uppdrag till SCB aldrig kombinerade med varandra. Det gör det omöjligt att utifrån de av SCB producerade excel-filerna ta fram uppgifter om mäns och kvinnors a-kassemedlemskap hos till exempel olika yrkesgrupper, åldrar eller inkomstklasser. Att döma av **Tabell 39** skiljde sig emellertid medlemsutvecklingen totalt sett mycket litet åt mellan könen under medlemsraset år 2007 och 2008. Skillnaden mellan kvinnor och män inskränkte sig som synes till någon enstaka tiondels procent när det gäller den minskade anslutningen till a-kassorna under dessa båda år.

Tabell 39. A-kassornas medlemsförluster 2007 och 2008 uppdelat på kvinnor och män

	Kvinnor	Män	Båda könen
2007	-9,8%	-9,9%	-9,9%
2008	-2,3%	-2,2%	-2,3%

Källa: SCB-SO (regeringens uppdrag åt SCB där data hämtats från SO:s register)

Skillnaden blir större om den mer pålitliga IAF-statistiken används. På IAF:s hemsida finns statistik över antalet kvinnor och män i a-kassorna under åren 2003-2007, vilket gör det möjligt att beräkna medlemsutvecklingen för kvinnor och män under det år då medlemsrasen var som allra störst, det vill säga år 2007. Som framgår av **Tabell 40** var a-kassornas nedgång totalt sett något större bland kvinnor (minus 10,6 procent) än bland män (minus 10,1 procent) under detta år.

Tabell 40. A-kassornas medlemsförluster under 2007 uppdelat på kvinnor och män

	31/12 2006 - 31/12 2007**		
	Kvinnor	Män	Båda könen
LO-kassor	-11,6%	-10,0%	-10,8%
Summa arbetarkassor	-11,7%	-10,1%	-10,9%
TCO-kassor	-11,1%	-8,7%	-10,1%
Ledarnas och Säljarnas	-6,7%	-9,3%	-10,5%
AEA	-5,2%	-5,7%	-5,4%
Summa tjänstemannakassor	-9,0%	-8,0%	-8,6%
Summa fackliga a-kassor	-10,2%	-9,1%	-9,7%
Alfa-kassan	-14,3%	-12,5%	-13,3%
Summa löntagarkassor*	-10,3%	-9,2%	-9,8%
Företagarkassor	-20,3%	-21,9%	-21,4%
Samtliga a-kassor***	-10,6%	-10,1%	-10,3%

* Fackliga a-kassor + Alfa-kassan.

** 31/12 2007 enligt uppgifter från a-kassorna till IAF 18/1 2008, vilket innebär att justeringar som gjorts senare under året inte medtagits i IAF:s könsuppdelade statistik.

*** Den 31/12 2006 hade a-kassorna enligt den könsuppdelade IAF-statistiken sammantaget 1.928.320 kvinnliga medlemmar och 1.850.708 manliga (av de totalt 3.779.028 medlemmarna var således 51,0 procent kvinnor och 49,0 procent män). Den 31/12 2007 hade kvinnornas antal minskat till 1.723.566 och männens till 1.664.356 (av de totalt 3.387.922 medlemmarna var nu 50,9 procent kvinnor och 49,1 procent män).

Källa: bearbetning av uppgifter från IAF.

Utvecklingen skiljer sig emellertid mellan företagarkassorna och övriga a-kassor. I de fyra företagarkassorna sammantaget var medlemsförlusterna något större bland män (minus 21,9 procent) än bland kvinnor (minus 20,3 procent), medan det tvärtom i allmänhet var kvinnorna som uppvisade den största nedgången hos de fackliga a-kassorna och i Alfa-kassan. Hos akademiker-kassan AEA var skillnaden mellan könen i detta avseende klart mindre än i LO- och TCO-kassorna. AEA förlorade dessutom en något högre andel av de manliga medlemmarna än

de kvinnliga, medan både LO- och TCO-kassorna i genomsnitt förlorade en något större andel av sina kvinnliga medlemmar än sina manliga, i båda fallen 1,6 procentenheter fler kvinnor än män.

En blick på de enskilda a-kassorna (**Tabell 41**) visar att bland LO-kassorna utmärktes den kvinnodominerade Hotell- och Restaurangkassan under 2007 av de procentuellt största medlemsförlusternas (minus 24,8 procent) medan den mansdominerade IF Metall-kassan hade de minsta (minus 6,8 procent). I Kjellberg 2010a diskuteras under rubriken ”Stabil facklig organisationsgrad hos industriarbetarna mellan 2007 och 2009” varför den *fackliga* organisationsgraden sjönk kraftigt hos hotell- och restauranganställda till skillnad från bland industriarbetarna trots i båda fallen kraftigt höjda a-kasseavgifter under 2007. Bland annat framhålls att de hotell- och restauranganställda kännetecknas av ett betydligt större inslag av tidsbegränsat anställda, lägre löner (och därmed sämre betalningsförmåga) samt svagare arbetsplatsklubbar jämfört med industriarbetarna. Samma resonemang kan tillämpas på a-kassornas medlemsutveckling, men det bör observeras att medan den fackliga organisationsgraden avser *andelen* fackligt anslutna redovisas i **Tabell 41** förändringar av *antalet* a-kassemedlemmar. Det senare påverkas inte bara av anslutningsgraden till a-kassorna utan också av om antalet verksamma inom en bransch ökar eller minskar. Således kan till exempel rationaliseringar och nedläggningar av antalet pappersbruk minska antalet pappersindustriarbetare. Antalet anslutna till Hotell- och Restaurangs a-kassa har däremot minskat kraftigt trots en stadigt stigande sysselsättning inom branschen.

Hos TCO:s två största a-kassor tappade den kvinnodominerade HTF-kassan en avsevärt större andel av medlemmarna (minus 14,3 procent) än den mansdominerade SIF-kassan (minus 6,1 procent). Däremot var medlemsförlusterna små hos den allra mest kvinnodominerade TCO-kassan, Lärarnas (minus 4,0 procent), vilket får ses mot bakgrund av den förhållandevis låga avgiften till denna a-kassa (se **Tabell 29**). Relativt begränsade medlemsförluster och jämförelsevis låga avgifter kännetecknade även ett par andra kvinnodominerade kassor, Finans- och Försäkringsbranschens och akademiker-kassan AEA, som är gemensam för Saco-förbunden och Vårdförbundet inom TCO.

Stora skillnader förekom dock *inom* AEA, som redan 2006 hade blivit Sveriges största a-kassa. Som framgår av **Tabell 28** sjönk andelen a-kassemedlemmar kraftigt i vissa yrkesgrupper inom AEA-området, närmare bestämt militärer, universitets- och högskolelärare, läkare och sjuksköterskor. Medan den förstnämnda gruppen är starkt mansdominerad och den sistnämnda starkt kvinnodominerad är könsfördelningen relativt jämn hos de båda andra yrkesgrupperna. Gemensamt för läkare och sjuksköterskor är det goda arbetsmarknadsläget och den således högst

begränsade risken för arbetslöshet hos dessa kategorier. Vad gäller militärer och universitets/högskolelärare kan erinras om att statligt anställda med minst tio års anställning i staten har en så lång uppsägningstid som tolv månader.

Tabell 41. De fackliga a-kassornas medlemsförluster under 2007 uppdelat på kvinnor och män

	31/12 2006		Förändring 31/12 2006 – 31/12 2007		
	Antal Medlemmar	Andel kvinnor	Kvinnor	Män	Totalt
A-kassa					
<i>LO-kassor</i>					
Kommunals	595.400	80,0%	-10,5%	-11,2%	-10,6%
Hotell o restaurangs	74.000	65,0%	-23,5%	-23,4%	-24,8%
Handelsanställdas	178.600	64,8%	-11,9%	-10,5%	-11,4%
Fastighetsanställdas	44.700	48,6%	-12,8%	-12,2%	-12,5%
Livsmedelsarbetarnas	40.700	37,8%	-9,7%	-11,7%	-10,9%
Grafiska arbetarnas	24.200	30,2%	-12,7%	-13,4%	-13,2%
SEKO	108.700	29,9%	-13,7%	-10,2%	-11,3%
IF Metalls	357.000	21,6%	-8,3%	-6,4%	-6,8%
Pappersindustriarbetarnas	22.900	17,3%	-19,5%	-14,6%	-15,4%
Transportarbetarnas	85.500	15,6%	-9,2%	-10,3%	-13,3%
Skogs- o Träfackets	49.600	14,8%	-19,6%	-11,3%	-12,5%
Byggnadsarbetarnas*	113.400	1,2%	-7,0%	-10,7%	-10,7%
Elektrikernas	24.500	0,8%	-8,2%	-12,1%	-12,1%
<i>TCO-kassor</i>					
Lärarnas	179.900	82,2%	-3,8%	-5,1%	-4,0%
SKTF:s	149.600	73,5%	-15,1%	-15,6%	-15,3%
SeA	23.100	67,0%	-36,7%	-32,3%	-35,2%
ST:s	76.300	67,0%	-15,3%	-16,2%	-15,6%
HTF:s	221.000	61,7%	-13,5%	-15,5%	-14,3%
Finans- och försäkrings	55.100	60,7%	-5,6%	-6,2%	-5,9%
Teaterverksammas	9.800	51,9%	-14,4%	-17,3%	-15,8%
Journalisternas	15.600	49,0%	-8,8%	-10,8%	-9,8%
SIF:s	350.700	38,6%	-10,1%	-3,6%	-6,1%
<i>AEA (Saco + Vårdförbundet)</i>	596.200	57,2%	-5,2%	-5,7%	-5,4%
<i>Ledarnas</i>	78.300	18,7%	-5,6%	-10,8%	-9,8%

* Inkl. Målarnas a-kassa, som 2007 gick upp i Byggnadsarbetarnas a-kassa

Anm. Vissa mindre fackliga a-kassor har inte tagits med i tabellen.

Källa: bearbetning av uppgifter från IAF.

Som framgår av **Tabell 41** var skillnaderna i medlemsförluster under 2007 i allmänhet avsevärt större *mellan* de olika a-kassorna än om man jämför kvinnor och män *inom* var och en av kassorna. Kön förefaller i detta avseende således betyda betydligt mindre än bransch, yrkesgrupp eller social kategori. I flera av LO:s industriarbetarkassar var dock medlemsförlusterna relativt sett betydligt större bland kvinnor än bland män.

Förändringar av arbetslöshetsförsäkringen under 2007 och 2008 som gjort medlemskap i a-kassorna mindre attraktivt

I nedanstående översikt (Tabell 42) har sammanställts flera förändringar av arbetslöshetsförsäkringen som alliansregeringen genomfört sedan 1 januari 2007 och som kan förväntas ha medfört att medlemskap i a-kassorna uppfattas som mindre attraktivt än tidigare.

Tabell 42. Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen under 2007 och 2008 som kan antas ha minskat intresset att tillhöra en a-kassa.

	Avgift	Arbetsvillkor	Ersättningsnivå	Övrigt
1/1 2007	Kraftig avgiftshöjning*, borttagande av solidariska utjämningsystemet	Skärpt från 70 till 80 timmar per månad	Högsta dagpenningen sänkt från 730 kr*** till 680 kr innebärande sänkt tak under de första 100 dagarna	Studerandevillkoret tas bort
1/1 2007	Borttagande av 40%-iga skatte-reduktionen, vilket tillsammans med avgiftshöjningen innebar en flerdubblad nettoavgift		Ersättningen beräknas nu även på månader utan arbete (tidigare endast månader med arbete)	Införande av det första jobbskatteavdraget***
5/3 2007			Ersättningen dag 201-300 sänkt till 70%, efter dag 300 65%	
2/7 2007			Ersättningsperioden kan inte förlängas efter 300 dagar	Möjligheten att begränsa sökandet efter jobb tas bort****
1/12 2007			För ungdomar 16-24 år med rätt till arbetslöshetsersättning och som deltar i jobbgarantin trappas ersättningen ned till 70% redan efter 100 dagar och till 65% efter 200 dagar	
1/1 2008				Andra jobbskatteavdraget
7/4 2008			Antalet ersättningsdagar sänks till maximalt 75 för deltidsarbetslösa	
1/7 2008	Skärpt avgiftsdifferentiering, vilket främst är till nackdel för medlemmarna i arbetarkassorna			/Forts Nästa sida/
7/7 2008			Karsenen utökas från 5 till 7 dagar	
2014			Taket i försäkringen fortfarande 2014 inte höjt trots årtal av löne- och prishöjningar	Taket höjt september 2015

* För medlemmar med arbete.

** Ersättning upp till 730 kronor per dag kunde före 1/1 2007 utbetalas under de första 100 dagarna. Det innebar att försäkringens tak 1/1 2007 sänktes från 20.075 kronor per månad till 18.700 kronor per månad. Med fem ersättningsdagar per vecka eller 22 per månad betydde det en ersättning på maximalt 14.960 kronor per månad (= 80% av en månadsinkomst på 18.700 kronor). Före 1/1 2007 var den maximalt 16.060 kronor per månad (= 80% av en månadsinkomst på 20.075 kronor) under de första 100 ersättningsdagarna. Alla belopp avser före skatt

*** Jobbskatteavdragen innebär att den reella ersättningsgraden i den inkomstrelaterade försäkringen successivt minskas genom att skatten sänks för dem med förvärvsarbete men inte för dem som uppbär arbetslöshetsersättning.

**** Möjligheten att under de första 100 dagarna i en arbetslöshetsperiod begränsa arbetssökandet till det egna yrket och till sitt närområde tas bort.

Källor: SO, Regeringskansliet.

Som framgår av **Tabell 42** berör de förändringar av arbetslöshetsförsäkringen som alliansregeringen genomförde 2007 och 2008 såväl avgiftens storlek och arbetsvillkoren (de villkor som kvalificerar för ersättning vid arbetslöshet) som ersättningens storlek och längd. När det gäller fackligt medlemskap visar forskningen att många – och inte minst i yngre åldrar – väger *kostnaden* för medlemskapet mot *nyttan* av att vara medlem.³⁸ På samma sätt kan det antas förhålla sig med medlemskapet i a-kassorna. Därför var det inte särskilt förvånande att en kraftigt höjd avgift tillsammans med försämrat inkomstskydd medförde ett medlemsras i a-kassorna. Genomslaget av förändringarna blev extra stort år 2007 genom att det var under ett högkonjunkturår som de viktigaste förändringarna genomfördes.

En förändring från januari 2007 som berörde alla med inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning (a-kasseersättning) var att denna efter 200 dagar sänktes från 80 procent till 70 procent av den tidigare arbetsinkomsten (upp till taket), vilket bör ha medfört att försäkringen uppfattades som mindre attraktiv.

Det förhållandet att åtskilliga unga numera (ofrivilligt) varvar perioder av arbete med perioder av arbetslöshet medför en begränsad betalningsförmåga och en lös anknytning till arbetsmarknaden. Det kan förväntas göra de unga särskilt känsliga för förhöjda a-kasseavgifter. Visserligen är det endast under perioder av arbete som medlemmarna betalar de förhöjda avgifterna eftersom regelverket säger att arbetslösa bara har att erlagga grundavgiften. Men därtill kommer att förvärvsarbetande unga inte sällan är verksamma i branscher och yrkesområden med många *lågavlönade* som handelsbranschen och hotell- och restaurangbranschen. Förutom att de *tidsbegränsade* jobben är allra mest utbredda bland 16-24-åringarna arbetar många unga *deltid*. Flera omständigheter medverkar till att många av de senare valt bort a-kassan. För det första betalar deltidsarbetande a-kassemedlemmar samma avgift som heltidsarbetande, vilket säkerligen gjorde många tveksamma till fortsatt medlemskap när avgifterna höjdes kraftigt 1 januari 2007. För det andra begränsade alliansregeringen från

³⁸ Detta har uppmärksammats av såväl sociologisk som psykologisk forskning om fackligt medlemskap (Bruhn 1999, Kjellberg 2001: 146f, 155, 168, 171f, 193ff, 278, 353f, Sverke & Hellgren 2002). Ekonomerna utgår i sina antaganden från att nyttan av fackligt medlemskap vägs mot kostnaderna (Holmlund & Lundborg 1999).

april 2008 deltidslöslöshetsersättning från 300 dagar till 75 dagar. För det tredje skärptes arbetsvillkoret 1 januari 2007 från 70 timmars arbete per månad till 80 timmar. Det innebar naturligtvis en ökning av antalet deltidslöslöshetsersättning utan rätt till ersättning vid arbetslöshet. Däremot gjordes ingen förändring av medlemsvillkoret som innebär ett krav på att man i genomsnitt arbetar minst 17 timmar i veckan för att kunna bli medlem av en a-kassa.

Även den 1 januari 2007 införda regeln att ersättningen inte längre beräknas enbart på månader med arbete kan förväntas ha fått störst negativa konsekvenser för de unga. En annan förändring som påverkar ersättningsnivåerna är att a-kassemedlemmar i åldern 16-24 år som kvalificerat sig för inkomstrelaterad ersättning och som deltar i den från december 2007 införda jobbgarantin redan efter 100 dagar (istället för efter 200 dagar) får arbetslöshetsersättningen sänkt från 80 procent till 70 procent av den tidigare inkomsten och till 65 procent efter 200 dagar (istället för efter 300 dagar).

Också den skärpta avgiftsdifferentieringen från 1 juli 2008 berörde de unga i särskilt hög grad genom att nästan åtta av tio anställda 16-24-åringar finns inom *arbetaryrken*³⁹ och det i första hand är medlemmarna i *arbetarkassorna* som missgynnats av de tilltagande avgiftsskillnaderna. Även de utlandsfödda är kraftigt överrepresenterade bland arbetarna (18 procent 2009-10) jämfört med bland tjänstemännen (11 procent; se ovan avsnittet ”A-kassornas medlemsutveckling bland utlandsfödda”). Som redovisats ovan svarade arbetarkassorna under åren 2007 och 2008 sammantaget för 52 procent av a-kassornas totala medlemsförluster, vilket var väsentligt mer än tjänstemannakassornas andel på 35 procent. Trots att tjänstemannakassorna vid årsskiftet 2006/2007 hade något fler medlemmar än arbetarkassorna var det alltså arbetarnas a-kassor som led de största förlusterna såväl i absoluta tal som relativt sett.⁴⁰

Sänkningen av arbetslöshetsförsäkringens tak från 1 januari 2007 från en månadsinkomst på 20.075 kronor (högsta dagpenning 730 kronor) till en månadsinkomst på 18.700 kronor (högsta dagpenning 680 kronor) under de första 100 dagarna (= 20 veckorna) av arbetslöshet och frånvaron av höjning av taket sedan dess innebär med stigande löner och priser en successiv urgröpning av försäkringens värde. Samma effekt har de jobbskatteavdrag som i flera steg införts med början 1 januari 2007 eftersom inkomstskattesänkningarna endast avser förvärvsarbete

³⁹ Av de anställda (exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna) svarade arbetarna 2009 för 76 procent i åldersgruppen 16-24 år jämfört med 43,5 procent i hela gruppen 16-64 år. Bland *privatanställda* var arbetarnas andel för drygt 77 procent i åldern 16-24 år och 48 procent för hela gruppen 16-64 år. Källa: av SCB för mitt forskningsprojekt genomförda körningar av den fackliga organisationsgraden.

⁴⁰ Som framgår av **Tabell 26** svarade Alfa-kassan och företagarkassorna för de resterande medlemsförlusterna. Det kan tilläggas att arbetarkassorna 31/12 2006 svarade för 46,8 procent av antalet kassamedlemmar (52 procent av medlemsförlusterna), tjänstemannakassorna för 47,1 procent (35 procent av förlusterna), Alfa-kassan för 2,3 procent (3 procent av förlusterna) och företagarkassorna för 4,9 procent av medlemmarna och 11 procent av medlemsförlusterna (beräkningar utifrån **Tabell 26**).

och inte arbetslösa. Genom att de höjda avgifterna till a-kassan inte omfattar de arbetslösa minskas jobbskatteavdragets jobbstimulerande effekt genom att de som får ett arbete måste betala en högre a-kasseavgift än de som är arbetslösa (se avsnittet ”Omvänt jobbskatteavdrag – en sorts skatt på medlemskapet i a-kassan” i Kjellberg 2010b).

Om hänsyn tas till såväl medlemsavgiftens höjning, sänkningen av den maximala dagpenningen från januari 2007 och de jobbskatteavdrag som genomfördes fram till våren 2010 visar ett räkneexempel som redovisas i Kjellberg 2010b (Appendix) att en medlem i Hotell och Restaurangs a-kassa som uppfyllde arbetsvillkoret och blev arbetslös inte fick ut så mycket mer än kollegan som stod utanför a-kassan (den frivilliga inkomstförsäkringen) och som också blivit arbetslös. För det andra blev arbetslöshetsersättningen *efter skatt* väsentligt mindre än den tidigare arbetsinkomsten inom hotell- och restaurangbranschen trots att inkomsten även för heltidsarbetande vanligen inte översteg taket i försäkringen till följd av de låga lönerna i branschen. En medlem i Hotell- och Restaurangkassan med arbete betalade en avgift på 430 kronor i månaden eller 5.160 kronor per år medan icke-medlemmen naturligtvis inte betalade något. Ersättningen för den arbetslöse kassamedlemmen som uppfyllde medlems- och arbetsvillkoren blev maximalt 14.960 kronor i månaden *före* skatt (= 80 procent av försäkringens tak på 18.700 kronor), vilket i avsaknad av jobbskatteavdrag innebar 10.778 kronor i månaden *efter* skatt. Icke-medlemmen (allt annat lika) fick samtidigt ut maximalt 7.040 kronor i månaden före skatt från grundförsäkringen eller 5.429 kronor efter skatt. Kassamedlemmen fick således ut 5.349 kronor mer i månaden än icke-medlemmen (10.778 kronor minus 5.429 kronor) eller ca 64.000 kronor per år. Det förefaller inte särskilt mycket med tanke på att årspremien för försäkringen var 5.160 kronor.⁴¹ Den som var med i både a-kassan och facket hade att betala ca 8.700 kronor per år i avgifter. Därtill kom att skattereduktionen på såväl avgiften till a-kassan (40 procent) som på fackavgiften (25 procent) avskaffades 1 januari 2007.

I en debattartikel i DN 7 april 2014 konstaterar ledande företrädare för det fackförbund som organiserar socialsekreterarna, Akademikerförbundet SSR, att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen numera inte är högre än försörjningsstödet, tidigare kallat socialbidrag.⁴²

⁴¹ Som jämförelse kan nämnas att årspremien för hemförsäkring av en villa i Skåne vid samma tidpunkt (april 2010) var ca 4.000 kronor. Hemförsäkringen täckte bland annat brand- och vattenskada och rivningskostnader i det fall villan blev totalförstörd. Totalt kunde försäkringen vara värd 2-3 miljoner kronor, att jämföra med de ca 64.000 som a-kassemedlemskapet gav i mervärde under en arbetslöshet som varande ett helt år. Nu kan det invändas att risken att bli arbetslös är större för den hotell- och restauranganställda än risken för villaägaren att få sitt hus totalförstört. Å andra sidan är en nedbrunnen villa borta för alltid till skillnad från möjligheterna för den arbetslöse att få ett nytt jobb i hotell- och restaurangbranschen eller i annan bransch.

⁴² Heike Erkers (förbundsordförande Akademikerförbundet SSR) och Ursula Berge (samhällspolitisk chef samma förbund) ”A-kassan är nu på samma nivå som försörjningsstödet” DN Debatt 7/4 2014.

Med tanke på att hotell- och restaurangbranschen är en låglönebransch med många tidsbegränsade anställningar, deltidare och ungdomar är det inte att förvånas över att Hotell och Restaurangs a-kassa tappade var fjärde medlem bara under 2007 (**Tabell 41**). Under 2007 och 2008 sammantaget förlorade Hotell- och Restaurangfacket nästan var tredje medlem och a-kassan drygt var tredje. Mellan 31/12 2006 och 31/12 2008 sjönk antalet medlemmar i Hotell- och Restaurangkassan från 74.000 till 47.900 (minus 26.100 = minus 35 procent). Trots att branschen vuxit kraftigt sedan dess hade kassan vid ingången till 2014 inte fler än 51.500 medlemmar (minus 22.500 medlemmar = minus 30 procent sedan slutet av 2006). Under samma tid förlorade Hotell- och Restaurang-facket mer än varannan medlem.⁴³

Hotell- och Restaurangkassans massiva medlemsförluster under 2007 och 2008 förorsakades inte av att de anställda i branschen plötsligt upplevde försäkringen som överflödig även om den rådande högkonjunkturen kunde ha en viss inverkan. Under båda åren tillhörde dessutom Hotell och Restaurangkassan kassorna med den allra högsta arbetslösheten, vilket avspeglades i den höga medlemsavgiften. Det var snarast *den kraftigt höjda avgiften* i en bransch med *låga löner* och en *hög andel med tidsbegränsade anställningar/deltidsanställda* i kombination med de *försämrade ersättningsvillkoren* som fick åtskilliga att hoppa av a-kassan eller avstå från att gå med.

Som vi tidigare sett var det helt andra skäl som fick många andra yrkesgrupper att avstå från medlemskap i en a-kassa. I en del fall utgjorde de en spegelbild av de hotell- och restauranganställda, närmare bestämt högavlönade grupper som läkare (eller med löner klart över de hotell- och restauranganställdas som sjuksköterskor) kännetecknade av en hög andel fast anställda och offentliganställda samt sist men inte minst en låg risk att bli arbetslös. Enbart under 2007 sjönk andelen a-kasseanslutna bland läkare och sjuksköterskor med 17-18 procentenheter (**Tabell 28**). Den utlösande orsaken var den kraftiga höjning av medlemsavgiften som från januari 2007 även omfattade medlemmarna i akademiker-kassan AEA, vilken organiserar de nämnda yrkesgrupperna. Bland de hotell- och restauranganställda borde omvänt den höga arbetslöshetsrisken ha varit ett skäl till fortsatt medlemskap i a-kassan, men för många blev den kraftiga avgiftshöjningen i kombination med de låga lönerna mm avgörande för ett motsatt ställningstagande. Gemensam nämnare för de hotell- och restauranganställda, läkarna och sjuksköterskorna är att den *kraftiga avgiftshöjningen* 2007 förorsakade en betydande medlemsflykt.

⁴³ Antalet medlemmar minskade från 56.800 aktiva medlemmar 31/12 2006 till 27.400 medlemmar 31/12 2013.

A-kassornas avgifts- och medlemsutveckling sedan 1/1 2014

Som framgår av **Tabell 43** sänktes a-kasseavgifterna kraftigt i samband med att systemet med differentierade avgifter avskaffades den 1 januari 2014. I och med att avgifterna fram till dess var nära kopplade till arbetslösheten inom varje kassa och arbetslösheten i allmänhet var betydligt lägre bland akademiker och övriga tjänstemännen än bland arbetarna hade tjänstemannakassorna redan låga avgifter varför avgiftssänkningen huvudsakligen berörde LO-förbundens arbetslöshetskassor. Den till sin sociala sammansättning blandade Alfa-kassan höjde däremot avgiften med några kronor.

Tabell 43. Avgifter till ett urval a-kassor 1/1 2013 – 1/2 2016

	1/1 2013	30/6 2013	31/12 2013	1/1 2014	31/12 2013 - 1/1 2014	30/6 2014	31/12 2014	1/1 2015	1/4 2015	31/12 2015	1/2 2016
BLANDAD											
Alfa (oberoende)	147	147	147	151	+4	151	151	151	151	120	120
TJÄNSTEMÄN											
AEA (Saco + Vårdförbundet)	90	90	90	90	0	90	90	90	90	90	100
Finans & försäkring (TCO)	85	85	85	85	0	85	85	85	85	85	85
Journalisternas (TCO)	130	130	145	105	-40	105	105	120	120	120	130
Lärarnas (TCO)	90	100	100	100	0	100	100	100	100	100	100
STs (TCO)	96	96	96	96	0	90	90	90	90	90	90
Unionens (TCO)	140	140	140	97	-43	97	97	97	97	97	112
Vision (TCO)	119	119	108	108	0	99	99	99	99	99	115
Ledarnas (fristående)	93	93	93	93	0	93	93	93	93	93	115
ARBETARE											
Byggnadsarbetarnas (LO)	195	235	235	130	-105	130	130	130	130	130	121
Elektrikernas (LO)	105	105	105	100	-5	100	100	100	100	100	100
Fastighets (LO)	275	275	275	115	-160	115	115	115	115	115	115
GS (LO)	220	320	320	120	-200	120	120	120	120	120	155
Handelsanställdas (LO)	222	222	222	120	-102	120	120	120	120	120	120
Hotell & Restaurang (LO)	390	390	390	140	-250	140	140	140	130	130	130
IF Metalls (LO)	170	170	170	96	-74	96	96	96	96	106	106
Kommunalarbetarnas (LO)	142	142	142	87	-55	87	87	87	87	87	92
Livsmedelsarbetarna (LO)	227	247	247	102	-145	102	102	112	112	112	112
Pappers (LO)	129	129	129	129	0	129	129	129	129	129	129
SEKO (LO)	163	163	163	118	-45	118	118	118	118	118	140
Transportarbetarnas (LO)	206	270	270	120	-150	120	120	120	120	120	120

Anm. 1. I tabellen ej upptagna a-kassor är de tre företagarkassorna samt Hamnarbetarnas, Sveriges arbetares, Skogs- och lantbrukstjänstemännens och Säljarnas a-kassor.

Anm. För fackliga a-kassor avser avgifterna fackmedlemmar (Kommunals och IF Metalls a-kassor har olika avgifter för fackmedlemmar och ej fackligt anslutna. Från 2016 gäller det även Byggnads a-kassa).

Av de tolv LO-kassorna sänkte sju månadsavgiften med 100 kronor eller mer. Den allra största avgiftsreduktionen fick medlemmarna i Hotell- och restauranganställdas a-kassa som från 1

januari 2014 betalade 250 kronor mindre per månad, vilket innebär 3.000 kronor mer i plånboken utslaget på hela kalenderåret 2014. Den nya avgiften – 140 kronor i månaden – var även den fortfarande klart mer än vad medlemmarna i praktiskt taget alla andra kassor betalade (undantagen var Alfa-kassan och Hamnarbetarnas a-kassa med avgifter på 151 respektive 160 kronor). Att en så stor avgiftssänkning som från 390 till 140 kronor skulle resultera i en medlemstillströmning till Hotell- och restaurangkassan var knappast helt oväntat. Redan efter ett halvår hade medlemstalet ökat med drygt 7 procent eller ca 3.800 personer – se **Tabell 44**.

Sedan taket i arbetslöshetsförsäkringen höjts 1 september 2015 medförde ökade utbetalningar att några a-kassor tvingades höja avgiften 2016, bland annat akademikerkassan AEA som höjde från 90 till 100 kronor per månad. GS-kassan höjde avgiften från 120 till 155 kronor.

Tabell 44. Medlemsutveckling 31/12 2012 – 30/6 2014 i ett urval a-kassor

	31/12 2012	31/12 2013	31/12 2012- 31/12 2013	30/6 2014	31/12 2013- 30/6 2014
BLANDAD					
Alfa (oberoende)	81.900	83.900	+2.000 +2,4%	87.000	+3.100 +3,7%
TJÄNSTEMÄN					
AEA (Saco + Vårdförbundet)	653.800	665.100	+11.300 +1,8%	671.100	+6.000 +0,9%
Finans & försäkring (TCO)	53.200	53.200	0 0%	53.000	-200 -0,4%
Journalisternas (TCO)	12.900	12.700	-200 -1,6%	12.600	-100 -0,8%
Lärarnas (TCO)	173.800	172.600	-1.200 -0,7%	172.200	-400 -0,2%
STs (TCO)	74.200	74.000	-200 -0,3%	73.800	-200 -0,3%
Unionens (TCO)	544.300	553.900	+9.600 +1,8%	559.300	+5.400 +1,0%
Vision (TCO)	126.000	127.000	+1.000 +0,8%	128.100	+1.100 +0,9%
Alla TCO-kassor	985.600	994.400	+8.800 +0,9%		
Ledarnas (fristående)	82.000	83.200	+1.200 +1,5%	83.300	+100 +0,1%
Alla tjänstemannakassor*	1.729.700	1.750.400	+20.700 +1,2%		
Tabell 44: fortsättning nästa sida					

Anm. Förändringar som uppgår till minst 3 procent gulmarkerade.

* AEA + TCO-kassorna (inklusive Skogs- och Lantbrukstjänstemännens a-kassa) + Ledarnas a-kassa och Säljarnas a-kassa

Tabell 44 forts	31/12 2012	31/12 2013	31/12 2012- 31/12 2013	30/6 2014	31/12 2013- 30/6 2014
ARBETARE					
Byggnadsarbetarnas (LO)	104.700	106.800	+2.100 +2,0%	106.900	+100 +0,1%
Elektrikernas (LO)	25.300	25.800	+500 +2,0%	25.900	+100 +0,4%
Fastighets (LO)	38.400	38.200	-200 -0,5%	38.500	+300 +0,8%
GS (LO)	53.600	51.200	-2.400 -4,4%	51.000	-200 -0,4%
Handelsanställdas (LO)	157.800	161.700	+3.900 +2,5%	164.200	+2.500 +1,5%
Hotell & Restaurang (LO)	50.000	51.500	+1.500 +3,0%	55.300	+3.800 +7,4%
IF Metalls (LO)	295.100	286.200	-8.900 -3,0%	282.000	-4.200 -1,5%
Kommunalarbetarnas (LO)	532.300	538.900	+6.500 +1,2%	540.500	+1.600 +0,3%
Livsmedelsarbetarna (LO)	32.400	31.900	-500 -1,5%	32.000	+100 +0,3%
Pappers (LO)	16.200	15.700	-500 -3,1%	15.500	-200 -0,1%
Seko (LO)	85.600	84.100	-1.500 -1,8%	83.200	-900 -1,1%
Transportarbetarnas (LO)	78.400	79.000	+600 +0,8%	80.100	+1.100 +1,4%
Alla LO-kassor	1.469.700	1.471.100	+1.400 +0,1%		
Alla arbetarkassor*	1.477.100	1.478.100	+1.000 +0,1%		
ALLA FACKLIGA A-KASSOR**	3.206.700	3.228.500	+21.800 +0,7%		
ALLA A-KASSOR***	3.426.200	3.447.700	+21.500 +0,6%	3.464.200	+16.500 +0,5%

Anm. Förändringar som uppgår till minst 3 procent gulmarkerade.

* LO-kassorna + Hamnarbetarnas och Sveriges Arbetares a-kassa

** Tjänstemannakassorna + arbetarkassorna

*** Fackliga a-kassor + Alfa-kassan + företagarkassorna

Under år 2014 i sin helhet ökade medlemsantalet i Hotell- och restauranganställdas a-kassa med ca 15 procent eller 7.600 personer (**Tabell 45**). En del kan tillskrivas det växande antalet anställda i branschen. Trots den mycket höga avgiften 2013 (390 kronor) registrerade kassan 1.500 fler medlemmar vid årets slut än vid dess början, en uppgång på 3 procent (**Tabell 44**). Det får ses mot bakgrund av att branschen under 4:e kvartalet 2013 hade drygt 10.000 fler anställda än motsvarande kvartal 2012.⁴⁴ På samma sätt avspeglas det krympande antalet industriarbetare i medlemsutvecklingen hos exempelvis IF Metall a-kassa: minus 3 procent 2013, minus 2 procent 2014.

Om vi ser på LO-kassorna i sin helhet ökade medlemsantalet obetydligt år 2013, närmare bestämt med 1.400 personer eller 0,1 procent (**Tabell 44**). De från den 1 januari 2014 sänkta avgifterna kan förmodas förklara att LO-kassorna år 2014 ökade betydligt mer eller med 17.800 personer, varav Hotell- och Restaurangkassan svarade för nästan halva ökningen (**Tabell 45**).

Däremot skedde ingen större förändring av TCO-kassornas medlemsutveckling: + 1,0 procent 2013, +1,2 procent 2014. Under båda åren dominerades medlemsökningen av uppgången i

⁴⁴ SCB Kortperiodisk sysselsättningsstatistik.

Unions a-kassa. För denna spelade sannolikt den kraftiga medlemstillströmningen till fackförbundet Unionen under både 2013 (+ 21.100 aktiva medlemmar; +4,9 procent) och 2014 (+ 28.000 medlemmar; +5,9 procent) en viktig roll för uppgången. Förbundets inkomstförsäkring framhölls särskilt i rekryteringsarbetet. Det kan noteras att medlemstillväxten i Unionen var betydligt större än i Unionens a-kassa.

Akademikerkassan AEA uppvisade också en jämn medlemsutveckling: +1,8 procent 2013, +1.9 procent 2014. Till bilden hör den under 2013 och 2014 oförändrade månadsavgiften om 90 kronor (**Tabell 43**).

Tabell 45. Medlemsutveckling 31/12 2013 – 31/10 2015 i ett urval a-kassor

	31/12 2013	31/12 2014	31/12 2013- 31/12 2014	31/10 2015	31/12 2014- 31/10 2015
BLANDAD					
Alfa (oberoende)	83.900	90.500	+6.600 +7,9%	95.400	+4.900 +5,4%
TJÄNSTEMÄN					
AEA (Saco + Vårdförbundet)	665.100	677.700	+12.600 +1,9%	685.500	+7.800 +1,2%
Finans & försäkring (TCO)	53.200	52.800	-400 -0,8%	52.300	-500 -0,9%
Journalisternas (TCO)	12.700	12.400	-300 -2,4%	12.100	-300 -2,4%
Lärarnas (TCO)	172.600	171.400	-1.200 -0,7%	169.400	-2.000 -1,2%
STs (TCO)	74.000	74.200	+200 +0,3%	74.500	+300 +0,4%
Unionens (TCO)	553.900	563.700	+9.800 +1,8%	568.600	+4.900 +0,9%
Vision (TCO)	127.000	128.700	+1.700 +1,3%	130.800	+2.100 +1,6%
Alla TCO-kassor	994.400	1.004.300	+9.900 +1,0%	1.008.800	+4.500 +0,4%
Ledarnas (fristående)	83.200	83.600	+400 +0,5%	83.900	+300 +0,4%
Alla tjänstemannakassor*	1.750.400	1.772.900	+22.500 +1,3%	1.785.300	+12.400 +0,7%

Tabell 45: fortsättning nästa sida

Anm. Förändringar som uppgår till minst 3 procent gulmarkerade.

* AEA + TCO-kassorna (inklusive Skogs- och Lantbrukstjänstemännens a-kassa) + Ledarnas a-kassa och Säljarnas a-kassa

Tabell 45. Forts.	31/12 2013	31/12 2014	31/12 2013- 31/12 2014	31/10 2015	31/12 2014- 31/10 2015
ARBETARE					
Byggnadsarbetarnas (LO)	106.800	109.300	+2.500 +2,3%	111.400	+2.100 +1,9%
Elektrikernas (LO)	25.800	26.300	+500 +1,9%	26.800	+500 +1,9%
Fastighets (LO)	38.200	39.500	+1.300 +3,4%	40.600	+1.100 +2,8%
GS (LO)	51.200	50.900	-300 -0,6%	50.700	-200 -0,4%
Handelsanställdas (LO)	161.700	166.300	+4.600 +2,8%	168.100	+1.800 +1,1%
Hotell & Restaurang (LO)	51.500	59.100	+7.600 +14,8%	64.700	+5.600 +9,5%
IF Metalls (LO)	286.200	280.900	-5.300 -1,9%	280.100	-800 -0,3%
Kommunalarbetarnas (LO)	538.900	545.400	+6.500 +1,1%	552.400	+7.000 +1,3%
Livsmedelsarbetarna (LO)	31.900	31.900	0 0%	31.800	-100 -0,3%
Pappers (LO)	15.700	15.100	-600 -3,8%	14.800	-300 -1,9%
Seko (LO)	84.100	82.700	-1.400 -1,7%	81.200	-1.500 -1,8%
Transportarbetarnas (LO)	79.000	81.500	+2.500 +3,2%	83.800	+2.300 +2,8%
Alla LO-kassor	1.471.100	1.488.900	+17.800 +1,2%	1.506.200	+17.300 +1,2%
Alla arbetarkassor*	1.478.100	1.495.800	+17.700 +1,2%	1.513.100	+17.300 +1,2%
ALLA FACKLIGA A-KASSOR**	3.228.500	3.268.700	+40.200 +1,2%	3.298.400	+29.700 +0,9%
ALLA A-KASSOR	3.447.700	3.491.600	+43.900 +1,3%	3.524.500	+32.900 +0,9%

Anm. **Förändringar som uppgår till minst 3 procent gulmarkerade.**

* LO-kassorna + Hamnarbetarnas och Sveriges Arbetares a-kassa

** Tjänstemannakassorna + arbetarkassorna

*** Fackliga a-kassor + Alfa-kassan + företagarkassorna

Av de tolv LO-kassorna ökade medlemstalet 2014 i sju mot sex året innan. Framför allt var ökningarna större och medlemsförlusterna mindre under 2014 än under 2013. Ett tydligt exempel är GS arbetslöshetskassa som 2013 förlorade 4,4 procent av sina medlemmar men 2014 endast 0,6 procent. Till bilden hör att den 1 april 2013 *höjde* kassan avgiften från 220 till 320 kronor, den 1 januari 2014 *sänktes* den till 120 kronor. Den näst efter Hotell & Restaurangs och GS:s a-kassor största avgiftsminskningen (250 respektive 200 kronor) svarade Fastighets a-kassa för (160 kronor). Medan denna a-kassa 2013 tappade 0,5 procent av sina medlemmar kunde den 2014 notera en uppgång på 3,4 procent. Transportarbetarnas a-kassa sänkte avgiften med 150 kronor. Medlemstillväxten ökade från 0,8 procent 2013 till 3,2 procent 2014. Däremot förblev avgiften till Pappersindustriarbetarnas a-kassa oförändrat 129 kronor. Medlemstappet var ungefär detsamma 2013 och 2014: minus 3,1 respektive minus 3,8 procent.

Som framgår av **Tabell 43** var de flesta tjänstemannakassornas avgifter redan så låga 2013 att någon ytterligare sänkning inte gjordes 1 januari 2014. Det gäller akademiker-kassan AEA, arbetslöshetskassan Vision liksom Lärarnas, STs, Finans- och försäkringsbranschens samt Ledarnas a-kassor. Både Unionens och Journalisternas a-kassa sänkte avgiften med ca 40 kronor från 1 januari 2014, men det var ändå högst blygsamt jämfört med de sju LO-kassor som sänkte

med 100-250 kronor. Senare under 2014 sänkte Vision med 9 kronor och ST med 6 kronor. Följaktligen är det inte särskilt förvånansvärt att tjänstemannakassornas medlemsutveckling under 2014 var ungefär densamma som under det föregående året. Det illustreras av följande sammanställning:

- AEA: +1,8 procent 2013, +1,9 procent 2014
- Unionens a-kassa: +1,8 procent 2013, +1,8 procent 2014
- Lärarnas: -0,7 procent 2013, -0,7 procent 2014
- Arbetslöshetskassan Vision: +0,8 procent 2013, +1,3 procent 2014
- STs a-kassa: -0,3 procent 2013, +0,3 procent 2014
- Finans- och försäkringsbranschens: 0 procent 2013, -0,8 procent 2014
- Ledarnas a-kassa: +1,5 procent 2013, +0,5 procent 2014

Inte heller var det särskilt oväntat att de flesta tjänstemannakassorna uppvisade medlemsökningar. Det växande antalet tjänstemän i arbetskraften – och då inte minst akademiker – pekade i denna riktning.

Under den del av 2015 som går att överblicka (januari-oktober; statistiken för november är ännu alltför preliminär) visar det sig att både AEA och LO-kassorna i genomsnitt ökade med 1,2 procent (**Tabell 45**) medan TCO-kassorna i snitt ökade med 0,4 procent. Precis som 2014 ökade Alfa-kassan allra mest eller med 5,4 procent. Det kan noteras medlemsutvecklingen i LO-kassorna är klart mer positiv än i LO-förbunden. Sedan år 2014 har LO å andra sidan undvikit större medlemsförslutser. Såväl LO-kassornas ökade medlemstillväxt sedan 2014 (Kjellberg 2010a Appendix 4) som LO:s betydligt gynnsammare medlemsutveckling från detta år kan säkerligen tillskrivas de från januari 2014 avsevärt sänkta a-kasseavgifterna:

2013: LO-kassorna +1.400 (+0,1 procent); LO -22.600 (-1,8 procent)

2014: LO-kassorna +17.800 (+1,2 procent); LO -1.500 (-0,1 procent)

Januari-oktober 2015: LO-kassorna +17.300 (+1,2 procent); LO preliminärt + något tusental

Förkortningslista

AEA Akademikernas erkända arbetslöshetskassa

A-kassa Arbetslöshetskassa

AKU Arbetskraftsundersökningarna

IAF Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

LO Landsorganisationen i Sverige

pe procentenhet

Saco Sveriges akademikers centralorganisation

SCB Statistiska centralbyrån

SO Arbetslöshetskassornas Samorganisation

TCO Tjänstemännens centralorganisation

tkr tusen kronor

Käll- och litteraturförteckning

A. Datamaterial/statistik

Arbetsförmedlingen: statistik om arbetslösheten i a-kassorna

Forskningsprojektet ”Facklig anslutning ur ett globalt perspektiv” (FAS), sociologiska institutionen, Lunds universitet:

- data om den fackliga organisationsgradens utveckling för arbetare och tjänstemän i åldern 16-64 år (svensk- och utlandsfödda) exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna framtagna av SCB/AKU.
- data om nettoförmögenhet efter sysselsättning, ålder och nettoförmögenhet 2006 och 2007 framtagna av SCB/Ekonomisk välfärdsstatistik

IAF (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen): a-kassornas medlemsstatistik

SCB/AKU: Grundtabeller och statistikdatabasen

SCB/Ekonomisk välfärdsstatistik:

- antalet innehavare av bostadsrätt, småhus och fritidshus
- nettoförmögenhet efter ålder: http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_195797.aspx samt kompletterande uppgifter tillhandahållna av Peter Öberg, SCB/Ekonomisk välfärdsstatistik

SCB/Yrkesregistret: statistikdatabasen

SCB-undersökningen om a-kassornas beställd av regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) 2010-04-14 och levererad i början av juni 2010: ett antal excel-filer med uppgift om ut- och inflöde samt återflöde till a-kassorna vad gäller ålder (16-64 år), inkomst, förmögenhet, yrkesgrupp mm.

B. Skrifter

Arbetsförmedlingens Återrapportering 2013 2013-07-29

[http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.1bb00beb13eefdbe4bc545c/07_prognos_f_utbetalningar_\(130729\).pdf](http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.1bb00beb13eefdbe4bc545c/07_prognos_f_utbetalningar_(130729).pdf)

Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2010 Ura 2010:7. Stockholm: Arbetsförmedlingen. Läs här:

http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.324e0e4212ca1149f5180001956/Ura+2010_7.pdf

Bruhn, Anders (1999) *Individualiseringen och det fackliga kollektivet. En studie av industritjänstemäns förhållningssätt till facket*. Örebro: Örebro universitet.

Fransson, Anna (2009) *Fördelningen av inkomster och förmögenheter* Stockholm: LO (samt kompletterande data erhållna från Anna Fransson)

Holmlund, Bertil & Lundborg, Per (1999) "Wage bargaining, union membership and the organisation of unemployment insurance", *Labour Economics*, nr 6, s 397-415.

Kjellberg, Anders (2001) *Fackliga organisationer och medlemmar i dagens Sverige*. Lund: Arkiv förlag.

Kjellberg, Anders (2006) "The Swedish unemployment insurance - will the Ghent system survive?" *Transfer - European Review of Labour and Research* no 1 2006, sid. 87-98.

Läs här: <http://luur.lub.lu.se/luur?func=downloadFile&fileOID=625408>

Kjellberg, Anders (2009a) "Det fackliga medlemsraset i Sverige under 2007 och 2008", *Arbetsmarknad & Arbetsliv* nr 2 2009:

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=1415601&fileOID=1530824>

Kjellberg, Anders (2009b) "The Swedish Ghent system and trade unions under pressure" *Transfer* nr 3-4 2009 (sid. 481-504). ISSN 1024-2589. [Läs artikeln här](#)

Kjellberg, Anders (2010a) *Kollektivavtalens täckningsgrad samt organisationsgraden hos arbetsgivarförbund och fackförbund* Department of Sociology, Lund University: Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. *Research Reports 2010:1*. Uppdaterad 2016. Läs här:

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=1545448&fileOID=1545800>

Kjellberg, Anders (2010b) *Växande avgiftsskillnader i a-kassan – ökad social polarisering*. Department of Sociology, Lund University: Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. *Research Reports 2010:2*. Uppdaterad 2016. Läs här:

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=1473727&fileOID=1486417>

Kjellberg, Anders (2011a) "The Decline in Swedish Union Density since 2007", *Nordic Journal of Working Life Studies* (NJWLS) Vol. 1. Nr 1 (August 2011), sid. 67-93. Uppdaterad 2014. Artikeln kan laddas ned [här](#).

Kjellberg, Anders & Färnbo, Mikael (2011b) "Forskare ger Reinfeldt svar på tal om a-kassan" *Dagens Arena* 21 oktober 2011 (Anders Kjellberg intervjuas av Mikael Färnbo). Läs här:

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=2201217&fileOID=2201218>

Röster om facket och jobbet Rapport 2 2011. Stockholm: LO.

Sverke, Magnus & Hellgren, Johnny (2002) "Inledning", i Magnus Sverke & Johnny Hellgren (red.) *Medlemmen, facket och flexibiliteten*. Svensk fackföreningsrörelse i det moderna arbetslivet. Lund: Arkiv förlag.

Kontaktuppgifter

Anders Kjellberg, professor:

Adress: Sociologiska institutionen Box 114, SE-221 00 Lund

Telefon: 046-222 88 47

E-post: anders.kjellberg@soc.lu.se

Hemsida: <http://www.soc.lu.se/anders-kjellberg>

Website: <http://www.soc.lu.se/en/anders-kjellberg>

LUND UNIVERSITY
Faculty of Social Sciences